

Handläggare: John Areschoug
Telefon: 50828994Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

2012-02-06 p. 7

Verksamhetsberättelse 2011 Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar följande:

1. Godkänna verksamhetsberättelsen för år 2011 med personalberättelse och bokslutskommentarer och överlämna den till Kommunfullmäktige.
2. Justerar beslutet omedelbart.

Gunnar Söderholm
FörvaltningschefHåkan Andersson
Avdelningschef

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt utfall

Det ekonomiska utfallet av Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet under år 2011 redovisas sammanfattat i nedanstående tabell. Miljö- och hälsoskyddsnämnden redovisar ett resultat i nivå med budget, dvs. 72,8 mnkr netto. Kostnaderna var 162,8 mnkr och intäkterna 90,0 mnkr (inkl. projektmedel). Både kostnader och intäkter var 6,0 mnkr lägre än budget. Avvikelsen beror på lägre intäkter för den projektrelaterade verksamheten, samt lägre tillsynsintäkter, framförallt lägre timdebiteringen för miljöbalkstillsyn.

mnkr	Nämndens budget 2011 inkl. budgetjusteringar	Nämndens prognos tertial 2	Nämndens utfall 2011	Avvikelse jmf med budget
Kostnader	168,8	168,8	162,8	6,0
Intäkter	96,0	96,0	90,0	6,0
Netto	72,8	72,8	72,8	0,0

Vad gäller det verksamhetsmässiga utfallet uppvisar nämnden en god måluppfyllelse. För en redogörelse av årets verksamhet och resultat hänvisas till verksamhetsberättelsens sammanfattande analys.

Samverkan

Ärendet har behandlats inom ramen för gällande samverkansformer den 25 januari 2012. De fackliga organisationerna har inget att erinra mot verksamhetsberättelsen.

Slut

Bilaga

1. Verksamhetsberättelse för 2011 med personalberättelse och bokslutskommentarer.
 - 1.1.1 MHN kostnadsanalysblankett 2011.
 - 1.1.2 MHN:s blankettset.
- 1.2 Bokslut per 2011-12-31.
- 1.3 Uppföljning av tillsynsplanen för 2011.
- 1.4 Personalberättelse för 2011.
- 1.5 Uppföljning av internkontrollplanen.
- 1.6 Kf:s nyckeltal.

Innehållsförteckning

Läsanvisning.....	4
Sammanfattande analys.....	6
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål	8
1. Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök	8
1.1 Företag ska välja etableringar i Stockholm framför andra städer i norra Europa ...	9
1.2 Invånare i Stockholm ska vara eller bli självförsörjande	9
1.3 Stockholms livsmiljö ska vara hållbar	10
1.3.1 MHN ska genom sin expertkompetens bidra till att målen i Stockholms miljöprogram och andra program genomförs och följs upp.....	14
1.3.2 0 % av de kontrollerade evenemangen där barn och ungdomar har tillträde, skall ha ljudnivåer över gällande riktvärde	18
1.3.3 Av flerbostadsfastigheterna i staden ska 100 % vara kontrollerade avseende radon och ha radonhalt under riktvärdet 200 Bq/m ³ luft.....	18
1.3.4 Bättre miljö och hälsa genom ökade effekter av tillsyn.....	19
1.3.5 Utföra tillsyn motsvarande avgiften.	53
1.3.6 Snabb och effektiv service	53
1.3.7 Genom en långsiktig miljöövervakning följa miljötilståndet som underlag för tillsyn, programarbete samt övrigt miljöarbete	54
1.3.8 Ha en aktuell miljö- och hälsoutredning som kommer till användning vid prioriteringar i verksamhetsplaneringen	58
1.3.9 MHN ska via Miljöbarometern erbjuda aktuell och lättillgänglig information om stadens miljösituation och miljöarbete	58
1.3.10 Stadens utsläppsmål för CO ₂ ekv. enligt miljöprogram och budget 2010 ska uppnås.	59
1.3.11 Energieffektiviseringsmålet för Stockholms verksamheter ska uppnås	63
1.3.12 MHN ska bidra till att staden uppnår mål och genomför åtgärder enligt Vattenprogrammet	64
1.3.13 Miljökvalitetsnormerna för omgivningsbuller ska uppfyllas.	65
1.3.14 År 2014 ska 50 procent av nybilsförsäljningen i Stockholms län bestå av miljöbilar..	65
1.3.15 MHN stödjer aktivt förvaltningar och bolag i deras arbete för att till 2014: Bibehålla 100 % miljöbilar i stadens flotta	67
1.3.16 MHN ska verka för en skärpt nationell miljöbilsdefinition	67
1.3.17 MHN ska aktivt samarbeta med andra städer och aktörer i Europa för att stimulera utbudet av miljöfordon och miljöbränslen för stadens medborgare.	68

1.4 Det ska byggas många bostäder i Stockholm	68
1.4.1 MHN ska medverka i arbetet med de tre av Kf beslutade miljöprofilområdena; Norra Djurgårdsstaden, NV Liljeholmen och miljonprogrammet	69
1.4.2 MHN ska stödja SBN, Expl.N. och RHN med kompetens inom området hälsa, miljö och naturvård för att möjliggöra en attraktiv, trygg och växande stad	70
1.7 Stockholmarna ska vara trygga och nöjda med städning samt renhållning.....	71
1.7.1 Bistå stadens ledning och övriga förvaltningar med expertkunskap om hot mot miljö och hälsa	72
2. Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras	73
2.4 Stockholms stad som arbetsgivare ska erbjuda spännande och utmanande arbeten	73
2.4.1 Miljöförvaltningen ska erbjuda meningsfulla arbetsuppgifter	73
3. Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva	75
3.1 Budgeten ska vara i balans	75
3.1.1 Bibehålla en hög intäktsfinansieringsgrad.....	76
Analys av resultaträkning – Uppföljning av driftbudget.....	76
Kostnads- och intäktsutvecklingen.....	77
Personalkostnadsutvecklingen.....	78
Analys av intäktsutvecklingen	78
Analys av balansräkning	81
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	81
3.2.1 Effektivisera och höja kvaliteten på förvaltningens interna processer	83
Synpunkter och klagomål	83
Övrigt	83

Läsanvisning

Verksamhetsberättelsen följer den uppdelning som ges av ILS Webb, det vill säga dokumentet är uppdelad i KF:s tre inriktningsmål som i sin tur har en underuppdelning i mål som kallas KF:s mål för verksamhetsområdet. Här tas för nämnden med endast de mål som är relevanta för verksamheten varav huvuddelen av nämndens verksamhet hamnar under ”1.3 Stockholms livsmiljö ska vara hållbar”. Härutöver finns staden allmängiltiga mål som till exempel berör personalpolitik och ekonomi. Till dessa stadsövergripande mål finns en uppsättning KF:indikatorer och KF:aktiviteter som är obligatoriska att ta med i planeringen och följa upp. Inte minst finns ett antal miljörelaterade KF:indikatorer. Denna struktur är på förhand bestämd för nämndens VB och inom denna finns nämndens egna planeringsinstrument, dvs. nämndmål, åtaganden, aktiviteter och indikatorer.

Redogörelsen för nämndmålen omfattar samtliga aktiviteter i punktform som återfinns under respektive mål i VP vilket underlättar uppföljningen. Tillsynen tas upp i tre nämndmål men för att skapa ett sammanhang i presentationen har dock redogörelsen för samtliga tre mål lagts under målet Bättre miljö och hälsa genom ökade effekter av tillsyn. Tillsynen har en mer omfattande beskrivning

eftersom den ska omfattar en mångfald av tillsynsområden, debitering av tillsynstid och beskrivning av tillstånd inom tillsynsområdena och service i form av mått på handläggningstid. Under vissa nämndmål finns indikatorer som formulerats på nämndnivå. Dessa uttrycker målvärden inom olika områden som nämnden ska uppnå inom ramen för nämndmålet. Flertalet indikatorer för tillsynen har lyfts ut i tillsynsplanen som finns i form av en bilaga. Indikatorerna för uppföljning av miljöprogrammet redovisas inte i verksamhetsberättelsen eftersom särskild uppföljning sker i samband med tertialrapport 1 år 2012.

Några resultat från verksamheten år 2011

<p>Avdelningen Hälsoskydd</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stockholms stad utsågs av värmepumpsbranschen till Sveriges bästa värmepumpskommun. • Nytt arbetssätt för fastighetsägartillsynen har tagits fram och testats under året. • 180 tillsynsbesök har genomförts inom förskola/skola. • 625 bostadsärenden har avslutats, 602 bostadsärenden har påbörjats under året. • Hälsoskydds tillsynsarbete har mer än någonsin uppmärksammat i alla mediala kanaler. • 1005 värmepumpstillstånd har beviljats; 883 små och 122 stora. • Ca 2 100 timdebiteringsbeslut har under året hanterats av administratörerna. • E-tjänst för inrapportering av köldmediakontrollrapporter nylanserades under året. 	<p>Enheten Miljöanalys</p> <ul style="list-style-type: none"> • Medverkat i framtagandet av Stockholms miljöprogram 2012-2015 • Medverkat i EU-projektet COHIBA om minskade utsläpp av miljögifter i Östersjön. • I samarbete med Lantmäteriverket uppdaterat Biotopkarta för Stockholm. • Medverkat i utvecklingen av konnektivitetsverktyget MatrixGreen. • Påbörjat en grundvattenundersökning. • Samordnat stadens arbete med Vattenprogrammet • Utvecklat kontakterna med Svensk Handel om kemikalier i varor – Stockholms Kemikalieforum. • Miljöövervakning av miljögifter i Årstaviken, Drevviken och Saltsjön. • Program för kontinuerlig övervakning av ekologisk status i stadens sjöar. • Medverkat i revideringen av stadens dagvattenstrategi. • Levererat en badvattenprofil till stadsdelarna • Tagit fram Miljöövervakningsplan 2012-2015
<p>Avdelningen Plan och miljö</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tillsyn över kemikalier i detaljhandeln, t.ex. kemiska ämnen i bl.a. skor, möbler och fyrverkerier. • Energicentrum har medverkat till förslag till åtgärder för 14 procent minskad energianvändning i staden t.o.m. 2015 vilket skulle minska växthusgasutsläppen med 38 000 ton och ge en besparing på 221 mnkr. • Energicentrum har utarbetat en modell för uppföljning av energianvändning per kvadratmeter. • Förvaltningen har deltagit vid huvudförhandling i Miljööverdomstolen som har resulterat i tillstånd för Stockholms Hamns hamnverksamheten i Värtahamnen-Frihamnen. • Remissyttranden beträffande tillstånd för fem 	<p>Enheten SLB</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har vunnit upphandlingen av Stockholm och Uppsala läns luftvårdsförbunds operativa verksamhet för år 2012 -2015. Utökning med mätstationer i centrala Uppsala samt utvidgning flera kommuner i Gävleborgs län. • SLB-analys har arbetat med information om luftföroreningar och pollenhalter till stöd för personer med känsliga luftvägar. Ett atsmaindex som tar hänsyn till både luftföroreningar och pollen har utvecklats. • Arbete med nya åtgärdsprogram för miljökvalitetsnormer.

<p>energiproduktionsanläggningar.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har överlämnat en reviderad åtgärdsplan för minskad energianvändning och minskade utsläpp av växthusgaser till SLK. • Övertagit ansvaret för projektledningen av den regionala energirådgivningen. • Tagit fram appen Upptäck Stockholm som laddats ner av 50 000 personer och nominerats till European Excellence Awards. • 110 intresseanmälningar från andra förvaltningar kom in vid ett showcase avseende Klimatvågen. • De första etapperna i Norra Djurgårdsstaden är på väg att genomföras. Trafikens miljöpåverkan och klimatpåverkan i synnerhet är svårast att klara av. • Bidragit med miljökompetens i 170 planprojekt. • Genomfört en nationell elbilsupphandling. • En biogasstrategi för staden har beslutats av MHN. • Hållbara Järvas första hus är klart och inflyttat. 	<p>Avdelningen Livsmedelskontrollen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Genomfört närmare 7 900 kontrollbesök. • Kontrollerat 5 500 livsmedelsverksamheter. • Besvarat 4 500 telefonsamtal och 1 900 e-post. • Fattat drygt 1 250 beslut om registrering eller godkännande av livsmedelsverksamhet. • Handlagt 800 klagomål och misstänkta matförgiftningar (300 allmänna klagomål och 500 misstänkta matförgiftningar). • Under året fattades 80 beslut om att vidta åtgärder. Av dessa var 20 tillfälliga stängningar av livsmedelsverksamheter som i majoriteten av fallen berodde på att grundlig rengöring behövde genomföras. Sett ur perspektivet att 5 500 verksamheter inspekterats måste det anses som ett gott resultat. • Genomfört och avrapporterat 16 projekt. • Genomfört omklassning av c:a 7 000 objekt på grund av att Livsmedelsverket arbetat fram en ny modell för riskklassning och fastställande av kontrolltid.
--	--

Sammanfattande analys

Miljö- och hälsoskyddsnämnden redovisar ett utfall i nivå med budget för 2011. Nämndens kostnader uppgick till 162,8 mnkr och intäkterna till 90,0 mnkr. Både kostnader och intäkter var 5,7 mnkr lägre jämfört med budget. (inkl. projektmedel).

Nämnden kan också för 2011 redovisa ett bra resultat för sin verksamhet med en tydlig inriktning på utveckling. Några områden framstår som särskilt glädjande, t.ex. det goda resultatet på NöjdKundIndexet, att ha bidragit till att Stockholm under året utsågs till Sveriges värmepumpkommun och framgången med appen Upptäck Stockholm som har nominerats till European Excellence Awards. Flera av nämndens e-tjänster har vidareutvecklats. Glädjande är också de upphandlingar som SLB har vunnit, dvs. upphandlingen av Stockholm och Uppsala läns luftvårdsförbunds operativa verksamhet för åren 2012 - 2015 och Trafikverkets upphandling av miljökonsulttjänster där SLB fått ett ramavtal med ett 10-tal tjänster.

Inom tillsynen förtjänar särskilt livsmedelskontrollen att framhållas vars produktionsresultat har fortsatt att förbättras. T.ex. har andelen kontrollerade livsmedelsobjekt fortsatt att öka och uppgick till drygt 78 % 2011, vilket är mer än en fördubbling jämfört med 2005. I ljuset av detta är det möjligt att se tecken på bättre fungerande livsmedelsverksamheter, t.ex. har nyckeltalet "Andelen underkända kontrollbesök ska minska till under 25 %" ett värde på knappt 10 % vilket är en kraftig förbättring på några års sikt. Under året har avdelningen också gjort en omklassning av sina cirka 7 000 kontrollobjekt. Kundundersökningar

visar också på en hög uppskattning av livsmedelskontrollens verksamhet. Inom tillsynen enligt miljöbalken finns mycket mångskiftande verksamheter för vilka redogörelser lämnas under nämndmål 1.3.4 Bättre miljö och hälsa genom ökade effekter av tillsynen, liksom uppföljning av tillsynsplanen i bilaga 1.2. Här framgår också uppföljning av nyckelindikatorerna.

Program och projektverksamheten har inom sina områden en fortsatt omfattande verksamhet inom ett flertal områden. Energicentrum som fr.o.m. 2011 är anslagsfinansierad, har tillsammans med stadens fastighetsägande förvaltningar och bolag bl.a. bidragit till att identifiera möjliga energieffektiviseringsmöjligheter som t.o.m. 2015 innerbär en minskning av energiförbrukningen med 14 % vilket beräknas motsvara minskade kostnader med 200 mnkr. Inom klimatarbetet har en mängd aktiviteter genomförts. Bl.a. har det KLIMP-finansierade informationsprojektet Klimatneutrala Stockholmare slutredovisats efter 4 år. Detta arbete fortsätter nu finansierat av staden under benämningen Klimatsmarta stockholmare. Inom miljöbilsprojekten kan bl.a. nämnas den nationella upphandlingen av elbilar som genomförts i samarbete med Vattenfall. Vidare har en elbilsstrategi tagits fram som godkänts av KF och en biogasstrategi har tagits fram som ska behandlas av i KF under 2012. Nämnas kan också genomförande av projektet CleanTruck i samarbete med AGA Gas och OKQ8/IDS som bidragit till att utveckla tunga miljöfordon. Inom Vattenprogrammet har slutförandet av revideringen av dagvattenstrategin senarelagts och flyttats till första halvåret 2012.

Inom miljöövervakningsarbetet har en grundvattenundersökning påbörjats, miljögiftsövervakning har genomförts i Årstaviken, Drevviken och Saltsjön. Vidare har ett program tagits fram för övervakning av ekologisk status i stadens sjöar vilket kommer att påbörjas under år 2012. I samarbete med Lantmäteriverket har stadens Biotopkarta uppdaterats och en förändringsanalys kommer att genomföras mellan den och biotopkartan från år 1998. Arbetet med EU-projektet COHIBA som handlar om att ta fram underlag för att minska miljögiftsbelastningen på Östersjön, är i slutskedet efter tre års arbete och kommer att slutredovisas under år 2012.

Nämnden har aktivt deltagit i stadens framtagande av ett nytt miljöprogram och kommer att få ett särskilt ansvar för uppföljning. Uppföljningen av Stockholms miljöprogram 2008 - 2011 ska göras under 2012 i samband med tertiärrapport 1.

Nämnden deltar aktivt i den fysiska planeringen av staden. Särskilt kan nämnas ansvaret som huvudprojektledare för Hållbara Järva. Projektet innebär bl.a. att hus byggs om för att bli mer energieffektiva, etablering av bilpooler, arbete för ökad användning av cykel samt arbete för ökad delaktighet och information genom Järvadialogen med 5000 deltagare. Byggnation av ett vindkraftverk förefaller inte kunna bli verklighet. Andra insatser inom den fysiska planeringen är bl.a. projektledning av fokusgruppen Klimatanpassad och grönskande utomhusmiljö.

Uppföljningar visar att nämnden har en generellt bra arbetsmiljö. Nöjd Medarbetar Index ligger väl till i en stadsintern jämförelse och med värdet 69 överträffas

årsmålet 67 och överstiger med marginal KF:s årsmål på 63. Avgångsenkäter ger goda omdömen. Nämnden har också en låg sjukfrånvaro.

Det interna utvecklingsarbetet och effektiviseringen fortsätter systematiskt för ökad produktivitet och effektivitet och som ett redskap för detta används processanalyser. Ett sätt att effektivisera är att överföra administrativa arbetsuppgifter från miljö- och hälsoskyddsinspektörer till administratörer vilket låter inspektörerna koncentrera sig på sitt specialområde samtidigt som det administrativa arbetet effektiviseras. Nämnden har övergått till en elektronisk ärendehantering och ett intensivt arbete pågår med att övergå till e-arkiv. Omfattande utbildningsinsatser görs inom förvaltningen. Tanken är fler anställda ska göra färre fel och att mindre rättningsarbete ska behövas och detta ska spara tid.

Volvo IT:s drift av IT-service är problematisk för nämnden. Den har inneburit lägre hastigheter i nämndens huvudsystem Ecos vilket är ett stressmoment för personalen och ger en allmän sänkning av effektiviteten. Ett och ett halvt års arbete för att lösa problemet har inte lett till något resultat.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s INRIKTNINGSMÅL 1:

1. Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Nämnden har under året bidragit till att upprätthålla Stockholms profil som framstående på miljöområdet vilket sannolikt har betydelse vid företags-etableringar. På flera områden bidrar nämnden till spjutspetsutveckling. Det kan gälla projekt för hållbar stadsutveckling, praktiskt införande av ny teknik för miljöbilar, energibesparing, vård av naturområden och inte minst miljöövervakningen.

Tillsynen i staden håller en hög professionell standard samt uppskattas av verksamhetsutövarna. För invånarna är tillsynen en påtaglig trygghet på flera sätt även om man inte är medveten om allt som görs på detta område.

Genom nämndens miljöövervakning finns en mycket kvalificerad kunskapsuppbyggnad om miljösituationen, som kan bidra till lösningar och uppmärksamhet på eventuella problem. SLB:s luftövervakning visar på en mycket hög kompetensnivå som kan ge stöd för stadens beslutsfattare vid åtgärder mot luftföroreningar. Miljöövervakningen upprätthåller också en mycket kvalificerad informationsverksamhet ut mot samhället genom Miljöbarometern.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
1.1 Företag ska välja etableringar i Stockholm framför andra städer i norra Europa

● Uppfylls helt

Väl fungerande och effektiva kontakter med myndigheter är en konkurrensfördel för Stockholm. Det goda resultatet på NöjdKundIndex (NKI) är en bekräftelse på detta. NKI för 2011 uppgår till 70 för nämnden och är en ökning jämfört med 66 år 2010. För år 2011 är detta det högsta värdet bland nämnderna i staden och högre än det nationella genomsnittet på 63 för miljö- och hälsoskyddsnämnderna i riket.

Nämnden har mycket stora kontaktytor ut mot företagen har en hög prioritering av servicen. Det framgår inte minst av de e-tjänster som underlättar för företagen. Nämndens webbaserade kundundersökningar ger ett bra underlag för utvärdering och utveckling.

Nämnden har också på många sätt bidragit till att ta vara på företagens engagemang i miljöfrågor genom projekt som Stockholms kemikalieforum och Klimatpakten. Ansvaret för Klimatpakten har fr.o.m. 2011 övertagits av Stockholm Business Region.

Rollen som myndighet ger begränsningar i möjligheterna att handla upp verksamheter och att avknoppa. Trots detta har en betydande del av nämndens verksamhet köpts in även om detta inte räknas som verksamhetsentreprenader.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel upphandlad verksamhet i konkurrens (alla nämnder)	0 %	0 %	35 %	2011

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
1.2 Invånare i Stockholm ska vara eller bli självförsörjande

● Uppfylls helt

Förvaltningens arbetsuppgifter är högt specialiserade vilket påverkar förutsättningarna att kunna ta emot sökande från Jobbtorget och likaså ungdomar som söker sommarjobb. Under året har dock fyra praktikplatser kunnat erbjudas sökande från Arbetsförmedlingens Fas 3 projekt och två personer har tagits emot på nystartsjobb respektive som lönebidragsanställd. Dessutom erbjuds praktikplatser till studerande.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
------------------	------------------	--------	-------------	--------

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som <ul style="list-style-type: none"> ● Jobbtorg Stockholm kan matcha i förhållande till antal anställda (alla nämnder/bolag) 	3,16 %	2 %	öka	Verksamhetsberättelse 2011

Kommentar: Uppgifterna om praktikplatser i indikatorn avser Arbetsförmedlingens Fas 3 projekt, nystartsjobb och lönebidragsanställning.

Antal ungdomar som fått sommarjobb i <ul style="list-style-type: none"> ● stadens regi (alla nämnder/bolag) 	1 st	0 st	3 500 st	2011
--	------	------	----------	------

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.3 Stockholms livsmiljö ska vara hållbar

- Uppfylls helt

Uppföljningen visar att nämndens mål i huvudsak har uppfyllts. Den hållbara livsmiljön är nämndens huvudsakliga inriktning. Nämnden bidrar till måluppfyllelsen genom verksamheten inom huvudinriktningarna tillsyn och prövning, miljöövervakning och program/projektverksamhet. Nämnden har en expertroll i många olika sammanhang som särskilt har lyfts fram av kommunfullmäktige.

Medborgarundersökningen som presenterades under våren 2011 visade att andelen invånare som anser att Stockholms miljö är bra avseende mark, luft och vatten har ökat markant.

Tillsynen har utförts med en omfattning och inriktning som motsvarar lagstiftningen och verksamhetsutövarna har fått en tillsyn motsvarande avgiften. Nämndens strävan är att göra tillsynen mer resultatorienterad. Många mindre verksamheter får inte årliga besök utan tillsynen utförs ofta med ett tidsintervall på några år beroende på verksamhetens inriktning och omfattning.

Miljöövervakningens planerade aktiviteter har med något undantag genomförts. Här kan nämnas nämndens kontinuerliga luftövervakning som givit ett viktigt

instrument för beslut om åtgärder för uppfyllelse av miljö kvalitetsnormer. Miljöövervakning har även i övrigt bedrivits i enlighet med plan. Här kan bland en stort antal aktiviteter t.ex. nämnas den grundvattenundersökning som påbörjats och medverkan i framtagandet av Stockholms miljöprogram 2012 - 2015.

Också inom program och projektverksamheten finns en god måluppfyllelse. Inom miljöbilsprojekten stöds införandet av ny teknik som elbilar och miljövänliga lastbilar. Energicentrum har medverkat till identifiering av omfattande åtgärder för energibesparing i stadens byggnader. Verksamheten inom klimatarbetet präglas mycket av kreativitet. Särskilt kan nämnas framtagandet av appen Upptäck Stockholm som nominerats till European Excellence Awards.

Nämndens har aktivt medverkat inom den fysiska planeringen genom att delta i hela beslutskedjan från översiktsplanering till detaljplaner och bygglov samt särskild medverkan i arbetet med Norra Djurgårdsstaden samt projektlett Hållbara Järva.

Stockholm har en mycket bra information om miljö- och hälsofrågor. Särskilt kan nämnas den miljö- och hälsorelaterade informationen på stadens webbplats och då i synnerhet Miljöbarometern, samt utvecklingen av ett flertal e-tjänster som till stor del bidrar till en bättre kommunikation. Allmänheten och företagen har också goda möjlighet till kontakter med nämnden, bl.a. genom flera "servicetelefoner".

Nedan framgår de KF:indikatorer som avser olika aspekter på stadens miljöarbete och miljötillstånd. Miljöförvaltningen har uppfyllt indikatorernas mål som avser de interna förhållandena. Andra indikatorer avser förhållandena i hela staden där nämnden har begränsad rådighet.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel av stadens verksamheter som sorterar ut ● förpackningar och papper (alla nämnder/bolag)	100	100 %	100 %	2011
Andel elbilar i stadens fordonspark ◆ inkl. leasade fordon exkl. utrycknings- och specialfordon	7,69 %	8 %	2,5 %	2011

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel fordon som använder odubbade vinterdäck, exkl. utryknings- och specialfordon (alla nämnder/bolag) ●	100 %	100 %	100 %	2011
Andel förnyelsebart drivmedel i stadens egna och leasade etanol- och fordonsgasfordon (alla nämnder/bolag) ◆	90,5 %	95 %	85 %	2011
Andel medarbetare som under arbetstid använder miljövänliga transportmedel när de reser i tjänsten ●	98 %	100 %	85 %	2011
Andel miljöbilar i stadens fordonspark inkl. leasade fordon exkl. utryknings- och specialfordon (alla nämnder/bolag) ●	100 %	100 %	100 %	Verksamhetsberättelse 2011
Andel sjöar med minskad eller bibehållen total fosforhalt ●	83 %	83 %	83 %	2011

Kommentar: Trenden är fortsatt positiv i de flesta vattenområdena. Jämförs 2011 års resultat med 2010 års provtagning, dvs. bara över ett år, är värdena lägre eller lika i 17 vattenområden. Stockholm vatten gör dock bedömningen att de uppmätta halterna i vissa fall är orimligt låga och att resultaten kan bero på mellanårsvariationer eller fel i analysen. Eftersom medelvärden görs över tre år kan detta medföra att resultaten nästkommande år går i en annan riktning.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel upphandlingar av datorer och övrig elektronikutrustning, kontorsmöbler, textilier, däck, städkemikalier och <ul style="list-style-type: none"> ● städtjänster där krav ställts på att prioriterade miljöskadliga ämnen inte ingår (alla nämnder) 	100 %	100 %	tas fram av nämnden	2011

Antal dygn där dygnsmedelvärdet för <ul style="list-style-type: none"> ■ kvävedioxid (NO₂) överskrider 60 µg/m³ 	32 dygn	7 dygn	max 7 dygn/år	2011
--	---------	--------	---------------	------

Kommentar: Halterna av kvävedioxid, NO₂, har minskat vid mätstationerna på Hornsgatan. Antal överskridanden är lägre jämfört med år 2010 tack vare det milda vädret i slutet på året. I jämförelse med början av 1990-talet är de genomsnittliga kvävedioxidhalterna på Hornsgatan ca 15 % lägre i gatunivån och ca. 45 % lägre i taknivån. Den förbättring av luftkvaliteten som skett tack vare trängselskatten, södra länken, infasning av renare fordon inklusive miljöbilar har inte varit tillräckligt stora eftersom miljökvalitetsnormen fortfarande överskrids. Antalet dieselfordon har dessutom ökat kraftigt de senaste åren i vilket har hållit tillbaka förbättringen av luftkvaliteten på innerstadsgatorna. Dieselfordon har högre utsläpp av kväveoxider och ett högre direktutsläpp av kvävedioxid än t ex. bensinfordon. För att klara miljökvalitetsnormen på samtliga mätstationer krävs fortsatta åtgärder som minskar trafiken i innerstaden och som stimulerar infasning av renare fordon.

Antal dygn där dygnsmedelvärdet för <ul style="list-style-type: none"> ■ partiklar (PM 10) överskrider 50 µg/m³ 	58 dygn	35 dygn	max 35 dygn/år	2011
---	---------	---------	----------------	------

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
------------------	------------------	--------	-------------	--------

Kommentar: Halterna av PM10 vid mätstationen på Hornsgatan har sjunkit under de senaste 10 åren. Förbudet av dubbdäck på Hornsgatan har medfört en minskande dubbdäcksandel på Hornsgatan och i innerstaden. Trafiken har därmed minskat partikelbildningen på grund av slitage av vägbanor som dubbarna är orsak till. Halterna på Hornsgatan har minskat med ca 25 % från 1 januari till 31 maj år 2011 tack vare införandet av dubbdäcksförbud samt förkortad dubbdäckssäsong. Under år 2011 har antalet överskridanden emellertid ökat jämfört med år 2010. Detta beror på att årets tre sista månader har varit nederbördsfattiga med torra vägbanor som följd jämfört med år 2010. Torra vägbanor under dubbdäckssäsong har medfört höga halter och lett till ett flertal överskridanden av normen under främst november månad. För att klara normen behöver dubbdäcksandelen behöva minska ytterligare.

Utsläppen av växthusgaser	3,8 ton	3,4 ton	3,4 ton/inv	2011
---------------------------	---------	---------	-------------	------

Kommentar: Ökningen till 3,8 ton för 2011 beror främst på den ovanligt kalla vintern.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
------------------	------------	-----------	-----------

Fokus på att göra myndighetskontakter och tillsynsverksamhet gentemot företag lättillgänglig, effektiv och serviceinriktad	2011-01-01	2011-12-31	
--	------------	------------	--

Kommentar: Genom de befintliga e-tjänsterna har kontakterna med förvaltningen underlättats och de ger ökad service till medborgare och företag.

Genomföra informationsprojektet Klimatneutrala stockholmare	2009-01-01	2011-12-31	
Rutiner för hur incidentrapporteringen ska utföras i verksamheten ska utarbetas	2011-01-01	2011-12-31	
Utbildningsplan för säkerhetsarbetet ska upprättas	2011-01-01	2011-12-31	

NÄMNDMÅL:

1.3.1 MHN ska genom sin expertkompetens bidra till att målen i Stockholms miljöprogram och andra program genomförs och följs upp

- Uppfylls helt

Som representant för MHN och Stockholms stad deltar förvaltningen i olika externa samarbetsformer för att utveckla arbetet och bevaka nämndens och stadens miljö- och naturvårdsintressen. Exempel är bl.a.

Förvaltningen driver Energicentrum som hjälper förvaltningar och bolag i staden att nå energieffektiviseringsmålen. Under året har omfattande effektiviseringsåtgärder identifierats hos stadens sex fastighetsägare som innebär en minskad energianvändning med 14 % redan till år 2015. Detta motsvarar en kostnadsbesparing på 200 Mkr. Därtill har Energicentrum hjälp förvaltningar och bolag införa LED-belysning samt utbildat ett stort antal personer i att optimera energidriften i deras byggnader.

Bullernätverket i Stockholms län är ett samarbete mellan Länsstyrelsen i Stockholms län, Stockholms stad, Karolinska Institutet (på uppdrag av Stockholms läns landsting) och Kommunförbundet Stockholms län. Inom ramen för Bullernätverket och i samarbete med Länsstyrelsen i Stockholm och Stockholms Universitet har under året miljöförvaltningen drivit projektet "Trafikbuller och planering" del 4 som innebär uppföljning av ny bostadsbebyggelse i väldigt bullriga miljöer. En enkät har skickats ut till boende i flerbostadshus där den så kallade avstegsmodellen för buller tillämpats. Enkäten innehåller t.ex. frågor om hur bullersituationen upplevs inomhus/utomhus och om de kan nyttja sina balkonger. I studien ingår även kontrollbullermätningar, granskning av planbestämmelser, granskning av lägenheternas planlösningar etc. Rapporten kommer att publiceras under 2012.

En handledning för att hantera miljö kvalitetsnormer för vatten i fysisk planering har utarbetats under året i samarbete med Länsstyrelsen och Stadsbyggnadskontoret "Miljö kvalitetsnormer för vatten - en vägledning för fysisk planering i Stockholms län".

Förvaltningen har bidragit till målet om en hållbar stadsutveckling genom att utarbeta och analysera underlag för väsentliga miljöfrågor i enskilda planprojekt och större programområden i samråd med stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret och trafikkontoret.

Ett omfattande arbete har lagts ner på att bidra till miljöprofileringen av stadsdelen Norra Djurgårdsstaden. Bland annat har ett internationellt uppmärksammat system, Grönnytefaktor, för att gynna ekosystemtjänster utarbetats inom ramen för miljöprofilen och är ett verktyg som uppskattats och används av samtliga byggherrar i Norra Djurgårdsstaden.

Stadens energiplan enligt lagen om kommunal energiplanering har miljöförvaltningen medverkat i framtagandet av under 2011.

- Det kommunövergripande vattensamarbetet kring Bällstaån. Förvaltningen har under året, i enlighet med MHN:s uppdrag, arbetat med att ta fram ett förslag till ändrade samarbetsformer för samarbetet som grund för utarbetande ett lokalt åtgärdsprogram och för fortsatt miljöövervakning. Förvaltningen har i budget för 2012 fått utökade resurser för arbete med förbättra vattenkvaliteten i Bällstaån. Det innebär att en handlingsplan för att förbättra Bällstaåns ekologiska status tas fram under nästa år.

- Igelbäcksguppen, har tagit fram nytt förslag till program för miljöövervakning. Restaureringsåtgärder vid Eggeby har påbörjats. SVAB genomför fördjupad provtagning i bäcken under 2011.
- Stockholm Resilience Centre har, i samverkan med bl.a. Stockholms stad påbörjat arbetet med att utveckla ett GIS-baserat verktyg, Matrix Green, som kan användas för att prognostisera gröna samband i landskapet.
- Under året har projektet Mångfaldens träd genomförts inom ramen för Södertörnsekologerna. Projektet syftade till att undersöka och beskriva förekomsten av växter och djur i ett urval ekar på Södertörn.
- Tyresåns VVF. En ny webbsida har lanserats under våren. Gemensam provtagning i alla sjöar har genomförts. Arbeta pågår med att installera mätstationer för vattenföring. Tyresån är pilotprojekt för framtagande av lokala åtgärdsprogram, arbetet inleddes 2011.
- Ett seminarium har hållits under våren inom ramen för Stockholms kemikalieforum.
- City Biodiversity Index, internationella indikatorer för uppföljning av biologiska kvaliteter i världens städer. Förvaltningen samordnar stadens arbete med att testa och rapportera indikatorerna.

Miljöförvaltningen har deltagit aktivt i framtagandet av ett förslag till nytt miljöprogram för 2012-2015. Förslaget har remitterats inom staden under hösten.

Miljöprogrammets indikatorer uppdateras kontinuerligt vartefter nya data finns tillgängliga. En rapport av stockholmarnas attityder till miljö och miljöarbete har redovisats för MHN under våren. En samlad uppföljning av nuvarande miljöprogram kommer att ske i T1 2012.

Projektledaren för Miljösamverkan Stockholms Län, MSL, har sin placering på miljöförvaltningen. MSL är en samverkan mellan KSL, länsstyrelsen och länets kommuner. Tretton samverkansprojekt har pågått under året varav fem är nystartade. Ett nytt avtal mellan kommunerna i länet, KSL och länsstyrelsen har tagits fram för åren 2012-2014.

Förvaltningen deltar i Stadens internationella nätverk. Nätverket syftar till att stödja, följa upp och inspirera till internationellt arbete och samarbetar kring omvärldsbevakning och kontakter. Förvaltningen deltar även i stadens Eurocities-arbete och bevakar stadens intressen i Eurocities Environment Forum. Här ingår miljöförvaltningen i arbetsgrupperna ;

- Climate Change, Airquality, energyefficiency
- Noise
- Water

Förvaltningen stödjer fortlöpande och besvarar frågor från serviceförvaltningen vid upphandling. En förstudie för gemensamt projekt med serviceförvaltningen och ev. arbete med projektmedelsansökan genomförs under 2012.

Miljöanalys hanterar kontinuerligt frågor som kommer in från allmänhet, kollegor och företag bl.a. stöd i enskilda tillsynsärenden med avseende på bland annat vattendirektivet och hantering av dagvatten.

Andra händelser under året är bl.a.

- Innehållet i "Miljökvalitetsnormer för vatten - en vägledning för fysisk planering i Stockholms län" framtagen av Stadsmiljö i samråd med Miljöanalys har bl.a. presenterats vid Vattendagen den 4 oktober. Vägledningen har även uppmärksammats av Boverket som ska ta fram ett nationellt vägledningsmaterial.
- Medel för utveckling av en gemensam lagringsmiljö för miljöförvaltningens geografiska miljöinformation har beviljat via budget inför 2012-2013. En projektplan har upprättats och arbetet har påbörjats.
- Kunskaper från miljögiftsprojekten ScorePP, Nya Gifter och COHIBA implementeras i arbetet med framtagandet av reviderad dagvattenstrategi samt vid byggande av Miljöprofilområdena. Information har spridits via hemsidan och material från projekten används i förvaltningens arbete. ScorePP projektet har inte formellt avslutats vilket gör att rapportering till MHN skjuts till våren 2012.

Aktiviteter som ingår i nämndmålet:

- Bällstaågruppen. (Utförd.)
- Igelbäckgruppen. (Utförd.)
- Delta i Natur på webben - en förvaltningsövergripande samverkansgrupp. (Utförd.)
- Svealands Kustvattenvårdsförbund. (Utförd.)
- Delta i samverkansgrupp om GIS-verktyg för ekologiska samband (Stockholm Resilience Center och KTH). (Utförd.)
- Storstadssamarbete med Göteborg och Malmö. (Utförd.)
- Tyresås Vattenvårdsförbund. (Utförd.)
- Södertörnsekologerna. (Utförd.)
- Det nationella nätverket Naturens År. (Utförd.)
- Stockholms kemikalieforum – utveckla kontakter med näringslivet om kemikalier i varor. (Utförd.)
- Samordna stadens medverkan i City Biodiversity Index. (Utförd.)
- Delta i Naturvårdsverkets referensgrupp för screening av miljögifter. (Utförd.)
- Stadens naturvårdsnätverk. (Utförs som planerat).
- Bidra i stadens arbete med att ta fram ett nytt miljöprogram för Stockholm. (Utförd.)
- MHN arbetar i enlighet med de kompletterande riktlinjerna för stadens miljöprogram beträffande hållbar stadsutveckling. (Utförd.)
- Samordning, uppföljning och kommunikation av Miljöprogrammets delmål som berör MHN. (Utförd.)

- Redovisa en undersökning av stockholmarnas attityder till miljö och miljöarbete (Medborgarenkäten). (Utförd.)
- Samordna förvaltningens internationella miljöarbete och aktivt bidra till Eurocities nätverket. (Utförd.)
- Delta i stadens internationella nätverk , före detta Europaforum. (Utförd.)
- Medverka till upphandlingsstöd för serviceförvaltningen när det gäller kemikalier i varor. (Utförd.)
- Söka projektmedel för upphandlingsstöd för kemikaliefrågor på serviceförvaltningen. (Senareläggs till 2012).
- Implementera resultat, t.ex. från projektet Nya gifter - nya verktyg, i Miljöprofilområdena. (Utförd.)
- Expertfunktion vid förfrågningar från allmänhet, kollegor och företag. (Utförd.)
- Informera om miljögiftsprojekt där förvaltningen deltagit, ScorePP, Nya Gifter och COHIBA. (Utförd.)
- Delta i projektet miljö kvalitetsnormer för vatten i fysisk planering under ledning av SBK. (Utförd.)
- Ta fram en gemensam lagringsmiljö för miljöförvaltningens geografiska miljöinformation. (Utförd.)

NÄMNDMÅL:
1.3.2 0 % av de kontrollerade evenemangen där barn och ungdomar har tillträde, skall ha ljudnivåer över gällande riktvärde

● Uppfylls helt

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
6.5.1 Andel evenemang, där barn och ungdomar har tillträde, som har ljudnivåer över gällande riktvärde	0 %	0 %	2011

NÄMNDMÅL:
1.3.3 Av flerbostadsfastigheterna i staden ska 100 % vara kontrollerade avseende radon och ha radonhalt under riktvärdet 200 Bq/m³ luft.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
----------------------	------------------	--------	--------

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
6.2.1 Andelen flerbostadshus som kontrollerats avseende radon	41 %	41 %	2011

NÄMNDMÅL:

1.3.4 Bättre miljö och hälsa genom ökade effekter av tillsyn

● Uppfylls helt

Under detta mål redogörs för tillsynen som helhet vilket innebär att här tas samtliga tre nämndmål som berör tillsynen upp. Detta för att få bättre överblick och sammanhang i presentationen av tillsynen. Att separata nämndmål finns kvar betonar respektive måls viktiga aspekter på tillsynen och ger möjlighet till att uttryckligen ange måluppfyllelse. Under de övriga tillsynsmålen hänvisas till detta mål.

Nedan presenteras först de tre målen. Under respektive mål följer sedan redogörelser för årets verksamhet och utfall.

Bättre miljö och hälsa genom ökade effekter av tillsyn: här redogörs för tillsynens inriktning, iakttagelser vid tillsynen och statusen på nyckelindikatorerna vilka också framgår av tillsynsplanen i bilaga 1.3. Redogörelsen sker efter lagstiftning, ansvarig tillsynsavdelning och område/bransch. Det är svårt att ge en samlad bedömning av hela verksamheten eftersom den omfattar vitt skilda verksamheter och tillsynsområden. Utvecklingen av nyckelindikatorerna sedan 2009 tyder dock på att läget inom tillsynsområdena som helhet har förbättrats. Av de nyckelindikatorer som uttrycker miljö- eller hälsotillståndet (inkl livsmedelskontrollen) är det 24 st. som visar på ett bättre utfall jämfört med 2010 medan 10 st. visar på ett sämre utfall. Av indikatorerna har 16 ett oförändrat utfall varav 11 av dessa har full måluppfyllelse. Måttet får dock tolkas med försiktighet eftersom enskilda utfall kan bero på tillfälligheter. För livsmedelskontrollen bedöms nu när några år förflutit med den nya lagstiftning som infördes 2006, att det skett successiva förbättringar ute i verksamheterna.

Utföra tillsyn motsvarande avgiften: Taxan är satt enligt självkostnadsprincipen och den avgift som företag betalar för tillsyn (begreppet "kontroll" används inom livsmedelsområdet) ska motsvara den tillsyn som utförs. Samtliga företag i en bransch kan inte alltid räkna med tillsyn under ett år om man betalar en fast årlig avgift men branschen och företagen ska täckas av under en tidsperiod av några år, allt beroende på behov och de bedömningar som görs för branschen. Målet syftar till en redogörelse för i vad mån intäkterna motsvaras av utförd tillsyn. Särskilt viktigt är detta för tillsyn med fasta årsavgifter. I de fall tillsynen bedrivs med sk. timavgift ska faktureringen motsvara den direkt nedlagda debiterbara tiden.

Med hänsyn till intäkter för tillsyn med fasta avgifter skulle under 2011 cirka 21 600 timmar tillsyn utföras inom miljöbalken, Utfallet ligger på cirka 21 500

timmar, dvs en differens på ca 0,5 %. Det är också av intresse med de totala resurserna för tillsyn och kontroll oavsett om avgift utgått eller ej. För tillsyn enligt miljöbalken planerades cirka 70 800 timmars tillsyn och det utfördes cirka 74 600 timmar dvs. cirka 5 % mer än planerat. Betydligt fler timmar än planerat har utförts inom tillsynsområdena skola/förskola, radon och hygienverksamheter, cisterner, förorenad mark, värmepumpar och energianläggningar. Nedan beskrivs de olika tillsynsområdena och i bilaga 1.3 finns bl.a. specifikation av använda timmar i förhållande till vad som planerats.

Inom livsmedelskontrollen planerades totalt med 33 900 timmar varav det utfördes 30 370 timmar, dvs. en differens på ca. 10 %. Merparten, cirka 2 450 timmar av differensen på ca 3 500 timmar avser tid som disponerades för omklassning av de 7 000 livsmedelsobjekten. Tiden är inte redovisad som kontrolltid i dess snäva definition. Differenser är normala, behoven ändras och omprioriteringar måste göras. I respektive avsnittet nedan redogörs mer utförligt för tillsynstiden inkl tillsyn i förhållande till intäkterna.

Tabellen nedan visar totalt utförd tillsynstid under perioden 2006 – 2011. Under perioden som helhet finns en ökande trend för tillsynen enligt miljöbalken. Samma gäller för livsmedelskontrollen. Det lägre timantalet för Livsmedelskontrollen år 2007 förklaras bl.a. av underbemanning, samma gäller för miljöbalkens lägre timantal år 2008. Det lägre timantalet för livsmedelskontrollen år 2011 förklaras ovan genom det stora arbetet med omklassningar.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Miljöbalken	60623	64705	59896	64958	67795	74617
Livsmedelskontrollen	27650	26382	30959	33540	32482	30370

Snabb och effektiv service: Tillsynen berör tusentals verksamhetsutövare i staden och servicen är en viktig aspekt. Nämnden uppnår i stort sett samtliga punktlighetsmål, utom handläggningen av värmepumpansökningarna där utfallet ligger något under målet. Resultatet har förbättrats under senare år. Punktlighetsmålen framgår som indikatorer och redovisas under målet "Snabb och effektiv service" nedan.

Tillsyn enligt miljöbalken

7 Kap Miljöbalken, Skyddade områden, avdelningen Plan och miljö

Total planerad tillsynstid cirka 1501 timmar, utfall cirka 1437 timmar. Utfallet om -64 h jämfört med planerat ska ses i förhållande till det överskott om ca 200 h som blev utfallet år 2010.

Tillsynen omfattar sju naturreservat (NR) och ett kulturreseptat (KR). Sommaren 2011 fattade kommunfullmäktige dessutom beslut om interimistiskt skydd för träden i Nationalstadsparken enligt miljöbalken 7:24. Detta innebär att Miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsansvar även utökats till detta område.

Vägprojekten

Bygget av E18 fortsätter att utgöra ett störningsmoment i Igelbäckens KR, framför allt för rekreation och tillgänglighet i de södra och östra delarna. Dock har inga påtagliga störningar utöver de planerade kunnat konstateras under året. När det gäller den planerade Förbifart Stockholm har diskussioner med Trafikverket inletts ang. kompensationsåtgärder för de fyra natur- och kulturreseptat i Stockholm som kommer att påverkas direkt av projektet, både under byggskede och framtida drift.

Efterlevnad av föreskrifter

Internremisser från Stadsbyggnadsnämnden har besvarats ang. dispenser eller tillstånd för bland annat provgrovar för begravningsplats i Igelbäckens KR, ridtävling i Judarskogens NR, kärnborring för Förbifart Stockholm i Sätterskogens och Hansta NR,

Fortsatta diskussioner har hållits med olika aktörer inom staden inför en rad planerade åtgärder som strider mot föreskrifter och därmed kommer att innebära tillstånds/dispensprövningar i Igelbäckens KR. Projekten, som kan komma att påverka reservatets bevarandevärden, inbegriper en begravningsplats vid Granholmstoppen, exploatering med hus och vägar vid Hjulsta trafikplats (den s k Stockholmsporten).

Överträdelser

Vad gäller överträdelser kan nämnas problem med och klagomål om otillåten camping med ett större antal husvagnar samt nedskräpning i Igelbäckens KR. Polisanmälan har även gjorts ang. misstänkt tjuvskytte i Igelbäckens KR.

Ett otillåtet upplag innanför reservatsgränsen vid Grimsta Gärde har påtalats av förvaltningen.

Rådgivning, inspektioner och information

Fältinspektioner och rådgivning till förvaltare har skett i samtliga reservat. På MF:s initiativ har biotopförstärkande åtgärder genomförts i Igelbäcken för att gynna den sällsynta fisken grönling.

Uppföljning av bevarandestatus – ekmiljöer

Under 2011 har provrutor inventerats i värdefulla ekmiljöer i samtliga reservat. Inventeringen har skapat underlag för mycket av den rådgivning kring ekmiljöer som skett under året.

9 Kap Miljöbalken, Miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Avdelningen Plan och miljö

Tabellen nedan visar tillsyn av verksamheter som ingår i Kf:s nyckeltal för verksamhetsområdet.

År	Antal objekt	Antal/andel objekt med tillsyn
År 2009 (1)	3 183	775 24 %
År 2010	440	271 62 %
År 2011	454	329 72 %

1 Nyckeltalet har förändrats genom att några stora tillsynsområden inte tagits med efter år 2010, bl.a. därför att det saknas tillförlitliga uppgifter om antal registrerade verksamhetsutövare. Nyckeltalet begränsas i stort sett till branscher med fast årlig avgift eftersom det för dessa branscher finns mer tillförlitliga uppgifter om antal verksamhetsutövare.

Tabellen nedan visar uppföljningen av indikatorer som är gemensamma för några branscher, dvs. hur stor andel av företagen som påbörjat åtgärder för att effektivisera energianvändningen respektive transporterna.

Uppföljning av branschgemensamma indikatorer i företag som inspekterats 2011, 2010 inom parentes		
Branscher	Åtgärder påbörjats för att effektivisera energianvändningen	Åtgärder påbörjats för att effektivisera transporter
Verkstad, elektronik, mönsterkorttillverkning	100 % (85 %)	100 % (41 %)
Kemisk industri inkl. läkemedelsindustri	100 % (100 %)	100 % (100%)
Grafiker	85 % (73 %)	100 % (100 %)
Livsmedelsindustri	71% (39 %)	77 % (77 %)
Oljehamnen	100 % (100 %)	100 % (100 %)

Avdelningen bedriver tillsyn mot 21 tillsynsområden med en total planerad tillsynstid på cirka 17 544 timmar och ett utfall på cirka 17 262 timmar.

Vägtrafik

Förvaltningen har ett kontinuerligt utbyte med trafikkontoret och trafikverket angående deras egenkontroll och hantering av buller-, luft- och vibrationsfrågor.

Årligen tar förvaltningen emot ca 7-800 telefonsamtal och mejl angående miljöstörningar från vägtrafiken. Av dessa har under år 2011 ca 30 st. öppnats som klagomålsärenden.

Förvaltningen har under året bidragit med underlag till stadens yttrande över utställning av arbetsplan för Förbifarten. Vidare har en anmälan från trafikkontoret

om landdeponier av snö, samt en dispens gällande utökade mängder av snödumpling i vatten hanterats. Förvaltningen har även initierat ett arbete med SL och trafikkontoret för att se över gemensamma rutiner för bussbullerklagomål och busshållplatsplacering.

Stadens samordnande bullerskyddsgrupp har bland annat arbetat med den pågående skärminventeringen och en skrift om ljudreducerande ventilationsdon samt genomfört en konsultupphandling för inventering av befintliga skärmar och behov av förbättrade bulleregenskaper.

En bullerkartläggning för staden har handlats upp. Kartläggningen ska göras enligt förordningen om omgivningsbuller och avser buller från väg-, spår- och flygtrafik samt från hamnar och viss industriell verksamhet.

Förvaltningen medverkar i trafikkontorets planering och genomförande av bullerskydd längs Nynäsvägen.

Förvaltningen har kontinuerligt stämt av arbetet med att ta fram åtgärdsplaner för trafikbuller på skolgårdar med trafikkontoret, Trafikverket och SL. Avrapportering till MHN planeras ske under våren 2012.

Försöken med källåtgärder genom lågbullrande beläggningar har rapporterats av trafikkontoret till TRN. Förvaltningens synpunkter kom inte fram i den rapporteringen. Det råder olika uppfattningar mellan kontoren om hur staden bör arbeta med den typen av källåtgärder i bullerskyddsarbetet.

Miljö kvalitetsnormen (MKN) för dygn för partiklar (PM10) har till och med sista november överskridits 52 dygn på Hornsgatan att jämföra med tillåtna 35 per år. Normen överskrids även på de fyra andra mätstationerna i gatunivå i staden. MKN för kvävedioxid (NO₂) har hittills i år (30 nov) överskridits på 4 av de fem mätstationerna som finns i gatumiljö i staden. Dygnsnormen för kvävedioxid får överskridas max sju gånger per år och på Hornsgatan har normen överskridits 32 dygn hittills i år (30 nov).

SLB:s utvärdering av dubbdäcksförbudet på Hornsgatan visade att dubbdäcksanvändningen på Hornsgatan minskade från cirka 60-70 % vintertid (lätta fordon) till cirka 30 % och till ca 50 % på andra gator i innerstaden samt från cirka 70 % till ca 60 % längs infarterna. Trafikmängden på Hornsgatan minskade med ca 15 % på årsbasis och utsläppen av PM10 halverades. De totala utsläppen av partiklar för hela innerstaden minskade med cirka 45 ton per år eller cirka 20 % i jämförelse med ett nollalternativ utan förbud. Bildningen av PM10 minskade och därmed blev luftföroreningshalterna lägre, men inte tillräckligt för att klara miljö kvalitetsnormerna.

För att minska halterna av PM10 i staden uppmanade MHN i augusti TRN att använda den nya skrivningen i trafikförordningen, som ger kommuner möjlighet att meddela förbud mot fordon med dubbdäck för större områden än enstaka vägar. TRN uppmanades också att vidta kompletterande åtgärder fram tills att ett utökat dubbdäcksförbud nått fullgod effekt. Trafikkontoret har inlett arbete med

renhållning och dammbindning på Sveavägen och Hornsgatan för vintersäsongen 2011/2012 och planerar att utöka dubbdäcksförbudet.

Länsstyrelsen ansvarar för att revidera åtgärdsprogrammen för luftkvalitet för kvävedioxid och partiklar PM10 som har fastställts för länet. De reviderade åtgärdsprogrammen ska redovisas till regeringen (Miljödepartementet) senast den 30 juni 2012. Miljöförvaltningen deltar i styrgrupp och arbetsgrupp.

En sammanställning på ventilations-/filteråtgärder och ventiler som dämpar buller och har partikelfilter i befintliga fastigheter finns nu på stadens hemsida som information till medborgare och fastighetsägare m.fl.

Avtalet avseende ansvar för dagvattenanläggningarna är inte klart mellan trafikkontoret och Stockholm Vatten. Förvaltningens tillsyn under året har i första hand riktat sig mot trafikkontoret som är ägare av anläggningarna. När avtalet är klart kommer tillsynen att riktas mot SVAB. Trafikkontoret skulle till årsskiftet 2010/2011 redovisat driftinstruktioner för sina dagvattenanläggningar men har ånyo medgivits förlängd svarstid t o m april 2012. En anmälan från Trafikverket om nya avsättningsmagasin på Stora Essingen för att rena trafikdagvatten från Essingeleden har hanterats.

Transportintensiva verksamheter

Under året har elva inspektioner av transportintensiva verksamheter genomförts. Jämfört med föregående år har antalet inspektioner varit färre då antalet objekt aktuella för tillsyn är färre. Egenkontrollen varierar stort mellan transportintensiva företag. Det kan till stor del bero på att vissa transportintensiva företag inte betraktar sig som miljöstörande verksamhet och inte har identifierat den miljöpåverkan verksamheten står för. I regel har de stora renodlade transportföretagen väl fungerande miljöledningssystem. Hela branschen har dock stor potential för minskad miljöpåverkan genom övergång till förnyelsebara bränslen. Det kan noteras att ett företag, Kyl & Frys Expressen Mälardalen AB har införskaffat 12 stycken ED95 fordon genom Stockholm Stads Clean Truck projekt.

Depåer

En ändringsanmälan gällande utformning av en provisorisk depå inför kommande byggnation av en ny bussdepå i Hornsberg har handlagts. En anmälan om ny bussdepå i Fredriksdal har handlagts. Åtta inspektioner av depåer har genomförts av stadens totalt fjorton verksamheter. Egenkontrollen bedöms vara godtagbar till god. Variationen mellan olika depåer kan vara förhållandevis stor. Den samlade bilden är dock att arbetet med egenkontroll utvecklas och förbättras. Exempel på allvarligare brister som framkommit under årets inspektioner var t.ex. vid Alviksdepån som drivs av Veolia där stora delar av reningsanläggningen till tvätten var ur drift och saknade kontinuerligt underhåll, i övrigt rör konstaterade brister vid verksamheterna till stor del kemikaliefrågor som invallning. Två befogade bullerklagomål har handlagts gällande Lundadepån som drivs av Nobina samt Nyboda tågdepå som drivs av TBT Stockholm AB. För att lösa bullerproblematiken vid vissa depåer bör samarbetet mellan verksamhetsutövarna

och SL bli bättre. SL äger depåerna och verksamhetsutövaren står för driften. Nu hamnar man lätt i en situation där båda parter lägger ansvaret på den andra.

Motorbanor

Överklaganden av tidigare föreläggande och avgiftsbeslut gällande Lövsta bana för radiostyrda bilar har handlagts. Bromma halkbana och Barkarby motorstadium samt tre gokartbanor har inspekterats med mindre anmärkningar på egenkontrollen. Anmärkningen på Barkarby motorbana har rört avsaknad av påkörningsskydd på träd, vilket även tidigare anmärkts på. Enligt klubben ska detta nu vara åtgärdat.

Nämndens beslut om att tillåta en utökad verksamhet på Barkarby motorstadion är överklagat och ligger sedan drygt ett år hos länsstyrelsen. Nämndens beslut om att tillåta en begränsad tävlingsverksamhet på Gubbängens speedwaybana är också överklagat och ligger hos länsstyrelsen. Beslut väntas innan årets slut.

Spårtrafik

Förvaltningen får regelbundet förfrågningar om störningar från spårtrafik och under året har nio klagomålsärenden påbörjats. Klagomål och förfrågningar rör buller från depåer, buller från nattliga spårarbeten och spårtrafikbuller. SL har svårt att komma till rätta med buller från depåerna och kommer troligen att ta till fönsteråtgärder för att minska störningarna.

Flyg

Den mycket tidskrävande processen att ändra villkoren för Bromma flygplats har avslutats. Det skedde genom Högsta domstolens beslut att inte meddela prövningstillstånd varför MÖD:s villkor fastställdes. Flygplatsen åläggs därmed att tilläggsisolera de allra värst bullerutsatta byggnaderna, cirka 200 st., inom två år. MHN ska avgöra eventuella tvister mellan fastighetsägare och flygplatsen när det gäller bullerisolering. MHN har också fått möjlighet att besluta om mer preciserade villkor för glykolhanteringen.

Förvaltningen följer på nära håll flygplatsens arbete med bullerisolering och har regelbunden avstämning av arbetet. Ännu så länge har man bara inventerat och informerat. Förvaltningen konstaterar att de informationsinsatser flygplatsen gjort har fått de tidigare så vanliga frågorna från allmänheten om bullerisolering att minska radikalt.

Förvaltningen får fortsatt frågor och synpunkter från allmänheten och de gäller nästan alltid buller. En viss nedgång i dessa frågor har kunnat märkas, vilket kan bero på att bullerisoleringsprojektet kommit igång. Ett ökat antal frågor och synpunkter har kommit från närboende om markbundna bullerkällor (markfordon, t ex snöröjningsfordon och flygplan som taxar och värmer upp).

Staden visar fortsatt ett intresse av att bygga nya bostäder nära flygplatsen. Det kan komma att leda till konflikter med flygplatsens villkor enligt miljöbalken.

Flygplatsen har aviserat att de av olika skäl kommer att behöva göra stora om-disponeringar och om- och nybyggnationer inom flygplatsområdet och en dialog

om detta pågår med förvaltningen. Det som är positivt i sammanhanget är att det ger möjligheter att på mer radikala sätt angripa problemen med buller från markbundna källor och uppsamling av glykol.

Den planerade marksaneringen vid Södersjukhusets helikopterplatta har ännu inte utförts. Däremot har risken för liknande framtida markföroreningar eliminerats.

Hamn och sjöfart

Förvaltningen har deltagit vid huvudförhandling i Miljööverdomstolen gällande Stockholms Hamns tillstånd till hamn- och vattenverksamhet i Värtahamnen-Frihamnen. Tillstånd för hamnverksamheten har medgetts men är för närvarande överklagat av närboende till Högsta domstolen. Tillstånd för hamnverksamhet har även medgetts för Södra Hammarbyhamnen. Miljöprövningsdelegationens beslut har dock överklagats av Stockholms Hamn. Tre remisser från mark- och miljödomstolen har inkommit gällande tillfällig hamnverksamhet i samband med byggnationen av Förbifarten. Handläggning av remisserna pågår för närvarande.

Diskussioner har förts under året med Stockholms Hamn angående deras egenkontroll gällande säker hantering av animaliska biprodukter/matavfall från tredje land samt omhändertagande av avloppsvatten från fritidsskutor i Norra Hammarbyhamnen. Stockholms Hamn utreder för närvarande möjligheten till en fastanslutning av fritidsskutornas avlopp i Norra Hammarbyhamnen. Ett kontrollprogram för ombyggnation av kaj 3 vid Frihamnspiren har tagits fram av Stockholms Hamn i samråd med miljöförvaltningen och länsstyrelsen. Diskussioner har också inletts med Stockholms Hamn angående ett kontrollprogram för hamnverksamheten i Värtahamnen-Frihamnen. Två befogade klagomål har handlagts gällande bl.a. buller från fartyg vid Stadsgårdshamnen respektive Norra Hammarbyhamnen. Stockholms Hamn vidtog i bägge fallen de åtgärder som krävdes. Stockholms Hamns egenkontroll bedöms överlag vara god.

En anmälan har handlagts gällande Waxholms Ångfartygs AB:s byte av markförlagda bränslecisterner vid Strömkajen. Verksamheten vid Waxholmsbolaget har inspekterats och egenkontrollen bedöms vara god..

Byggnade av infrastruktur

De större infrastrukturprojekten består av Citybanan, Norra Länken (inklusive intunnlingen av väg E4/E20), E18 Hjulsta – Kista, (Trafikverket), Hagastaden (Exploateringskontoret) och tvärbanan Alvik – Solna (SL) och den planerade Förbifarten (Trafikverket). 32 tillsynsmöten har genomförts under året för de pågående projekten, tre för framtagande av kontrollprogram för Förbifarten.

En inspektion har utförts av exploateringskontorets entreprenad för omläggning av trafik och VA i Hagastaden med anmärkningar på egenkontrollen.

Anmärkningarna gällde främst uppföljning av egna miljökrav och system för miljöavvägning vid inköp av kemikalier.

Åtta upplysningar om förorenad mark har inkommit och fyra anmälningar om efterbehandling av förorenad mark har handlagts. De förorenade massorna har i

samtliga fall grävts upp och transporterats till godkänd mottagningsanläggning. En anmälan om mellanlagring av avfall (rena schaktmassor har handlagts). Fyra anmälningar om mobil kross har handlagts.

Fyra klagomålsärenden har handlagts.

Beslut att lämna klagomål utan ytterligare åtgärd har fattats för tre av klagomålen, ett ärende är under utredning.

111 ansökningar om arbete utanför ordinarie arbetstid har handlagts. Förvaltningen har deltagit i stadens interna samordningsgrupp för Citybanan och i samordningsmöte med länsstyrelsen och Solna miljö- och hälsoskyddsförvaltning om tillsynen på Citybanan. Chefen för miljöförvaltningen deltar i Norra Länken rådet.

Exploateringskontoret har tagit fram dokumentet ”Miljökrav i byggskedet för stadens entreprenörer” som ska gälla under Hagastadens byggtid. Förvaltningen har lämnat synpunkter på detta dokument.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har yttrat sig till mark- och miljödomstolen gällande Trafikverkets överklagande av nämndens föreläggande från 2008 om skyddsåtgärder innan avledning av dagvattnet till Igelbäcken för E18 Hjulsta-Kista..

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har förelagt Trafikverket att följa det upprättade övergripande kontrollprogrammet miljö under byggskedet för Citybanan. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har även fattat beslut om det kontrollprogram för Norra Länken som reviderats till följd av att intunnlingen av väg E4/E20 nu ingår i Trafikverkets projekt Norra Länken. Trafikverket har även tagit fram ett förslag till kontrollprogram för ombyggnationen av trafikplats Lindhagensgatan som förvaltningen lämnat synpunkter på.

För närvarande pågår även handläggning av två remisser från mark- och miljödomstolen gällande dels fastställande av villkor under byggtiden av Citybanan på sträckan Riddarholmen – Tomtebodan, dels gällande bl.a. störningar under byggtiden av Förbifarten. Förvaltningen bedömer att egenkontrollen hos ovanstående verksamhetsutövare är god.

Arbetet med att utveckla tillsyn av andra större exploateringsprojekt (framförallt byggande av bostäder) än trafikinfrastrukturprojekt har påbörjats. Totalt har nio inspektioner genomförts och ytterligare en är planerad till 2011.

Generellt fungerar egenkontrollen tillfredsställande. Det finns dock förbättringspotential för minskad miljöpåverkan främst med avseende på energi förbrukning men även transporter.

Energianläggningar

Nämnden har som remissinstans yttrat sig i två tillståndsärenden för Fortums anläggningar till mark- och miljödomstolen samt tre tillståndsansökningar för biogasproduktion (Swedish Biogas en ansökan och Scandinavian Biogas två

ansökningar) till Länsstyrelsen. Åtta anmälningsärenden för Fortums anläggningar har handlagts samt ett för Scandinavian Biogas och ett för Stockholmshem.

För Fortums anläggningar har två obefogade klagomål inkommit samt två klagomål som har varit befogade och åtgärdats. Ytterligare ett klagomål på en av Fortums anläggningar är under utredning. Mycket kraftiga bullerstörningar från undermåligt fartyg som transporterat bioolja till Värtahamnen ledde till ett stort antal befogade klagomål. Fortum ser efter incidenten med det bullrande fartyget över rutiner för att minska risken för att olämpliga fartyg levererar bränsle framöver. Ett klagomål på Scandinavian Biogas tankstation i Bromma utreds.

Övriga tillsynsmöten under perioden har rört nedläggningen av Gasverket och upprättande av avvecklingsplan, beräkningar av utsläppen från stadsgasnätet, drift av Högdalens gasblandstation, ny eventuell avfallsförbränningspanna i Högdalen, ändring av tillstånd för nya kraftvärmeverket i Värtan, störningar i bränslehantering vid Hässelbyverket, ombyggnad av panna P3 vid Högdalenverket samt stort köldmedieläckage från värmepumpar vid Värtaverket. Förvaltningen har också haft kontakt med Hammarbyverket angående försök med återinföring av sotvatten i processen samt ett mindre läckage av köldmedia. Förvaltningen har deltagit i samrådsmöten inför ansökan om tillstånd till utbyggnad av Högdalenverket, ansökan om tillstånd till fordonsgasanläggningarna i Henriksdal och Bromma, samt ansökan om tillstånd till fortsatt och utökad verksamhet vid Hammarbyverket.

Förvaltning har deltagit i periodiska besiktningar vid Hammarbyverket, Hässelbyverket, Akallaverket, Högdalenverket, gasturbin G5, Energihamnen och Värtaverket. Förvaltningen har deltagit i dialog kring utformning av invallningen av cisternerna vid gasturbinanläggningen G5 i Högdalen samt inför prøvotidsredovisningen för utsläpp till vatten från Värtaverket. Förvaltningen har också deltagit i tidiga diskussioner kring en eventuell "flytt" av Hässelbyverket till Lövsta, samt deltagit i möte angående eventuell miljöskuld vid Hässelbyverket. Fyra C-anläggningar har inspekterats med mindre anmärkningar som sedan åtgärdats. Ett antal mindre spetsanläggningar kommer att avvecklas under 2012 och förvaltningen deltar i dialog kring nedläggningarna.

Ett ärende angående Legionellautbrott vid Akalla kylanläggning har inrapporterats. Förvaltningen har anmält händelsen till smittskyddsläkaren. Fortum har vidtagit åtgärder och rapporterar fortlöpande utfallet av åtgärderna till förvaltningen. Fortum kommer att lämna in en skriftlig slutrapport om händelsen.

Miljörapporter från 23 anläggningar har granskats. I de flesta fall har förvaltningen bett verksamhetsutövaren om kompletterande uppgifter. Egenkontrollen vid värmepumpsanläggningarna i Ropsten samt Hornsbergs kylanläggning har granskats genom tillsynsbesök på plats.

Överlag är egenkontrollen god hos de verksamhetsutövare som driver energianläggningar i Stockholms stad. De brister och störningar som kommit till miljöförvaltningens kännedom har efter dialog med verksamheten åtgärdats. I samband med ett bullerklagomål på Hammarbyverket konstaterades brister i

Fortums hantering av klagomål. Bristerna är åtgärdade efter dialog med förvaltningen.

Energianvändning i fastigheter

22 inspektioner av fastighetsägares egenkontroll och energianvändning har genomförts. Bedömningen är att egenkontrollen överlag är god utan större anmärkningar. En övervägande del har utfört rekommenderade åtgärder för energieffektivisering som angetts i energideklarationerna.

21 pannrum i oljeuppvärmda flerfamiljsbostäder har inspekterats. Vid 12 av dessa behövde åtgärder vidtas för att minimera risk för oljeläckage. Detta är procentuellt färre än 2010 då ca 90 procent av inspekterade pannrum behövde vidta åtgärder. Av cirka 80 utvalda fastigheter med oljeuppvärmning har 30 stycken tagit bort oljepannan och bytt till fjärrvärme eller bergvärme sedan energideklarationen utfördes år 2009. Förvaltningens bedömning är att antalet oljeeldade bostadshus minskar. Där oljeeldning finns kvar är det oftast som spetslast till värmepumpar.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har överklagat Miljööverdomstolens beslut gällande tillsynsavgift för tillsyn av energianvändning i bostadsfastighet. Den fråga som Miljö- och hälsoskyddsnämnden särskilt vill få prövad av Mark och miljööverdomstolen är Miljö- och hälsoskyddsnämndens rätt att bedriva tillsyn över energihushållning i bostadsfastigheter utifrån miljöbalken 2 kap. 5 §, av vilken det framgår att alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska hushålla med råvaror och energi (hushållningsprincipen). Utöver själva överklagandet har nämnden yttrat sig till Mark och miljööverdomstolen i detta ärende vid fyra tillfällen. Den 20 januari år 2012 meddelade Mark och miljööverdomstolen dom i ärendet och konstaterar i domskälen att nämnden har rätt att bedriva tillsyn av verksamhetsutövarens energianvändning och energieffektivisering.

Avfall

Inom avfallsbranschen genomfördes under år 2010 särskilda tillsynsinsatser riktade mot avfallshanteringen i köpcentrum (motsv). Detta arbete innebar att under 2011 identifierades ett antal nya tillsynsobjekt. Bedömningen är dock att det finns ytterligare anläggningar som borde bli föremål för återkommande tillsyn.

Avloppsreningsverk

Tillsynen över avloppsreningsanläggningarna tar även detta år lite mer tid än vad som motsvaras av avgiften. Orsaken är pågående projekt/ombyggnader, som Stockholm Vatten driver på reningsanläggningarna, som genererar ett ökat antal kontakter med oss som tillsynsmyndighet.

Bensinstationer/biltvätt

Vad gäller biltvättar har föreläggande om veckoprovtagning meddelats för mindre anläggningar (<5000 tvättar/år). Resultaten i branschen uppvisar stor spridning men man kan konstatera att det generellt ser bättre ut än tidigare år. Det

sammanställda resultatet kommer att utgöra del av underlaget för beslut om den framtida omfattningen av provtagning för denna typ av verksamheter.

Verkstad/elektronik/mönsterkort

Den genomförda taxeförändringen inför år 2011 har inneburit att det nu är nära 70 verksamheter som betalar avgift för någon verksamhet relaterad till verkstadsbranschen. För många av dessa är avgiften kraftigt reducerad då företagets huvudverksamhet t.ex. utgörs av fordonstvätt. Fler företag än planerat har besökts, bl.a. beroende på att inventering av kemikalieanvändning inom guldsmedsbranschen genomförts. Mycket tid har också fått läggas på att hantera avvecklingen av en ytbehandlare i Ulvsunda som gick i konkurs under året.

Verkstäder, U-verksamheter

Ambitionen för denna tillsyn är att besöka 80-100 små verkstäder årligen. Tillsynen syftar främst till att informera om och säkerställa att grundläggande miljökrav, som kemikalie- och avfallshantering följs. Ett tillsynsbesök hos en liten bilverkstad kan också generera ytterligare ett ärende t.ex. i de fall fastighetsägaren ansvarar för oljeavskiljaren. Erfarenheten är att de företagare som får återbesök efter ett antal år har bättre kunskaper än de som får sitt första besök. Beroende på stor rörlighet i branschen, inte minst inom bilvårdsområdet, finns dock fortsatt stort behov av återkommande tillsyn.

Kemisk industri, inkl läkemedel

De företag som är verksamma inom färg-, kemisk och läkemedelsindustri är sinsemellan mycket olika. En gemensam nämnare är dock att många är stora energiförbrukare och att arbete pågår för att minska den mängd energi som åtgår. När det gäller effektivisering av transporter kan nämnas att Octapharma har en ny kemikalie- och avfallsstation, som togs i drift i slutet av mars. Transporterna har minskat mycket i och med den nya stationen och den stora volymen på tankarna. T.ex. har etanoltransporterna minskat med omkring en fjärdedel.

Under året har Boule Medical byggt upp en ny produktionslokal i Lunda industriområde dit tillverkningen kommer att flyttas från Västberga industriområde. Tillsynen har bedrivits som planerat men mindre tid än förväntat har åtgått då inga periodiska besiktningar genomförts och antalet ändringar inom verksamheterna varit få.

Grafiker

Inom grafikerbranschen innebär övergången till digital teknik stora förändringar. De traditionella tryckerierna försvinner eller slås ihop och mindre, digitala, verksamheter tar över. Under året har en inventering av de tryckerier som inte betalar fast årlig avgift påbörjats, vilket innebär att fler företagsbesök än planerat genomförts. Mycket tid har också lagts på att hantera avvecklingen av ett tryckeri i Vällingby som gick i konkurs under året.

Kemtvättar

Inom tvätterierna, dvs. kemtvättar och vittvättar, är omsättningen bland verksamhetsutövarna stor, vilket framförallt gäller kemtvättarna. I likhet med hur biltvättar hanteras inom tillsynen, besöks därför de verksamheter som byter ägare i syfte att informera om myndighetens krav, rapportering, kontroll etc. Antalet kemtvättar är relativt konstant och ambitionen i tillsynsplanen är att man ska få besök vart tredje år. Under året har en inventering av vatten-/vittvättar gjorts och några av dessa verksamheter kommer fortsättningsvis att betala fast årlig tillsynsavgift.

Kross/betong/asfalt

Antalet kross-, betong- och asfaltsanläggningar är relativt konstant. Inom ramen för de pågående stora infrastruktur- och bostadsbyggnadsprojekten etableras dock mer eller mindre tillfälliga krossar ganska ofta. Huvuddelen av dessa hanteras inom tillsynen över infrastrukturbyggande. Ett antal berör dock krossning vid till- och ombyggnader mycket nära bostäder och/eller arbetsplatser. Med god information från entreprenör/byggherre, och med hänsyn till oftast korta etableringstider, accepteras ofta störningen till omgivningen.

Då man vill minimera transporter, t.ex. av sprängsten från byggandet av Citybanan, samtidigt som behovet av material är stort, är önskemålet ofta relativt centralt belägna etableringar vilket kan leda till störningar för verksamheter och boende. En sådan kross finns i Årsta där omgivande arbetsplatser klagat på såväl buller som damning.

Livsmedelsindustri

En stor del av livsmedelsindustrin har av tradition inte betraktat sig själva som utövare av miljöfarlig verksamhet. Efter att förvaltningen nu fått ökad kontinuitet i miljötillsynen kan en klar förbättring av miljöarbetet inom branschen noteras – kunskapen om systematisk egenkontroll finns från livsmedelstillsynen och kan relativt enkelt överföras till miljöarbetet. Fler besök och mer tid än planerat har lagts inom området.

Oljehamnen

För oljehamnen gäller att de stora oljedepåerna har tillstånd som löper ut vid årets slut. Fyra tillståndsärenden pågår och yttranden över dessa ansökningar har tagit mycket tid under året. En intressant fråga i detta sammanhang är konflikten mellan bolagens önskan om ökat antal transporter på Valhallavägen och miljökvalitetsnormerna för luft. Avvägningen i dessa sammanhang görs i två steg där det första består i att avgöra om verksamheten (i detta fall transporter) på ett "icke obetydligt sätt" riskerar leda till att miljökvalitetsnormerna inte kan efterlevas. Om verksamheten bedöms ha mer än obetydlig påverkan kan tillstånd ändå meddelas under vissa förutsättningar och i prövningen av OK/Q8:s anläggning föreslog förvaltningen därför föreslagit att tillståndet ska förenas med ett villkor som säkerställer att bästa tillgängliga fordon används för transporter.

Avdelningen Hälsoskydd

Tabellen nedan visar tillsynen av miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd enligt kapital 9 i miljöbalken. Vissa mindre tillsynsområdet har inte tagits med såsom t.ex. djurtillstånd då det inte finns en egentlig grupp verksamhetsutövare. Tabellen ingår i KF:s basnyckeltal, se bilaga 1.6.

	År 2010			År 2011		
	Antal objekt	Antal/andel objekt med tillsyn		Antal objekt	Antal/andel objekt med tillsyn	
- Olägenheter fastigheter (lgh i flerb.hus)	380 241	726	4,8 %	399280	1251 (1)	0,3 %
Tills. fastighetsägare flerbostadshusfastigheter	Ca. 12 469	182	1,4 %	6600	110	1,5 %
- Radon fastighet/fastighetsägare	12 469	1 073	8,6 %	10 600/6 600	Ca 1 000	15 %
- Skolor/förskolor.	1 210	130	10,7%	1223	180	15%
- Hygienverksamheter inkl bad. (2)	1 378	90	6,5 %	1378	22	2%
- Solarier	100	40	40 %	100	16	17%
- Vård och omsorgsboenden	100	19	19 %	100	0	0%
- Strandbad	29	29	100 %	29	29	100 %

1. Siffran avser antalet avslutade tillsyns och olägenhetsärenden till den 31 dec 2011 samt antal pågående tillsyns- och olägenhetsärenden vid samma tidpunkt. Det totala antalet lägenheter i flerbostadshus uppgick år 2011 till 399 280 st. (Källa USK)

2. Siffran 12 469 avser antal byggnader, vilket inte följs upp. Mer relevanta är antal fastighetsägare och antal fastigheter (totalt 6 600 resp. 10 600)

3. Siffran avser antal handlagda radonärenden där varje ärende hör till en fastighetsägare.

Total planerad tillsynstid för 13 tillsynsområden är 29 291 timmar. Utfallet år 2011 uppgår till knappt 29 760 timmar, dvs. en differens 461 timmar. Tillsynsområden med fler antal utförda tillsynstimmar än planerat är

- Plaskdammar
- Bassängbad
- Hygienverksamheter
- Förskola/Skola
- Solarier
- Fastighetsägartillsyn

Tillsynsområden med färre antal utförda tillsynstimmar än planerat är:

- Bostäder
- Övriga lokaler.

Inom flertalet tillsynsområden tillämpas timdebitering, vilket medför att verksamhetsutövaren under året fått minst den tillsyn som debiterats. Inom tillsynsområdet skolor/förskolor används fast tillsynsavgift för den riktade tillsynen och timavgift för åtgärdsärenden. Anmälningssavgiften är 7 440 kr, vilket motsvarar 8 timmar tillsyn. Här har närmare 570 fler timmar utförts än vad som motiveras av avgiften.

Avdelningen bedriver tillsyn med inriktning på verksamheter som kan ha inverkan på miljön och hälsan. Inom vissa områden bedrivs återkommande tillsyn t.ex. förskola/skola och bassängbad, medan tillsyn av andra områden sker i form av kampanjer, t ex tillsyn av hygienverksamheter. Hantering av olägenhetsärenden kopplade till boendemiljön och handläggning av värmepumpstillstånd är andra tillsynsområden.

De riktade tillsynsinsatserna framgår av tabellen nedan. Flertalet tillsynsområden hör till 9 kapitlet Miljöbalken och kommenteras mer utförligt nedan.

Områden med planering av riktad tillsyn 2010 – 2011

Tillsynsbesök	Antal 2010 VP	Antal 2010 utfall	Antal 2011 VP	Antal 2011 utfall
Ägare av flerbostadshus (1)	200	182	125	110
Skolor och förskolor	200	130	200	180
Hygienlokaler – stickande skärande verksamhet	0	0	25	22
Kosmetiska och hygieniska produkter	13	10	10	3
Solarier	40	40	10	10
Avfall – olika verksamhetsutövare	0	0	380	268
Restaurang – riktad tillsyn (2)	50	34	10	0

1. Avser riktad tillsyn mot fastighetsägare med avseende på egenkontrollen och fastighetsskötsel
2. Tillsynen av restaurang och evenemang nedprioriterades under året med anledning av personalbrist.

Värmepumpar

Antalet tillståndsansökningar för mindre bergvärmeanläggningar för enfamiljshus har minskat, medan antalet ansökningar om större anläggningar för flerbostadshus och liknande har ökat. Under 2010 gavs tillstånd för 970 små värmepumpar och 93 stora, totalt 1078 st. Under 2011 har tillståndsansökningar för 883 mindre och 122 större anläggningar hittills lämnats in. Antalet beviljade tillstånd är 1 127 st. Miljöförvaltningen bedömer att detta är en trend som kommer att hålla i sig.

Drygt 70 % av ansökningarna var kompletta när de inkom till miljöförvaltningen. Under året har handläggningstiden varierat mellan 4 – 8 veckor på beslut. Detta har främst berott på vakanser och tillfällig underbemanning inom området. Eftersträvd handläggningstid är mindre eller lika med 4 veckor.

Andelen ansökningar som lämnas in via e-tjänsten har ökat från 67 % 2010 till 83 % 2011. E-tjänsten har överlag mottagits väl av branschorganisationer, kunder,

borrare och installatörer. Miljöförvaltningen emottog pris från Svenska värmepumpsföreningen (SVEP) som "bästa värmepumpskommun 2010". Inga större förändringar av e-tjänsten har gjorts under året, men ytterligare två viktiga remissinstanser har gått med i den webbaserade tjänsten www.ledningskollen.se för kabelanvisning av ledningar i mark, vilket underlättar både för de som söker tillstånd och miljöförvaltningen.

Avdelningen hanterar anmälningar av olika typer av verksamheter, och ansökningar av bergvärmepumpstillstånd. Tabellen nedan visar utvecklingen.

Ansökningar och anmälningar åren 2010 – 2011

Ansökan/anmälan	Antal 2010 VP	Antal 2010 utfall	Antal 2011 VP	Antal 2011 utfall
Förskola/skola	40	49	40	70
Hygienverksamheter	25	53	40	60
Ansökan om utvinnande av bergvärme	1100	1069	1155	1005
Övrigt (bassängbad, enskilda avlopp, komposter).	29	28	-	30 (1)
Solarier	10	1	1	4

1. 4 st. bassängbad, 3 st. ansökningar om enskilt avlopp och 23 anmälningar om komposter

Kontaktcenter och Direktservice

På grund av den stora volymen inkommande telefonsamtal, e-post och klagomål till Hälsoskyddsavdelningen hanteras detta systematiskt i två funktioner. Telefonsamtalen leds in via det KontaktCenter som bedrivs av Serviceförvaltningen. I KontaktCenter (KC) besvaras standardiserade frågor, skickar ut vissa dokument och hänvisar vidare vid felringningar. En fjärdedel av samtalen till KC kopplas vidare till Hälsoskydds DirektService (DS) som bemannas av miljö- och hälsoskyddsinspektörer. Här hanteras även all inkommande e-post som inte avser redan pågående ärenden. Förutom att besvara frågor som rör hälsoskydds arbetsområden påbörjas i DS handläggningen av alla bostadsklagomål som är potentiella olägenhetsärenden. Av de 602 olägenhetsärenden som inkom under 2011 anmäldes 285 via e-tjänsten det vill säga 47 procent, jämfört med 19 procent 2010.

Inkommande frågor och klagomål 2010 - 2011 inom avdelningen för Hälsoskydd

	Antal 2010 VP	Antal 2010 utfall	Antal 2011 VP	Antal 2011 utfall
Klagomål som blir ärenden – antal påbörjade olägenhetsärenden 2011	700	600	600	602
Inkommande telefonsamtal via KC	13 000	17 000	17 000	16834 (1)

Antal hanterade inkommande e-post till DS	2 000	2 930	3 000	2 770
---	-------	-------	-------	-------

1. Samtalsstatistiken avser antal besvarade inkommande samtal via KC 2011. Tidigare år har siffran angett totalt antal inkommande samtal – 2011 uppgick det totala antalet inkommande samtal till 17 722. Cirka 25 % av de besvarade samtalen kopplas vidare till DirektService. Cirka 12 % av samtalen till hälsoskyddsavdelningens KontaktCenter är ”felringningar” som avser Livsmedelskontrollen och Plan & Miljö. Dessa siffror avser endast samtal som kopplats in via KC. Ytterligare ett stort antal samtal kopplas, trots motsatta instruktioner, direkt till DS via växeln.

Skola och förskola

Inom tillsynsprojektet har 180 inspektioner genomförts under året och av dem har 62 ärenden avslutats. Under 2010 utfördes totalt 136 inspektioner. Den främsta anledningen till det ökade antalet genomförda besök är att arbetsgruppen nu består av fler handläggare än tidigare. När det gäller anmärkningar som kräver uppföljning är det 116 verksamheter som 2011 fått en eller flera anmärkningar vilket motsvarande 60 % av de inspekterade verksamheterna. Precis som tidigare år är det anmärkningar på radon och ventilation som är de vanligaste. Pågående uppföljningsärenden inom tillsynsområdet (med början år 2006 t.o.m. 2010) är 185 st.

Totalt antal pågående ärenden t.o.m. 30 november 2011 är 300 st., samma period förra året var 110 st. pågående. Totala antalet avslutade ärenden under perioden uppgick till 143 st. och är något fler än samma period 2010 då förvaltningen avslutade 118 ärenden. I maj genomfördes en enkätundersökning till besökta verksamheter inom projektet och resultatet var positivt. Majoriteten av de som svarade var nöjda med förvaltningens besök och den information som gavs före, under och efter besöket. Resultatet är en förbättring jämfört med enkätresultatet november 2010. Resultatet från en ny enkätundersökning gällande inspektioner utförda juni t.o.m. december är inte framtaget ännu.

Inkomna anmälningar uppgår till 70 stycken, vilket är 30 fler än vad som är budgeterat. Under 2010 inkom 49 st. anmälningar. Av inkomna anmälningar i år rör 5 st. mindre förändringar. 31 inspektioner med anledning av anmälan har genomförts och totalt 31 anmälningsärenden har avslutats. Punktlighetsmålet, att handläggningen ska ha påbörjats inom sex veckor har uppfyllts i 55 ärenden (95%). Påbörjad handläggning innebär att en preliminär bedömning av anmälan ska ha gjorts och att en skriftlig bekräftelse på att anmälan har inkommit ska ha skickats ut. Pågående anmälningsärenden från 2005 t.o.m. 2010 är 61 stycken, ett mindre antal är från 2005, 2007 och 2008. Totala antalet pågående anmälningsärenden 121st. Orsaken till det höga antalet pågående anmälningsärenden är att uppgifter fortfarande saknas och måste begäras in. I de flesta fall handlar det om radon- och ventilationsuppgifter. En genomlysning av anmälningsförfarandet pågår, en översyn görs även av taxan och hur anmälningsavgiften ska tas ut.

I ärenden med utebliven anmälan som inkommit via tillsynsprojektet och vid sent inkommen anmälan (anmälan ej inkommen till miljöförvaltningen 6 veckor före start) har arbete påbörjats med beslut om miljöstraffavgift (MSA). Sju

beslut om MSA har fattats och ytterligare ett tiotal är under handläggning. Bristen på förskolelokaler i innerstaden har medfört att flera nya lokaliseringar har krävt extra bedömning avseende trafikbuller och luftföroreningar. Ett underlag för hur luft/bullersituationen ser ut i olika delar av staden planeras att läggas ut på hemsidan till hjälp för verksamhetsutövarna när de väljer lokalisering. Arbete pågår kring samordning med SBK när det gäller lokalisering av skolor och förskolor.

Uppföljning av radonmätningar i skolor och förskolor pågår både i anmälningsärenden och i tillsynsprojektet. 232 skolor av 305 är radonmätta. 73 st. har förhöjda värden i något eller några rum. 813 av 988 förskolor är mätta och ca 24 st. har förhöjda värden.

Handläggarna har genomgått kompetensutveckling inom hygien med hjälp av Smittskydd Stockholm. Internutbildningar har genomförts inom följande områden: risker med legionella i varmvatteninstallationer, avfall, förskolebyggnader och riskkonstruktioner. Enkätundersökning till besökta verksamheter inom projektet har genomförts och resultatet redovisats för chefsgruppen i juni. Resultatet är mycket glädjande där majoriteten av de som svarat är nöjda med våra besök och den information som ges både före, under och efter besöket. Resultatet är en förbättring jämfört med 2010. En ny enkätundersökning pågår, för inspektioner utförda juni t o m dec 2011.

Äldreboenden

Tillsyn av vård- och omsorgsboenden prioriterades ned under året eftersom mer tid än beräknat gick till tillsyn av inkomna anmälningar av hygienverksamheter och tillsynsprojektet riktat till hudvård- och skönhetsalonger. Dock kommer förvaltningen att under 2012 göra tillsynsbesök på äldreboenden.

Fastigheter

Under 2011 har tillsyn bedrivits på ca 110 fastighetsägare där majoriteten består av bostadsrättsföreningar. Tillsynen avser fastighetsägarens egenkontroll och fastighetsskötsel. Av dessa krävdes 46 på uppföljning. En hyresfastighetsägare med ett bestånd på 499 lägenheter i Rinkeby blev föremål för det alternativa arbetssättet där ca 30 lägenheter inspekterades med avseende på fukt och mögel. Uppföljning har krävts på dessa 30. Totalt finns det 94 klagomål på inomhusmiljön i detta fastighetsbestånd. Denne fastighetsägare har uppmanats att informera oss om hur dessa brister ska åtgärdas och vilka åtgärder som kommer att vidtas för att säkerställa att resten av fastighetsbeståndet inte har dessa brister som i de inspekterade bostäderna.

Restauranger och evenemang

Cirka 450 remisser angående utskänkningstider för restauranger har besvarats till Socialförvaltningen. Detta är en ökning jämfört med tidigare år och beror delvis på ny, generösare lagstiftning om vilka krav som ställs på restaurangernas matservering. Remisshanteringen är ett förebyggande arbete för att förhindra att olägenheter uppkommer innan verksamheten påbörjas eller förändras.

Utredning av olägenhetsärenden om störningar i bostäder, t.ex. buller, fukt, ventilation mm.

Avdelningen hade den 31 december ca 473 pågående bostadsklagomål. 335 ärenden har avslutats under 2011. Störningarna är i nämnd ordning flest för buller, lukt och fukt/ventilation. Enheten Offentlig miljö har 183 pågående bostadsärenden.

Bassängbad

Fram till och med årets slut har 20 av stadens 70 badanläggningar besökts vilket är fler än de 15 st. som planerades för i verksamhetsplaneringen. Inspektionsintervallet för bassängerna bör vara vart 4:e år för att motsvara den fasta årliga avgiften, därmed ska 18 bassänger inspekteras årligen. Till följd av eftersläpningar sedan tidigare år ökades antalet inspektioner till 20 st. för att komma i rätt tid med eftersläpningen. I samband med anmälningsärenden har ytterligare 3 bassänger inspekterats. Andelen anläggningar som under året haft provtagningsresultat som överskrider riktvärden har varit 46 procent, vilket är i samma storleksordning som förra året. Några anläggningar brottas med lite större problem med vattenkvaliteten. Det är på samma sätt varje år, men vilka anläggningar som får mer problem ”än normalt” varierar från år till år.

Tillsynsarbetet består av inspektionsverksamhet samt granskning och uppföljning av inrapporterade provtagningsresultat. Likaså att provtagning utförs. En del förbättringar av rutinerna har genomförts under året och samtliga i bassänggruppen har gått utbildningar. Avdelningen deltar i länets bassängnätverk för erfarenhetsutbyte.

Hygienverksamheter

Under hösten har tillsyn riktad till 22 hudvårds- och skönhetsalonger med stickande och/eller skärande behandlingar genomförts. Egenkontrollen hos de besökta verksamheterna har i stort varit bra, även om skriftliga rutiner har saknats hos majoriteten. Andra vanliga brister har varit att verksamheten använder handtvättstället på toaletten för tvätt av händer inför behandling eller att samma handtvättställ används för handtvätt av händer som för rengöring av instrument samt att de olika rengöringsstegen av instrument sker i fel ordning. Miljöförvaltningen har angett att bristerna ska åtgärdas inom egenkontrollen. Endast för tre av de 22 besökta verksamheterna har förvaltningen krävt att verksamheterna ska inkomma med skriftlig uppföljning av noterad brist. Det gäller i de fall där verksamheten har hållt ut fotbadsvatten/städvatten i samma tvättställ som där instrumenten rengörs. I dessa fall har verksamheten fått redovisa en alternativ lösning. Det har under projektets gång uppdragats att kändedomen hos verksamheterna gällande att de är anmälningspliktiga enligt miljöbalken är låg.

Under året har 60 anmälningar av nya verksamheter inkommit, vilket är mer än de 40 som har budgeterats för i verksamhetsplaneringen och en ökning jämfört med samma period förra året. Punktlighetsmålet har trots det uppfyllts. Andelen

inspekterade verksamheter med fungerande rutiner för att förhindra smittspridning uppgick till 90.

Plaskdammar:

I Stockholms kommun finns 56 plaskdammar i stadens parker. Dessa sköts av Stockholms stads 14 stadsdelsförvaltningar. Under 2009 – 2010 har miljöförvaltningen genomfört ett riktat tillsynsprojekt på plaskdammarna. Resultaten från detta arbete har redovisats för miljö- och hälsoskyddsnämnden i två rapporter vid två tillfällen under 2010. På grund av de brister som kunnat konstateras i egenkontrollen och dammarnas standard, beslutade miljö- och hälsoskyddsnämnden att stadsdelsnämnderna behövde tillskrivas. En sådan skrivelse delgavs stadsdelarna 1 mars 2011. I december 2011 är läget sådant att i princip har samtliga inkommit med redovisningar och svarat på huvuddelen av frågorna, men viss dokumentation saknas för alla, ex skriftliga driftmanualer för plaskdammarna. Stadsdelarna har redovisat plan för när dessa ska vara framtagna under 2012. Sammanfattningsvis kan sägas att tillsynsprojektet 2009 – 2010 lett till att en mängd arbeten påbörjats i stadsdelarna för att få säkrare plaskdammar. Exempel på detta är renoveringar, förbättrad parkskötsel, säkrare provtagning, skyltning/förbättrad info till medborgare m.m.

7 av stadens 56 plaskdammar har inspekterats och där har även stickprovskontroller av vattenkvaliteten utförts. Den löpande tillsynen som görs i form av granskning av inrapporterade provtagningsresultat, visar på att andelen anläggningar med bakterieöverskridanden (heterotrofa bakterier) är i samma storleksordning som förra året och ligger på 80 procent. Antalet provsvar som har bakterieöverskridanden är 32 procent. Även detta ligger i samma storleksordning som förra årets resultat.

Radon i flerbostadshus

Till och med år 2011 har cirka 41 % (4 392 av ca 10 600) av flerbostadsfastigheterna i Stockholm kontrollerats avseende radon och har radongashalter på mindre än 200 Bq/m³ luft.

I de allra flesta fall påbörjar fastighetsägaren radonmätningar först på uppmaning från miljöförvaltningen. Under året har 396 fastighetsägare, främst sådana med mindre fastighetsbestånd och bostadsrättsföreningar, uppmanats att mäta radon i sina fastigheter. Fler än vanligt har valt att inte följa uppmaningen, fler ifrågasätter radontillsynen och överklagar beslutet. Mot bakgrund av detta och med tanke på det nationella miljömålet att alla fastigheter ska vara mätta och ha radonvärden på under 200 Bq/m³ senast 2020, ser miljöförvaltningen nu över sitt arbetssätt.

Erfarenheten av tillsynen är att förhöjda radongashalter uppmäts i ungefär var sjätte bostad, men att det går att få ner halterna, även om det kan ta tid att hitta rätt åtgärd. Vid förhöjda halter föreläggs fastighetsägaren att vidta åtgärder och mäta om.

Utvecklingen av radonarbetet under 2000-talet.

År	Antal påbörjade grundärenden (1)	Antal avslutade grundärenden (2)	Antal påbörjade åtgärdsärenden (3)	Antal avslutade åtgärdsärenden (4)
2001-2004	497	21	1	0
2005	278	242	94	0
2006	85	109	69	6
2007	93	343	29	31
2008	246	176	36	27
2009	350	226	128	36
2010	439	289	41	34
2011	396	318	32	51

1. Antal fastighetsägare som uppmanats att mäta radon.
2. Antal fastighetsägare som genomfört radonmätningar.
3. Antal fastighetsägare som uppmätt för höga halter.
4. Antal fastighetsägare som åtgärdat för höga halter

Djurtillstånd

Under året har 2 tillstånd för höns, 5 för orm och 1 tillstånd för hästar inkommit och handlagts.

Skadedjur

Avdelningen för hälsoskydd har under året hanterat 7 olägenhetsärenden som berör skadedjur - 5 avser råttor och 2 avser vägglöss.

Antalet ärenden bör inte ses som en indikation på hur omfattande skadedjursproblematiken är i Stockholm. Problemen hanteras i första hand inom ramen för fastighetsägarnas egenkontroll med hjälp av kontrakterade saneringsföretag.

Strandbad

Badvattenkvaliteten vid Stockholms 29 officiella strandbad och potentiella strandbad under sommaren 2011 visade en något sämre status i jämförelse med föregående år. Av 279 prover som har tagits under sommaren har 14 prover visat otjänligt resultat på 9 olika strandbad. Detta utgör 5 procent av alla tagna prover. För 2010 var denna siffra 2% och kan förklaras av en väldigt regnfattig sommar. Badvattenprover tas på uppdrag av stadsdelsförvaltningarna, idrottsförvaltningen,

Fortum och Kungliga Djurgårdsförvaltningen. Trots att en del prover visade otjänligt resultat har inget av baden behövt stängas. Sättrabadet har under årets badsäsong visat en viss förbättring av vattenkvaliteten med färre antal dåliga provresultat jämfört med tidigare år. Inga farliga halter av potentiellt toxiska cyanobakterier, så kallad algblomning, uppmättes vid de besökta badplatserna.

På och invid de flesta av stränderna finns olika avloppslösningar som installerades för ett antal år sedan. Ansvarsförhållandena för fastigheter och anläggningar av den här typen där Stockholms stad står som fastighetsägare är mycket otydliga. Förvaltningen anser att ett förbättrat samarbete i form av dialog och utbyte av erfarenheter bör etableras med berörda förvaltningar och bolag för att eventuellt kunna utesluta avloppsanläggningarna vid stränderna som en möjlig föroreningskälla.

Enskilda avlopp

Under året har 3 ansökningar och beslut om tillstånd för enskilda avlopp handlagts. Två avser minireningsverk för permanentboende och det tredje är ett tillfälligt tillstånd för slutna tank. Dessutom har förvaltningen remitterats angående ett dispensärende i naturskyddsområdet Flaten. Ett ärende för torrtoalett och latrinkompostering är under handläggning. Badvattenprofilerna för strandbaden är slutförda och det kan konstateras att majoriteten av potentiella riskobjekt för förorening från enskilda avlopp till strandbad är kommunalt ägda, vilket påpekades i badvattenrapporten för 2011.

10 Kap Miljöbalken, Förorenade områden, avdelningen Plan och miljö

Tillsynen avser fastigheter, byggnader, deponier eller mark som är så förorenad, att föroreningarna innebär risk för hälsa och miljö. Vanligt är att tillsynen initieras av att mark, som behöver tas i anspråk för byggande eller annan användning, befaras vara eller visar sig vara så förorenad att sanering krävs.

PCB

Arbetet med sanering av PCB-haltiga fogar går långsammare än vad som förväntades. Genom ändring av PCB-förordningen gäller nu nya sluttider för när saneringarna ska vara klara, man har fått ytterligare tre år på sig, och detta kan ha medverkat till att saneringsanmälningarna är färre än förväntat.

Ett fåtal fastigheter där PCB-haltiga fogar och/eller golv kan förekomma har fortfarande inte inventerats. Förvaltningen har under året initierat kompletterande inventeringar av bl.a. tidigare, innan år 1999, omfogade fastigheter. I de fall där redovisningar inkommit har saneringspliktig fog påträffats. Det finns också en misstanke om att även fogar i fastigheter som sanerats senare kan ha återkontaminerats så att PCB-halten överskrider gränsen för saneringsplikt.

Oväntat få anmälningar om sanering av PCB-haltig fog har kommit in och mindre tid än planerat har därför lagts inom området.

Då PCB-förordningen anger slutdatum för när PCB ska ha avlägsnats, 30 juni 2014 respektive 2016, kommer branschen därefter att "försvinna". Antalet objekt

som betalar årsavgift minskar med genomförda saneringar men som angivits ovan går saneringsarbetet långsammare än förväntat vilket innebär att tempot måste öka de närmaste åren. Detta betyder i sig ökat arbete för förvaltningen och kortsiktigt även intäkter för att hantera anmälningsärendena.

Kvicksilver

Förutom tandläkare innefattar branschen krematorier, sjukhus och lösningsmedelsanvändning på laboratorier.

Mycket administrativt arbete gentemot tandläkare uppstod genom den vid årsskiftet genomförda taxeförändringen.

Förerenade områden

På Beckholmen har en omfattande sanering påbörjats och kommer att fortgå till maj/juni 2012. Åtgärderna är till största delen statligt bidragsfinansierade. På grund av att området tillhör nationalstadsparken och har en känslig flora och skyddsvärda träd är det grannliga uppgift att både få till en bra boendemiljö och värna träden och den unika floran.

Vid saneringen av den centrala grönytan har en ny metod används där den förerenade jorden tas bort med "dammsugning" omkring trädets rötter.

Vid Lövstatipparna har de sista åtgärderna genomförts, endast kontrollprogrammet behöver uppdateras. Undersökningsresultat har presenterats beträffande den nedlagda Sköndalstippen som planeras för bostäder. Nya provtagningar genomförs för att ta fram hur byggnationen påverkar utlakningen av föroreningar från tippen till närbelägna recipienter och om de uppfyller gällande miljö kvalitetsnormer för vatten. På Annedal pågår sista etappen med sanering genom uppgrävning och vid föd Sun Chemical i Bromsten pågår sanering genom uppumpning av förorenat grundvatten. I Lövholmen, där Alcro Beckers färgfabrik hade sin verksamhet planeras bostäder och efterbehandlingsåtgärder planeras starta inom kort. En ny riskbedömning har granskats beträffande Telefonplan där kontroll av grundvattnet pågår sedan många år pga. lösningsmedelsinnehåll. Ett antal mindre efterbehandlingsprojekt i samband med exploatering för bostäder har dragit igång under året. Vad gäller Vinterviken har en mindre åtgärd med en tillfällig övertäckning av strandremsan genomförts och en skylt satts upp i väntan på nationella bidragsmedel för utökade undersökningar och ev. åtgärd.

Stockholm Vatten AB har i samråd med miljöförvaltningen utarbetat en handlingsplan för hur förerenade uppgrävda massor ska hanteras i samband med ledningsarbeten. Ett antal förfrågningar har besvarats av förvaltningen beträffande historik och risken för innehav av markföroreningar i samband med fastighetsöverlåtelse och exploateringsplaner. Beträffande ett prioriterat objekt på Stora Essingen (fd. Lundytvätten mm) har en ansvarsutredning påbörjats. Infrastruktur- och byggprojekten för Norra Station och Norra länken fortgår liksom omvandlingen av Norra Djurgårdsstaden från Industri till bostäder.

14 Kap Miljöbalken, Kemiska produkter

Tillsynen avser kemikalier i varor och produkter och området är under utveckling. Tillsynsansvaret delas med Kemikalieinspektionen och rådigheten är emellanåt begränsad, t.ex. när tillsynen avser oönskade men likväl tillåtna kemikalier. Samarbete sker med Göteborg och Malmö kring dessa tillsynsaktiviteter.

Avdelningen Plan och Miljö

Den totala planerade tillsynstiden är cirka 1720 timmar och utfallet är något lägre cirka 1645 timmar.

Miljögifter i varor, systemtillsyn av detaljister

Inga påtagliga avvikelser från planerade tillsynsaktiviteter. Merparten av detta arbete bedrivs inom ramen för storstadssamarbete med Göteborg och Malmö. Planerade aktiviteter som kemiska ämnen i byggvaror, kemiska ämnen i textilier/skor samt kemiska ämnen i golv är genomförda och har rapporterats. I slutet av året genomfördes också en, ej planerad, tillsynsaktivitet gentemot ett förbjudet ämne, hexaklorbensen, i fyrverkerier.

Förvaltningen har deltagit i diskussioner med Kemikalieinspektionen och ett antal andra kommuner kring eventuellt övertagande av tillsyn över de sk primärleverantörerna av kemiska produkter, om ett sådant skulle bli möjligt.

Kemikalieinspektionen har, i sitt regleringsbrev i december, fått i uppdrag att föreslå hur en delegering av tillsynsansvaret över primärleverantörer kan genomföras. I uppdraget, som ska slutredovisas senast 1 november 2012, ingår också att om nödvändigt föreslå förändringar i uttaget av avgifter.

Förvaltningen har också redovisat en översiktlig bild av resursbehov för denna tillsyn och varutillsynen för nämnden i juni 2011. En närmare beskrivning av utvecklingen av tillsyn över kemiska produkter och kemiska ämnen i varor, riktad mot detaljhandeln, har presenterats för nämnden under hösten.

Andra aktiviteter på området är remissvar, t.ex. avseende bisfenol (A) och ändrade sanktionsbestämmelser inom området, samt frågor från nämnd, allmänhet etc.

Avdelningen Hälsoskydd

Den totala planerade tillsynstiden uppgick till cirka 4 800 timmar, cirka 3 800 timmar utfördes. Skillnaden beror framför allt på drygt 1 400 färre timmar utförda inom köldmediatillsynen.

Köldmedier

Miljöförvaltningen har under året hanterat cirka 1 650 inkomna årsrapporter. Av rapporterna framgår att läckaget av köldmedier uppgått till 7 960 kg. Under hösten 2010 och våren 2011 byggdes en ny e-tjänst för köldmedierrapportering upp. På grund av förseningar kunde tjänsten lanseras först två veckor innan sista dag för rapportering och antalet rapporteringar via tjänsten blev därför lågt. 104

årsrapporter lades in via e-tjänsten. Detta innebär att 6,5 % av alla rapporter inkom via e-tjänsten. Inför 2012 marknadsförs e-tjänsten i syfte att få in större delen av rapporterna elektroniskt.

Området är strikt reglerat genom en EU-förordning och vid avvikelser i rapporteringen ska miljöstraffavgift (MSA) påföras. Under året har 213 delegationsbeslut om MSA gått ut.

Kosmetiska och hygieniska produkter

Under 2011 har tillsynen bedrivits endast vid larm från Läkemedelsverket eller vid klagomål. Under året har en verksamhetsutövare besökts efter tips om produkter innehållande förbjudna ämnen. Tre av verksamhetsutövarens butiker besöktes och en produkt med förbjudet innehåll hittades i två av butikerna. Verksamheten har åtalsanmälts och en förundersökning har inletts.

Cisterner

Under 2012 har 293 anmälan om ur bruk inkommit. Avdelningen har fattat 66 beslut om MSA för cisterner inom vattenskyddsområdet som inte utfört kontroll eller inte utfört kontroll inom rätt tid. Det finns 991 cisterner registrerade i Stockholm stad. Det är en fortsatt trend att antalet minskar genom att de tas ur bruk vid konvertering till annan energikälla.

15 Kap Miljöbalken, Avfall.

Miljöbalkens 15 kapitel handlar om avfall och producentansvar. Alla som ger upphov till avfall ska följa EU:s avfallshierarki och ha en fungerande egenkontroll för att minska miljöpåverkan och risken för störning. De utförda tillsynen med fast avgifter överstiger något det antal timmar tillsyn som motiveras av avgifterna, dvs. ca 150 timmar.

Avdelningen Plan och Miljö

Avfallsanläggningar ingår i tillsynen enligt miljöbalkens 9 kapitel och aktiviteterna inom tillsynen enligt 15 kapitlet, handlar om hantering av avfall i andra sammanhang. Det kan t.ex. gälla tillsyn över rivningar, med tonvikt på hanteringen av farligt avfall, eller hantering av elektronikavfall i radiohandeln.

Vid rivningar kan felaktig hantering/blandning av avfall eller transporter utan föregående anmälan/tillståndsansökan innebära att förvaltningen lämnar in åtalsanmälan. I ett sådant fall, avseende otillåten avfallstransport, har det felande företaget, av åklagaren, påförts företagsbot under året.

Förvaltningens arbete med gränsöverskridande avfallstransporter hamnar också under denna rubrik.

Inom området genomförs också inventeringar av industriområden etc. utifrån de behov, t.ex. skydd av vattenförekomster, som identifieras av förvaltningens miljöövervakning. Stor del av den avsatta tiden åtgår till funktionen som intern branschexpert samt att svara på frågor från såväl allmänhet som andra kommuner m.fl.

Den planerade totala insatsen inom de två områden som är aktuella här uppgick till drygt 1 500 timmar medan den faktiska utförda tiden uppgick till 1 343 timmar. Det är inom detta område, liksom för kapitel 14-arbetet, inte helt korrekt att tala om tillsynstid då mycket av arbetet handlar om remisser, förfrågningar från allmänhet, företag etc. etc.

Kampanj bygg och rivningsverksamhet

Området avser farligt avfall som måste tas omhand på särskilt sätt, vid rivning av fastigheter.

Rivningstillsynen pågår kontinuerligt. Problematiken runt att identifiera relevanta rivningsobjekt finns kvar och arbetet med att hitta rutiner för kunskapsutbyte med stadsbyggnadskontoret fortsätter.

Övrigt arbete med avfall

Stödja övriga handläggare med expertkompetens, remisshantering, frågor från allmänhet etc.

Tillsynskampanj avseende andrahandselektronik genomförd och rapporterad till nämnden. Tillsynen över hantering av farligt avfall inom industriområde genomförd, rapporteras i början av år 2012.

Avdelningen Hälsoskydd

Avfall

Tillsynen har fokuserat på att öka andelen avfall som återvinns genom kompostering/rötning. Inspektionerna har delats upp i 3 inspektionsomgångar och under 2011 har totalt 268 inspektioner utförts. Av dessa är det ca. 200 som idag inte har matavfallsinsamling och har uppmanas att utreda möjligheterna för detta. Under 2011 har 13 olägenhetsärenden med anknytning till avfallshantering handlagts och avslutats.

Återvinningsstationer

Miljöförvaltningen utförde 445 tillsynsbesök på 173 av totalt ca 260 återvinningsstationer under 2011. 106 stationer hade brister i drift eller skötsel. I innerstaden finns problem med både nedskräpning och överfulla behållare. Brister i ytterstan är framförallt överfulla behållare för plast.

Båtklubbar och marinor

Under året har tillsynsbesök skett på 15 verksamheter; båtklubbar och varv. Av dessa fick 14 någon form av anmärkning avseende egenkontroll, avfall, båtunderhåll och sanitära lösningar. Nio av dem som fick anmärkning har hittills svarat på uppmaningen och börjat vidta åtgärder. Utöver detta har fem av verksamheterna som besöktes under 2010 uppmanats att åtgärda de brister som uppmärksammades under tillsynsbesöket och skriftligt redovisa vidtagna åtgärder till miljöförvaltningen.

Miljöförvaltningen har efter de utförda tillsynsbesöken uppmanat båtklubbarna att utvärdera tillsynen via en enkät. Resultatet visar att de flesta av verksamheterna var nöjda med besöket och att tillsynen upplevts som positiv.

I oktober medverkade miljöförvaltningen i ett av Saltsjön och Mälarens båtförbund anordnat möte där aktuell tillsyn och bedömningsgrunder presenterades för båtklubbarnas representanter. I november anordnade Havs- och vattenmyndigheten (HaV) ett dialogmöte med workshops där förvaltningen medverkade. Under mötet behandlades de kommande nationella riktlinjerna angående båttvätt. Under våren 2012 kommer förvaltningen att medverka under ett andra möte. Förvaltningen har även genom projektet *Tillsyn av båtbotentvättar och båtklubbers hantering av båtbotentvättning* inom Miljösamverkan Stockholms Län haft kontakt med HaV i dessa frågor.

Kontroll enligt livsmedelslagstiftningen

Allmänt

Sett ur perspektivet att några år förflutit med den nya lagstiftning som infördes 2006, bedömer livsmedelskontrollen att det skett successiva förbättringar ute i verksamheterna. Även om det i vissa fall finns brister i dokumentation av delar av egenkontrollen, så har den praktiska hanteringen förbättrats.

Andelen ”underkända” kontroller som krävt extra uppföljning, är något lägre än under tidigare år. Ett effektmål är att andelen ska vara under 25 %. Utfallet är 10 % under året. Inspektionsverksamheten i kombination med information och tillämpad rådgivning bedöms ha bidragit till förbättringen. En försvarande omständighet är det stora antalet ägarbyten, c:a 1 300 per år, vilket medför att nya verksamhetsutövare startar verksamhet utan att alltid vara informerade om lagstiftningens krav på kunskap och utbildning. Förvaltningen kommer därför att fortsätta fokusera på kunskap hos livsmedelsföretagarna med målsättningen att bidra till ökad livsmedelssäkerhet.

Vid allvarliga hygienbrister beslutar förvaltningen om att hela eller delar av verksamheten måste upphöra tills dess att bristerna åtgärdats. Att tillgripa tillfälliga återkallanden av godkännande eller förbjuda viss verksamhet är effektivt ur två aspekter. Dels undanröjs akuta risker för konsumenterna, dels blir det tydligt för verksamhetsutövarna att allvarliga brister inte kan accepteras.

Utfallet under året ligger väl till jämfört med målet. Antalet akuta stängningar och förelägganden har minskat jämfört med föregående år. Under året har 20 beslut fattats om tillfällig stängning. Detta kan jämföras med 40 under 2010, 20 under 2009 och 44 under 2008. Antalet förelägganden var under året 80 jämfört med 110 under 2010, 80 under 2009 och 150 under 2008. Totalt för alla verksamheter har alltså fattats beslut om 80 förelägganden varav 20 tillfälliga stängningar. Antalet varierar kraftigt mellan åren och ingen egentlig tendens kan utläsas. Det måste

ändå bedömas vara ett gott resultat satt i relation till 5 500 inspekterade objekt och 7 900 inspektioner under året.

En sammanfattande bedömning är att kontrollarbetet bidrar till att livsmedelsföretagen successivt förbättras vad gäller kunskap och hantering av livsmedel vilket i sin tur ökar livsmedelssäkerheten. Ökade insatser vad gäller kontroll av märkning av livsmedel bidrar till redlighet, dvs. att konsumenterna får korrekt information och därmed kan göra medvetna val.

Tabellen nedan som ingår KF:s basnyckeltal för nämnden, visar utvecklingen av antal objekt med kontroll. Med kontroll avses här antal inspekterade livsmedelsobjekt. Totala antalet inspektioner var 7900. Många objekt har fått mer än ett besök. Av det totala antalet objekt som finns i registret ska inte alla inspekteras under året. Vissa har mycket få kontrolltimmar och ska därför inte kontrolleras varje år. Vissa andra bortfaller, eftersom de upphör t.ex. genom ägarbyte eller konkurs. Erfarenhetsmässigt bortfaller c:a 20-25% av objekten varför antalet som bör inspekteras är c:a 5300-5 500.

År	Ant livs- medels- objekt	Antal/andel objekt med kontroll
År 2005	5 300	2 022 (38,1 %)
År 2006	5 238	2 694 (51,4 %)
År 2007	6 407	2 948 (46,0 %)
År 2008	6 460	4 600 (71,2 %)
År 2009	6 750	4 800 (71,1 %)
År 2010	6 800	5 300 (77,9 %)
År 2011	7000	5500 (78,5 %)

Av de budgeterade 29 500 timmarna för kontroll enligt livsmedelslagen har 25 850 timmar utförts. Viss omDispositionering av kontrolltid har måst göras med anledning av arbete med omklassificering av samtliga 7 000 livsmedelsobjekt. Tidsåtgången för omklassificeringen uppgick till cirka 2 450 timmar En mindre del av kontrollarbetet har därför behövt flyttas till 2012. Den planerade årliga kontrollen är det största området och omfattar 23 800 timmar finansierade med fasta avgifter. Utfallet är 22 200 timmar. Dock kontrollerades 5 500 av budgeterade 5 500 objekt genom 7 900 av budgeterade 8 000 kontrollbesök. För övriga områden med kontroll avsattes 5 700 timmar med timdebitering varav 3 650 åtgått. Dessutom avsattes 4 400 timmar för näraliggande arbete som t.ex. besvarande av telefonsamtal och e-post. För denna service åtgick 4 520 timmar.

Tabellen nedan visar i sammandrag en del av ärendena inom Livsmedelskontrollen där förvaltningen inte själv styr över utvecklingen som är händelsestyrd.

Livsmedelsrelaterade händelsestyrda tillsynsaktiviteter år 2010 – 2011

Tillsynsaktivitet	VP 2010	Utfall 2010	VP 2011	Utfall 2011

Servicetelefon – inkommande samtal	5000	5000	5000	4 500
E-post kopplad till servicetelefon	1000	1700	1700	1900
Godkännandeprövningar – livsmedelsföretag (ärenden)	5	6	5	4
Registrering av livsmedelsföretag	1500	1400	1500	1250
Återkallande av godkännanden – livsmedelsföretag	0	0	0	0
Föreläggande/Förbud avseende livsmedelshantering	130	135	100	80
Klagomål inklusive misstänkta matförgiftningar	600	800	800	800

Tabellen visar att telefonsamtal är relativt konstant i antal men e-post ökar väsentligt. Återkallande av godkännande har ersatts av förbud mot verksamhet på grund av ändrad lagstiftning som innebär att majoriteten av objekten endast behöver registreras. Registrering av verksamhet får till följd att det inte finns något godkännande som kan återkallas. Av 80 föreläggande/ förbud var 20 tillfälliga stängningar av livsmedelsverksamheter. Antal klagomål var budgeterat till 300 och antal misstänkta matförgiftningar till 500, totalt 800. Utfallet blev 300 respektive 500, sammanlagt 800. Antalet ärenden visar på hög servicenivå till allmänheten.

Nedan redogörs för livsmedelskontrollens olika verksamhetsområden.

Riskbaserad årlig kontroll och planlagd riktad kontroll

Riskbaserad kontroll innebär att kontrolltid ska läggas på verksamheter utifrån vilken risk hanteringen innebär. Den genom riskklassning fastställda årliga kontrolltiden avgör också storleken av den årliga kontrollavgiften. Den årliga kontrolltiden utgör grunden för planering och genomförande av kontrollarbetet.

Inom ramen för årlig planerad kontroll genomförs kontroller i projektliknande form enligt fastställd plan. Projekten avslutas med rapport till MHN. Rapporterna publiceras också på stadens hemsida och skickas till Livsmedelsverket för publicering på den speciella hemsidan för alla som är verksamma inom livsmedelskontrollen i Sverige. Riktade kontroller ger ett systematiskt arbetsätt, det bidrar till ökad kvalitetssäkring av bedömningar och det ger ökad effektivitet i arbetet. Den mest påtagliga fördelen är att projekten medger en analys av läget inom en bransch eller kategori av verksamheter. Därmed skapas också underlag för prioritering inom kontrollarbetet och planering av kommande projekt.

Arbetsättet bygger på att tillsynen ska vara riskbaserad vilket innebär att kontrolltid ska läggas på verksamheter utifrån vilken risk hanteringen innebär. För att värdera risken har Livsmedelsverket utarbetat en vägledning till riskklassificering och fastställande av kontrolltid. Den första versionen beaktade inte behovet av tid för kontroll av märkning av livsmedel. En uppdaterad vägledning har introducerats under året. Till följd härav har samtliga 7 000 livsmedelsverksamheter omklassificerats enligt den nya modellen och fått nya beslut om årlig kontrolltid. Cirka en tredjedel av verksamheterna, huvudsakligen restauranger, har fått ökat antal kontrolltimmar till följd av den nya modellen.

Anledningen till ökad kontrolltid är till stor del det förhållande att Stockholm valde att i den tidigare modellen klassa in alla objekt i den lägsta erfarenhetsklassen, klass A. Dessa timmar räckte till grundläggande kontroll för de flesta företag och kompletterades vid behov av extra offentlig kontroll som timdebiterades. Med den nya riskklassningen bedöms att årlig kontrolltid genom viss ökning bidrar till minskning av extra kontroller. Till skillnad från Stockholm får majoriteten av landets kommuner, enligt underhandsuppgifter, en viss minskning av antalet kontrolltimmar. Sammantaget för alla verksamheter i Stockholm ligger ökningen på cirka 10 procent. Detta i sin tur innebär att viss nyrekrytering av inspektörer behöver genomföras.

Inom ramen för riskbaserad kontroll har ett flertal riktade kontrollprojekt genomförts under året. Deltagande har skett i Livsmedelsverkets Riksprojekt 2011 om märkning samt i Nordiskt tillsynsprojekt om nyckelhålmärkning. Projekten avslutas med rapport som också ligger till grund för kommande planering. Genom avrapportering av resultat och analys av dessa projekt dras erfarenheter som kan ligga till grund för planering av extrainsatser påföljande år.

De projekt som genomförts under året visar, med några undantag, på relativt bra resultat.

Märkning av livsmedel är ett problemområde som inte bara berör Stockholms stad. Inom ramen för tidigare projekt har konstaterats att det finns brister i den information som ska finnas på förpackningar. Stora brister har under 2011 konstaterats inom produktgruppen kosttillskott. Förutom märkningsbrister föreligger problem med att vissa produkter, på grund av sitt innehåll, definitionsmässigt borde klassas som läkemedel. Livsmedelskontrollen kommer därför att under 2012 genomföra ett projekt omfattande märkning och innehåll i valda produktgrupper av kosttillskott. Slutmålet med projektet är att kosttillskott skall vara rätt märkta, så att konsumenten kan göra ett medvetet val vid köptillfället.

Ett projekt med provtagning och analys av allergikost och "fri från"-produkter visade ett bra resultat med få prover som innehöll allergener. Allergiska reaktioner vid intag av livsmedel kan leda till allvarliga konsekvenser till exempel i form av anafylaktisk chock. Tillagning och hantering av specialkost är komplex och förtjänar fortsatt fokus. Livsmedelskontrollen kommer därför att under 2012 genomföra ett projekt omfattande såväl kontroll av hantering av allergener som provtagning. Slutmålet är att ytterligare förbättra hanteringen så att konsumenter i behov av specialkost tillförsäkras säkra livsmedel.

Ett mindre projekt omfattande studentfester visade genomgående bra resultat. Under en kort period serverades 43 000 portioner mat av 28 livsmedelsanläggningar. Trots det goda resultatet bedöms att en uppföljning under våren 2012 är ett effektivt och riskbaserat sätt att disponera kontrolltiden.

En sammanfattande bedömning är att kontrollarbetet bidrar till att livsmedelsföretagen successivt förbättras vad gäller kunskap och hantering av livsmedel vilket i sin tur ökar livsmedelssäkerheten.

Totalt har 16 projekt avrapporterats under året.

Rapporterade projekt 2011:

- 2011-1937 Rapport rengöringskontroll i skolkök
- 2011-2222 Rapport om planering av kompetenshöjning i skolkök
- 2011-2685 Rapport kök vård och omsorg
- 2011-2770 Riktad kontroll av torghandel, resultat av livsmedelsinspektioner 2010
- 2011-747 Hantering av bladgrönsaker
- 2011-3296 Märkning importerade livsmedel
- 2011-343 Provtagning av allergikost och fri-från-produkter
- 2011-690 Riktad kontroll Mikrobiologiska undersökningar
- 2011-234 Evenemang Inspektioner och provtagning av vatten
- 2011-7642 Student 2011, en inblick i livsmedelshantering vid studentfester
- 2011-7259 Riktad kontroll 2010, Livsmedelstransportörer i Stockholm
- 2011-9025 Märkning hos matmäklare, huvudkontor och lager
- 2011-10937 Sanktioner 2010 Uppföljning av restauranger
- 2011-11205 Rapport Restauranger registrerade 2010
- 2011-18481 Rapport Samsynsinspektioner
- 2011-18767 Rapport Temperaturkontroll i butik

Kundundersökningar visar hög nöjdhetsgrad. Särskilt positivt kommenteras bemötande och den information som inspektörerna ger vid besöken.

Verksamhetens intäkter för årlig kontroll motsvarar cirka 23 800 utförda timmar vilket kan jämföras med de under året cirka 22 200 utförda timmarna. Arbete med omklassning har varit koncentrerat till hösten 2011 och medfört omprioritering av arbetsuppgifter vilket fått till följd att viss kontrolltid förts över till 2012.

Extra offentlig kontroll

Extra offentlig kontroll genomförs när bristande efterlevnad av lagstiftningen konstaterats och uppföljande kontroller behöver utföras.

Av budgeterade 1 300 timmar har 1 100 åtgått. Målet att utföra extra kontroll vid behov bedöms trots detta ha uppnåtts. Kontrollen faktureras efter faktiskt antal utförda timmar.

Prövning för godkännande och kontroll under registreringsåret

Genom ändring av nationell lagstiftning under 2009 upphörde kravet på godkännandeprövning för majoriteten av objekten. Därmed kommer registrering att utföras vid anmälan om att verksamhet ska starta. Kontrollbesök genomförs först efter det att verksamheten startat. Hur snart efter start kontrollen ska genomföras avgörs genom riskbedömning av verksamheten.

Budgeterad tid har inte behövt användas. Antalet registreringar varit c:a 250 färre än budgeterat vilket medfört färre kontrollbesök efter registrering. Därutöver har arbete med omklassning av samtliga livsmedelsanläggningar efter

Livsmedelsverkets nya modell inför 2012 krävt omfattande arbetsinsatser under hösten och medfört viss omprioritering av arbetstid.

Av budgeterade 1 400 timmar har 1 050 åtgått. Trots detta är bedömningen att målet i princip är uppfyllt. Kontrollen faktureras efter faktiskt antal utförda timmar.

Anmälan om registrering

Antal beslut om registrering under 2011 är 1 250. Årsbudget är 1 500 registreringar med beräknad 2 timmars tidsåtgång vardera. Alla inkomna ärenden leder inte till att registreringen fullföljs, varför bortfall resulterat att 1 250 anmälningar av 1 400 inkomna lett till beslut.

Budgeterad tid underskrids dels på grund av färre registreringar är budgeterat men också på grund av att e-tjänst för registrering minskar tidsåtgången som budgeterats med 2 timmar per registreringsärende.

Antalet registreringar är beroende av hur många anmälningar som inkommer till myndigheten. Samtliga inkomna anmälningar har behandlats. Målet att genomföra registreringar efter anmälan bedöms därför ha uppnåtts.

Intäkterna motsvarar cirka 2 500 utförda timmar att jämföra med utfallet på cirka 1 500 timmar. Detta förklaras av att avgiften för registrering är en schablonavgift beräknad efter en tidsåtgång på två timmar per ärende. Registrering är inte en kontrollåtgärd utan en administrativ åtgärd. E-tjänst och rationellt arbete bidrar till att kortare tid åtgått än schablon. Vid nästa översyn av taxan ges utrymme att minska anmälningsavgiften.

Utredning av misstänkta matförgiftningar

Utredning av misstänkta matförgiftningar är ett viktigt redskap i det förebyggande arbetet för att uppnå målet säkra livsmedel. Anmälan kan göras via stadens hemsida vilket underlättar för medborgarna att komma i kontakt med livsmedelskontrollen. Antalet misstänkta fall har därför ökat under senare år. Antalet anmälningar under året var c:a 500 stycken. Som jämförelse behandlades c:a 150 anmälningar under hela 2008, 260 under 2009 och 500 under 2010. Antalet större utbrott har inte ökat.

Vid behov genomförs inspektion på plats och eventuellt också provtagning. Vid mer omfattande utbrott tas kontakt med smittskyddsläkare, andra berörda kommuner, länsveterinär och Livsmedelsverket.

Vid befogade anmälningar kan avgift tas ut från företagen för extra offentlig kontroll och kostnader för provtagning.

I samarbete med Livsmedelsverket har ett examensarbete genomförts som gick ut på att statistiskt bearbeta anmälningar om matförgiftning. Avsikten var att undersöka om det finns mönster i anmälningarna som på sikt kan bidra till ökad kunskap och bättre förebyggande arbete. Som ett resultat av rapporten har Livsmedelsverket beviljats projektmedel från Myndigheten för samhällsskydd och

beredskap (MSB). Projektet är tänkt att undersöka möjligheter att införa en nationell portal för inrapportering av misstänkta matförgiftningar.

Tidsåtgången under året underskrider budgeterad tid för utredning av misstänkta matförgiftningar. Målet att utreda anmälningarna uppfylls dock eftersom alla inkomna anmälningar omhändertagits.

Behandling och utredning av klagomål

Genom att e-post används i ökad omfattning ökar servicegraden eftersom man kan nå myndigheten utan att sitta i telefonkö. Av totalt c:a 800 klagomål under året rörde c:a 500 stycken misstänkt matförgiftning. Av de resterande 300 klagomålen var märkningsfrågor, hantering av livsmedel, förekomst av skadedjur och brister i allmän hygien vanligast förekommande. Den typen av klagomål föranleder i allmänhet oanmälda besök i nära anslutning till anmälan. Noteras bör att märkningsfrågor börjat uppmärksammas av konsumenterna. Dessa frågor är särskilt viktiga för konsumenter med födoämnesallergi. För övriga konsumenter är märkning viktig ur redlighetssynpunkt. Genom en ny modell för riskklassning av livsmedelsverksamheter får kontroll av informations- och märkningsansvar ökad kontrolltid.

Tidsåtgången under året underskrider budgeterad tid något.

Telefonsamtal och e-post från allmänheten.

Antal e-post har väsentligt överskridit det budgeterade antalet som var 1 500. Under året har 1 900 e-post mottagits vilket överskrider föregående års utfall på 1 700 mottagna e-post. Antalet telefonsamtal till servicetelefonen. 4 500 stycken, motsvarar knappt det budgeterade antalet om 5 000 samtal.

För 2009 budgeterades 2 000 timmar. Redan då började antalet inkommande e-post öka vilket medförde att utfallet blev 3 140 timmar. Motsvarande siffror för 2010 är 2 500 budgeterade timmar mot ett utfall på 3 430 timmar. Budgeterad tid under 2011 är 3 150 timmar. Utfallet är 3 500 timmar vilket i sin tur motsvarar drygt 2 åa. Utvecklingen pekar mot att utökade resurser kan komma att behöva avsättas för service och information både till allmänhet och till företag. Bra information på hemsidan är viktig men räcker inte alltid eftersom många vill diskutera och ställa frågor utifrån sitt specifika fall.

Den budgeterade tiden överskrids beroende på högt antal inkommande e-post. Det positiva är att servicegraden ökar eftersom fler kan nå fram med sina frågor och anmälningar.

Livsmedelskontrollens utveckling över tid

Tabellen nedan visar utvecklingen för delar av livsmedelskontrollen över tid.

Antal livsmedelsgodkännanden, registreringar och provtagningar.

	Totalt antal livsmedelsobjekt	Antal godkännanden (beslut)	Antal registreringar	Utförda prover	Andel tjänliga prover av utförda
--	--------------------------------------	------------------------------------	-----------------------------	-----------------------	---

2005	5300	Ej aktuellt	Ej aktuellt	3 910	96 %
2006	5 238	1084	1124	5134	91 %
2007	6 407	2047	1005	2023	97 %
2008	6460	1700	1900	2100	96 %
2009	6750	745	1300	2100	93%
2010	6800	13	1400	1050	99%
2011	7000	12	1250	895	97%

Av de 895 proverna är 70 st. vattenprover inklusive 6 isprover. Sammantaget både livsmedels- och vattenprover var 3% bedömda otillfredsställande. Av vattenproverna var 25 st. (31%) bedömda tjänliga med anmärkning pga. högt totalantal bakterier. Proverna härrörde från is och kransilar. Vatten i ledningsnätet var utan anmärkning.

Övrig lagstiftning

Strålskyddslagen

Solarier

Under perioden har fyra anmälningar inkommit varav två endast innehållit uppdaterade uppgifter om verksamhetsutövare. De två andra anmälningarna har föranlett vanlig handläggning inklusive inspektion. Punktlighetsmålet är uppfyllt för anmälan och verksamheten hade godkända rör i samtliga solariebäddar. Den riktade insatsen med tillsyn på 16 solarier har skett under hösten. 94% av de besökta verksamheterna har krävt uppföljning inom ett eller flera områden. De flesta anmärkningar avser brister i solarierör, avsaknad av exponeringsschema samt att Strålsäkerhetsmyndighetens affisch med råd för den som solar inte fanns uppsatt. Utöver detta har arbete utförts med uppföljning av tidigare års tillsynsärenden. Totalt har 21 ärenden avslutats och 17 st. är pågående.

Lag om skydd mot internationella hot mot människors hälsa

Karantän & Saneringsbevis

Under året har nio saneringsintyg utfärdats. Fartygen som besöktes uppvisade inga tecken på avvikelser ombord.

Smittskyddslagen

Legionella

Under året har nio utredningsfall anmälts till oss. De har haft varierande karaktär och i de fall (3 st.) man har konstaterat smittkälla har smittan återfunnits i en kontorsfastighet och privatbostäder. Utfallet i år är det högsta någonsin. Miljöförvaltningen har även deltagit i en expertgrupp vid utredning av legionella på en vårdinrättning. Legionellabakterien kan via aerosoler orsaka en lunginflammationsliknande sjukdom om den inandas.

Tobakslagen

Tio restauranger med uteserveringar där rökning tillåts, trots att de är för inbyggda, har uppmanats om att följa tobakslagens rökförbud. En av dessa restauranger är vitesförelagd om att följa rökförbudet, och merparten av de övriga kommer innan årsskiftet att föreläggas om att följa rökförbudet. Ytterligare några har noterats för kommande års tillsyn. I juni 2005 infördes rökförbud på allmänna lokaler inomhus dit allmänheten har tillträde.

NÄMNDMÅL:

1.3.5 Utföra tillsyn motsvarande avgiften.

För att ge en mer överskådlig beskrivning av tillsynsarbetet redovisas samliga mål som hör till denna under nämndmålet "Bättre miljö och hälsa genom ökade effekter av tillsynen". I tillsynsplanen bilaga 1.3 redogörs i detalj för uppföljningen inom de olika tillsynsområdena. Nämndmålet är uppfyllt.

NÄMNDMÅL:

1.3.6 Snabb och effektiv service

För att ge en mer överskådlig beskrivning av tillsynsarbetet redovisas samliga mål som hör till detta under nämndmålet "Bättre miljö och hälsa genom ökade effekter av tillsynen". Nedan framgår de indikatorer med hjälp av vilka målet följs upp. Indikatorernas mål har i stort sett uppfyllts.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
● Behandla anmälningar enligt miljöbalken inom sex veckor	89,7 %	90 %	Verksamhetsberättelse 2011
◆ Handläggning av värmepumpansökningar ska påbörjas senast efter 5 arbetsdagar.	90,8 %	95 %	Verksamhetsberättelse 2011
◆ Miljörapporter besvaras senast 30 juni.	97,2 %	100 %	Verksamhetsberättelse 2011
● Påbörja prövning av inkomna ansökningar inom livsmedelskontroll om registreringar eller godkännande inom 14 arbetsdagar.	90,9 %	90 %	Verksamhetsberättelse 2011

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
● Påbörja utredning om misstänkta matförgiftningar inom ett dygn	80,3 %	80 %	Verksamhetsberättelse 2011
● Respons på klagomål lämnas och kontakt med utpekad störningskälla tas inom två veckor.	97,0 %	95 %	Verksamhetsberättelse 2011

NÄMNDMÅL:**1.3.7 Genom en långsiktig miljöövervakning följa miljötillståndet som underlag för tillsyn, programarbete samt övrigt miljöarbete**

- Uppfylls helt

Redogörelsen nedan är inordnad under de olika åtagandena som utgör rubriker.

Samordna och långsiktig planera miljöförvaltningens miljöövervakning

Miljöförvaltningen samordnar stora delar av stadens miljöövervakning. Planerad samt behov av miljöövervakning beskrivs i den årliga miljöövervakningsplanen som uppdateras kontinuerligt. Miljöövervakningsplan 2012-2015 godkändes av MHN i juni 2011. Den årliga planen har reviderats och ingår som underlag i VP 2012.

Aktiviteter som ingår i åtagandet:

- Uppdaterad miljöövervakningsplan 2011-2014. (Utförd.)
- Samordning och presentation av miljöövervakningsplanen. (Utförd.)

Utveckla och genomföra miljöövervakning inom biologisk mångfald

Miljöövervakningen av biologisk mångfald är under utveckling med inriktning på övervakning av landskapet, biotoperna, arterna samt ekosystemtjänsterna. År 2011 har verksamhetens tyngdpunkt legat på att förbättra bedömningsunderlag som stöd för såväl miljöövervakning och fysisk planering som miljömålsuppföljning. Stadens gamla biotopkarta uppdateras och ekologiskt särskilt värdefulla områden kartläggs. En förändringsanalys avseende biotoperna pågår. Samverkan med andra

förvaltningar, kommuner och myndigheter sker inom olika delområden. Anslag från det nationella Lokala naturvårdsprojektanslaget (LONA) och Landstingets miljöanslag har beviljats staden, genom Idrottsförvaltningen, till förbättring av livsmiljöer för groddjur. I samarbete med Länsstyrelsen m.fl. pågår vidareutveckling av konnektivitetsverktyget MatrixGreen.

Aktiviteter som ingår i åtagandet:

- Artövervakning med fokus på prioriterade artgrupper enligt ArtArken. (Utförd.)
- Fortsatt utveckling av ett miljöövervakningsprogram för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. (Utförd.)
- Landskapsekologisk analys – för identifiering av värdefulla områden och validering av stadens habitatverktyg för miljöbedömningar och åtgärdsförslag i fysisk planering m.m. (Utförd.)
- Övervakning av prioriterade biotoper - med förändringsanalys mellan åren 1998 och 2009 för tillstånd, trender och kunskap om källor och effekter. (Utförd.)
- Uppdatering av Databas för Stockholms biotopkarta – insats inledd år 2010. (Utförd.)
- Ekologiska effekter av miljögifter i akvatiska ekosystem – utreda förutsättningarna. (Utförd.)

Utveckla och genomföra miljöövervakning inom mark.

Upphandlingen av en grundvattenkemisk undersökning har genomförts under året. Undersökningen kommer att slutföras under 2012.

Aktiviteter som ingår i åtagandet:

- Upphandla och genomföra grundvattenundersökning. Undersökningen slutförs 2012. (Utförd.)

Utveckla och genomföra miljöövervakning inom vatten.

Underlaget för övervakning av ekologiska kvalitetsfaktorer i ytvatten, som tagits fram under 2011, utgör en grund för en kontinuerlig övervakning av ekologisk status inom Stockholm stad. Programmet ska starta under 2012. Resultaten kommer att redovisas i årsrapporter. År 2015 görs en samlad utvärdering av provtagningsprogrammet inklusive förslag till fortsatta undersökningar. Övervakningen förväntas fungera som underlag till behov av åtgärder och även för uppföljning av utförda åtgärder.

Aktiviteter som ingår i åtagandet:

- Redovisa pågående vattenövervakning samt behov av kompletterande övervakning, i enlighet med EG:s vattendirektiv. (Utförd.)

Utveckla och genomföra miljöövervakning inom miljögifter.

Inom COHIBA-projektet har substansflödesanalyser gjorts på EU, nationell och regional nivå för Östersjöns avrinningsområde. Under sommaren och hösten genomfördes också analyser för några ämnen på Stockholmsnivå. Projektet avslutas den 31 januari 2012 och kommer att slutrapporteras under 2012. Ett slutseminarium hölls 11-12 oktober 2011 och ett nationellt seminarium om projektet ska hållas på Naturvårdsverket den 17 januari 2012. Ny upphandling för miljögiftsövervakning vatten kommer att senareläggas och genomförs under 2012.

Aktiviteter som ingår i åtagandet:

- Miljögiftsövervakning vatten. (Utförd.)
- Upphandling av fortsatt miljögiftsövervakning av vatten. (Utförd.)
- Internationellt samarbete kring Östersjön - COHIBA. (Utförd.)

Genomföra miljöövervakning inom området miljöns inverkan på människors hälsa.

Bullermätningar pågår kontinuerligt i Observatorielunden och på Sveavägen. En analys av bullerutvecklingen från år 2004 till år 2011 påbörjades under december.

Ett omfattande uppföljningsarbete vad gäller buller kring bullerutsatta bostäder genom bland annat enkätundersökningar har genomförts under året och tagit mer resurser och tid i anspråk jämfört med planerat. Avrapportering av slutresultat beräknas nu ske under april 2012.

I samband med utveckling av e-tjänst för i första hand fastighetsrelaterad bullerinformation (bullerskyddsåtgärder) har det gjorts en uppdatering av ingående uppgifter i buller databasen. Datakvaliteten har setts över så dubletter rensats bort och fastighetsindelning har uppdaterats. När e-tjänsten lanserades kom det synpunkter och kommentarer från allmänheten vilka i en del fall lett till justeringar och rättelser i databasen. En mer samlad uppdatering av åtgärder 2011 har genomförts under hösten.

Under året har ljudnivåer i parker och naturområden kartlagts. Konsultrapport har nyligen rapporterats till förvaltningen och analys pågår. Under året har interna diskussioner förts att bättre nå ut till stadens medborgare om visning av mätdata på stadens hemsida mellan Stadsmiljö, Slb och informatörer på förvaltningen. För tillfället (nov 2011) avvaktar förvaltningen uppgradering av datautrustning. Sammanställning av mätdata från 2003 har beställts från SLB.

Förvaltningen bedriver tillsyn på stadens strandbad och har även fått i uppdrag att provta badvattnet med avseende på ett par olika parametrar. Badvattenkvaliteten utifrån badvattendirektivet bedöms som god och ger en bra bild över den lokala situationen vid badet.

Aktiviteter som ingår i åtagandet:

- Fortsatt utveckling av bullerdatan. (Utförd.)
- Ljudnivån i Stockholm parker och rekreationsområden. (Utförd.)
- Mätdata från våra fasta mätstationer från buller. (Utförd.)
- Enkätundersökning till boende i nya bostäder i trafiknära lägen. (Utförd.)

Erbjuda förvaltningens expertkompetens inom luftövervakningsområdet till externa aktörer.

SLB-analys har genomfört 30 externa uppdrag under året. Årsrapport om luftkvaliteten i Stockholm år 2010 har presenterats på hemsida, i rapport och muntligt på miljö och hälsoskyddsnämnden.

Aktivitet som ingår i åtagandet:

- Uppdrag till externa aktörer. (Utförd.)

Genomföra drift av lokalt system för lagreglerad kontroll av luftkvalitet i Stockholm för miljöförvaltningens räkning.

Lokala mätningar pågår kontinuerligt, inga långvariga driftavbrott har skett under 2011. På hemsidan presenteras kontinuerligt aktuell luftkvalitet tillsammans med prognoser för nästa dygn.

Aktivitet som ingår i åtagandet:

- Leverans av mätdata mm. (Utförd.)

Genomföra drift av regionalt system för övervakning av luftmiljö på uppdrag Luftvårdsförbundet i Stockholm och Uppsala län enligt avtal för år 2008 - 2011.

Genomförs i enlighet med gällande uppdrag och avtal med luftvårdsförbundet i Stockholm och Uppsala län. Ca 30 uppdrag har genomförts. Huvudsakligen har konsekvenser på luftkvaliteten utretts i samband med bebyggelse exploatering och infrastruktur projekt. Större projekt under året där SLB-analys utrett konsekvenser på luftkvaliteten är Slussen och Förbifart Stockholm. Även effekten av infört dubbdäcksförbud på Hornsgatan har analyserats.

Aktivitet som ingår i åtagandet:

- Leverans av mätdata mm. (Utförd.)

Analysera och följa upp beslutade åtgärder såsom dubbdäckförbud på Hornsgatan.

SLB:s utvärdering av dubbdäcksförbudet på Hornsgatan visade att dubbdäcksanvändningen på Hornsgatan minskade från cirka 60-70 % vintertid (lätta fordon) till cirka 30 % och till ca 50 % på andra gator i innerstaden samt från cirka 70 % till ca 60 % längs infarterna. Trafikmängden på Hornsgatan minskade med ca 15 % på årsbasis och utsläppen av PM10 halverades. Minskningen består främst av minskat vägbaneslitage, men även minskat slitage från bromsar och däck samt mindre avgasutsläpp av PM10. De totala utsläppen av partiklar för hela innerstaden minskade med cirka 45 ton per år eller cirka 20 % i jämförelse med ett nollalternativ utan förbud. Bildningen av PM10 minskade och därmed blev luftföroreningshalterna lägre, men inte tillräckligt för att klara miljö kvalitetsnormerna.

Förbudet har medfört lägre befolkningsexponering av partiklar för Stockholmare och därmed minskat risken för att befolkningen ska besväras och drabbas av ökad sjuklighet och förtida dödlighet. I november 2011 (vecka 48) var andelen bilar med dubbdäck ca 21 % på Hornsgatan och ca 40 % på övriga gator i innerstaden. Antal överskridanden av miljö kvalitetsnormen på Hornsgatan har hittills i år varit 52 stycken att jämföra med tillåtna 35 stycken per år.

NÄMNDMÅL:

1.3.8 Ha en aktuell miljö- och hälsoutredning som kommer till användning vid prioriteringar i verksamhetsplaneringen

● Uppfylls helt

En aktualisering av utredningen presenterades för MHN i april 2011. Nästa uppdatering planeras att genomföras under våren 2012.

Aktiviteter som ingår i nämndmålet:

- Projektledning och samordning inom miljöförvaltningen. (Utförd.)
- Årlig aktualisering av miljö- och hälsoutredningen.(Utförd.)

NÄMNDMÅL:

1.3.9 MHN ska via Miljöbarometern erbjuda aktuell och lättillgänglig information om stadens miljösituation och miljöarbete

● Uppfylls helt

Miljöbarometerns databas uppdateras kontinuerligt med nya tillgängliga data. En särskild satsning har gjorts för att förbättra informationen om kemikalier och miljögifter. Ett arbete med att uppdatera Miljöbarometern med information om stadens natur och ekosystemtjänster har påbörjats.

Aktiviteter som ingår i nämndmålet:

- Projektledning och samordning av Miljöbarometern. Uppdatering och utveckling av miljöstatistik och miljödata. (Utförd.)

- Utveckla informationen om natur och biologisk mångfald på miljöbarometern. (Utförd.)
- Utveckla informationen om kemikalier och miljögifter på miljöbarometern. (Utförd.)

NÄMNDMÅL:**1.3.10 Stadens utsläppsmål för CO2 ekv. enligt miljöprogram och budget 2010 ska uppnås.**

● Uppfylls helt

Förvaltningen har i samarbete med stadsledningskontoret genomfört EU-projektet Covenant of Mayors in the Central Baltic Capitals (COMBAT). Projektet har avslutats under året. Projektets slutresultat är en vägledning om hur städer kan arbeta med att ta fram åtgärdsplaner för att minska energianvändning och klimatpåverkan samt genomföra energidagar för att involvera invånarna i energieffektiviserings och klimatarbete. Övriga partners har varit Tallin, Riga och Helsingfors. Projektet presenterades i april på EU Sustainable Energy Week av bl.a. Carl Cederschiöld. I september genomfördes en slutkonferens i Stockholm med deltagare framför allt från svenska kommuner.

I oktober presenterade höll förvaltningen en presentation på temat Stories of cooperation between local governments and research på ICLEI:s konferens Informed Cities Forum 2011 i Neapel.

Förvaltningen deltar i Eurocities miljöforums arbetsgrupp Air Quality, Energy Efficiency and Climate Change. En grupp med uppåt trettio deltagande städer. Under året har tre välbesökta möten genomförts i Murcia, Spanien, i Göteborg, samt i Mannheim, Tyskland. I Göteborg presenterades Stockholms arbete med klimatkommunikation. Utbytet av erfarenheter från pilotprojekt och goda exempel från deltagande städer har varit värdefullt för förvaltningens energi-effektiviserings- och klimatarbete.

Förvaltningen har deltagit på klimatkommunernas nätverksträffar och informerat om stadens klimatarbete och utbytt erfarenheter med andra svenska kommuner om deras klimatarbete. På Klimatkommunernas årsmöte samt nätverksträff presenterade förvaltningen informationsverktyget Klimatvågen för övriga kommuner. Flera kommuner har visat ett stort intresse för att själva utveckla liknande informationsverktyg.

Klimatsidorna på www.stockholm.se är en av de viktigaste kanalerna för att informera stockholmarna om vad de kan göra för att minska sina utsläpp av växthusgaser och att kommunicera stadens klimatarbete. Via webben får vi också både frågor om klimatarbetet och förfrågningar om klimatrådgivning, samt beställningar av klimathandböckerna Klimatsmart i hemmet och Klimatsmart på kontoret. Webbsidorna uppdateras kontinuerligt med aktuell information, nyheter och händelser. Klimatsidorna har under 2011 haft ca 5000 besök.

Klimp-finansierade informationsprojektet Klimatneutrala stockholmare slutrapporterades efter fyra år till Naturvårdsverket i maj. Verksamheten med att kommunicera Stockholms klimatarbete och inspirera stockholmarna till att minska sin klimatpåverkan fortsatte därefter med finansiering från stadens ordinarie budget. Uppdraget benämns nu Klimatsmarta stockholmare.

Under våren utvecklade och lanserade projektet - tillsammans med Stadsledningskontoret, Idrottsförvaltningen, Kulturförvaltningen samt stadsdelsförvaltningarna - Stockholms stads första smartphone applikation Upptäck Stockholm. Appen guidar till ett stort antal utomhusaktiviteter och platser som staden erbjuder invånarna samt visar hur man kan ta sig dit på ett klimatsmart sätt. Ett tusental objekt presenteras, bland annat naturområden, friluftsliv, sportaktiviteter, badplatser, lekplatser, rekreation, skulpturer och koloniträdgårdar. Appen finns för iPhone och Androidtelefoner. Drygt 50 000 nedladdningar av appen har gjorts och appens hemsida har haft drygt 11 000 besök. Lanseringen har varit väldigt lyckad, särskilt den stora spridningen i interna kanaler. Under hösten har appen nominerats till stadens förnyelsepris och lanseringen har nominerats i PR tävlingen European Excellence Awards. En uppdatering med vintertema av appen utvecklas under hösten och lanseras till sportlovet 2012.

Under våren genomfördes även en större annonskampanj i tunnelbanan och på stadens stortavlor för att uppmärksamma stadens klimatarbete genom att visa upp några av de mest inspirerande Klimp-projekt som staden har genomfört inom temat energi.

Broschyerna Klimatsmart i hemmet och Klimatsmart på kontoret reviderades under året och har nytryckts för att möta efterfrågan från organisationer, privatpersoner och näringsliv.

Kommunikationsverktyget Klimatvågen har vidareutvecklats under våren utifrån ny statistik så att användaren ska kunna välja och väga fler aktiviteter och dess klimatpåverkan. Klimatvågen har använts vid flera informationsaktiviteter under hela året, bland annat på Stockholms matfestival Smaka på Stockholm, Kulturfestivalen, Hem- och villamässan, Stockholms energidag, studiecirklar, utbildningar mm. Efterfrågan är stor och kommer även från andra städer i Sverige och i Europa som är nyfikna på konceptet. Klimatvågen deltog i oktober på Växjös energidag.

Under hösten har tävlingen Stockholms miljöhjälte - som initierades 2010 när Stockholm var Europas miljöhuvudstad - åter genomförts. Tävlingen har uppmärksammats i Direktpress lokaltidningar runt om i Stockholm. Många fantastiska nomineringar har inkommit från stockholmarna. Finalisterna utses av en jury och röstande stockholmare utser Stockholms miljöhjälte 2011 den 17 december.

Stockholms stad är sedan årsskiftet 2010-2011 huvudprojektledare för energi- och klimatrådgivningen i Stockholms län och har även ansvar för drift och utveckling av rådgivningens webb. Samtliga kommuner i länet samt Håbo kommun avsätter en del av det statliga bidraget från Energimyndigheten för finansiering av den

kommungemensamma verksamheten. Fr.o.m. mars har en person arbetat halvtid och fr.o.m. september har ytterligare en person arbetat heltid i projektet. Den största delen av arbetstiden omfattar huvudprojektledning av det regionala projektet. Projektets webb (www.energiradgivningen.se) genomgår en teknisk uppdatering och kommer bli klar under januari 2012. Hemsidan har ca 150 000 besökare under 2011.

En förankringsprocess hos de 27 kommunerna som ingår i det regionala energi- och klimatrådgivningsarbetet har utförts och avslutades med ett politikermöte den 19 maj på Tekniska Muséet. För att informera företagarna i kommunen om energieffektivisering arrangerade förvaltningen tillsammans med EEF (Energieffektiviseringsföretagen) och Energicentrum ett seminarium den 26 maj.

Under hösten har vi i samarbetsprojektet arrangerat ett seminarium om passivhus och lågenergihus där föredrag kombinerades med studiebesök. Lokalt har rådgivningsaktiviteter genomförts, med ca 40 rådgivningsbesök hos bostadsrättsföreningar.

Övriga aktiviteter som har genomförts är utställningen Energismart på Tekniska Muséet som riktar sig till skolor; ca 2 700 elever har där lärt sig mycket om energi och miljö. Vi har också genomfört tre seminarier hos villaägareföreningar där vi har informerat om möjligheterna att energieffektivisera i småhus.

Stockholms energidag ägde rum den 17 september på Kulturhuset. Dagen planerades och genomfördes i samarbete med Energirådgivningen, Miljömärkning Sverige, Ekoteket och COCONG arkitektur. Evenemanget skyltades upp på stadens webb, genom samarbetspartnerns kanaler, via Kulturhusets kalendarium samt via ett utskick till alla bostadsrättsföreningarna i Stockholms stad. Ett stort antal nyfikna besökare kom och tog del av dagen som erbjöd information, erbjudanden och aktiviteter för både vuxna och barn. Energirådgivningen fanns på plats med sin belysningsväska i vilken man kan testa olika typer av lågenergi- och ledlampor samt spelet finn fem fel som visar vilka hushållsapparater som drar mest energi. Energirådgivningen kunde även erbjuda alla bostadsrättsföreningar att boka in en gratis timma energirådgivning, vilket var väldigt uppskattat och efterfrågades av många. Klimatvågen fanns på plats och skapade intressanta diskussioner om Stockholms klimatarbete och vad man själv kan göra för att bidra till att minska sina växthusgasutsläpp. Energidagens besökare kunde lämna tips och idéer till staden på en visionsvägg. Väggen var omtyckt och genererade i ett hundratal tips som sedan publicerats på stadens webb. På programmet fanns också ett antal kortare föredrag om hållbar arkitektur och miljösmarta byggmaterial. Under hela dagen fick vi tillfälle att prata med ett ca 300 stockholmare om energi och klimat. Många hade kommit specifikt för dagen medan andra var förbipasserande.

För att utveckla och förbättra utsläppsstatistiken har en utredning av oljeanvändningen i Stockholm genomförts.

Vidare har statistiken för vägtrafik, energiproduktion samt energianvändning i fastigheter analyserats med ny kunskap som följd. Den nya kunskapen integreras i

arbetet prognoser för växthusgasutsläppen. Den största förändringen gäller utsläpp från vägtrafiken. De modeller som tidigare har använts för beräkning av utsläpp från vägtrafiken har ersatts av nya modeller. De nya beräkningsmodellerna ger mer rättvisande, men ca 25% högre, utsläpp från vägtrafiken än tidigare modeller som underskattade utsläppen.

Förvaltningen har bidragit till utvecklandet av mål och delmål för minskad energianvändning och minskade växthusgasutsläpp i nästkommande miljöprogram. Energi- och klimatmålen med delmål har varit styrande för revideringen av Stockholms åtgärdsplan för klimat och energi som innehåller åtgärder för att nå målen i miljöprogrammet. Revideringen av åtgärdsplanen har genomförts med ett stort antal analyser av och workshops kring åtgärder inom områdena transporter, energianvändning i fastigheter, energiproduktion, samhällsplanering, avfallshantering samt upphandling för att minska energianvändning och utsläpp av växthusgaser. Åtgärderna rör såväl kommunens egna verksamheter som staden i övrigt. Planen har lämnats till stadsledningskontoret för vidare hantering. Framtagandet av planen har letts av en styrgrupp med representanter från exploateringskontoret, fastighetskontoret, trafikkontoret, stadsbyggnadskontoret, stadsledningskontoret och Svenska Bostäder. En referensgrupp bestående av nationella experter har varit rådgivande.

Förvaltningen har även deltagit i styr- och arbetsgrupp för stadsbyggnadskontorets arbete med att ta fram en energiplan enligt lagen om kommunal energiplanering. Innehållsmässigt skiljer sig planerna åt men arbetet med framtagandet av de två planerna har samordnats organisatoriskt.

Förvaltningen har deltagit med energi- och klimatexpertis i Fokusgrupp Energi för framtagande av etappvisa energimål till Norra Djurgårdsstaden.

Aktiviteterna som hör till målet framgår nedan:

- Delta i EUROCIET:s och ICLEI:s nätverksarbete. (Utförd.)
- Genomföra EU-projektet Covenant of Mayors in the Central Baltic Capitals som stöd för stadens arbete med åtaganden som följer av undertecknandet av Covenant of Mayors. (Utförd.)
- Genomföra informationsprojektet Klimatneutrala stockholmare. (Utförd.)
- Informera invånare och verksamma i staden genom den regionala energi- och klimatrådgivningen. (Utförd.)
- Fortlöpande uppdatera stadens information om klimatfrågan på www.stockholm.se/klimat. (Utförd.)
- Genomföra den årliga energidagen inom ramen för åtagandena i Covenant of Mayors. (Utförd.)
- Vidareutveckla beräkningsmetodik för växthusgasutsläpp. (Utförd.)
- Rapportera den årliga uppföljningen av växthusgaser till nämnden samt redogöra för förutsättningarna att nå målen. (Utförd.)
- Påbörja revideringen av stadens åtgärdsplan Energi och klimat 2010 – 2020. (Utförd.)
- Delta i SBK:s arbete med framtagande av ny energiplan. (Utförd.)

- Bidra till utvecklandet av mål och delmål för minskad energianvändning och minskade växthusgasutsläpp i nästkommande miljöprogram. (Utförd.)

NÄMNDMÅL:**1.3.11 Energieffektiviseringsmålet för Stockholms verksamheter ska uppnås**

- Uppfylls helt

Energicentrum har lett ett arbete med att tillsammans med stadens egna fastighetsägare, utveckla en modell för gemensam rapportering och uppföljning av energianvändningen. En sådan har saknats för Stockholm. Vid uppföljning av energianvändning behöver användningen normeras till en uppvärmd yta. För olika typer av byggnader används ett flertal olika sätt att beräkna ytor. En annan problemställning är hur ytor som ställs av inför försäljning eller köps in ska beräknas. Det gör modellen komplex. De bolag som deltagit i arbetet är Micasa AB, Sisab, Svenska Bostäder AB, Familjebostäder AB och Stockholms hem AB. Fastighetskontoret ingår som den enda fastighetsägande förvaltningen. Modellen kommer ligga till grund för uppföljning av framtida energieffektiviseringsåtgärder.

Via energicentrum har ett arbete genomförts tillsammans med stadens sex fastighetsägare för att identifiera möjliga energieffektiviseringsåtgärder i fastighetsbeståndet. Åtgärder som ska genomföras till 2015 är en minskning av energianvändningen med 14 % av deras energiförbrukning, vilket med basåret 2011 ungefär motsvarar en årlig minskning med 280 GWh (280 miljoner kilowattimmar) eller drygt 200 mnkr i minskade energikostnader.

Tekniskt stöd till satsningar på energieffektiv belysning har getts till bl.a. kyrkogårdsförvaltningen som bytt ut all belysning på Skogskyrkogården, flera kapell och Norra Kyrkogården till energieffektiv LED-belysning. Även andra LED- installationer med den senaste tekniken har utprovats.

Energicentrum har anordnat utbildningar av driftpersonal för att identifiera energieffektiviseringsåtgärder i den dagliga driften av fastigheter.

- Under året har 190 personer utbildats i sina egna ”typhus” såsom skolor, bostadshus etc.
- En lokal- och bostadsyta motsvarande 33 fotbollsplaner har kartlagts i detalj med avseende på driftoptimeringsåtgärder.
- Utbildningarna brukar typiskt sett leda till att besparingsåtgärder på 10-15 procent identifieras i genomgångna flerbostadshus; och i mer komplexa byggnader som kontor och idrottsanläggningar kan det bli mer. Som regel är det fråga om intrimning av befintlig utrustning och mindre ombyggnader. Den största besparingen ligger på värmesidan. .

Kunskaperna som utbildningarna gett kan fastighetsägarna tillämpa på större delar av sitt bestånd.

Ett projekt för förbättrad styrning av ventilation i skolor i samarbete med SISAB är påbörjat med syfte att minska energianvändningen och förbättra inomhusmiljön.

En särskild satsning på energieffektivisering i Hjulstaskolan har genomförts på energicentrums initiativ för att visa på potentialen i denna typ av byggnader.

Två nyhetsbrev har getts ut och under året har en expert på energieffektivisering rekryterats från fastighetsbranschen som projektledare.

Flera seminarier med tema energieffektivisering har anordnats, liksom nätverksträffar med syfte att överföra kunskap mellan stadens bolag och förvaltningar.

Ett särskilt välbesökt seminarium anordnades för att introducera ett verktyg som visar den mängd solenergi som strålar in över Stockholm. Tillämpningar kan vara bebyggelseplanering och solenergiinstallationer.

En större EU- projektansökan i samarbete med Familjebostäder och fyra större europeiska städer har tagits fram med expertstöd från energicentrum under hösten. Energicentrum har även bistått med expertstöd i energifrågor till Norra Djurgårdsstaden och i revideringen av Stockholms åtgärdsplan för klimat och energi.

Aktivitet som ingår i målet:

- I samverkan med stadens fastighetsägande bolag och förvaltningar verka för en helhetslösning för rapportering av energistatistik. (Utförd.)
- Utgöra stöd för genomförande av energieffektiviseringsåtgärder i stadens eget fastighetsbestånd. (Utförd.)
- Ge stöd till bolag och förvaltningar vid ansökningar om energieffektiviseringsbidrag där sådana möjligheter finns. (Utförd.)
- Tillhandahålla information om energieffektiv teknik till stadens förvaltningar och bolag. (Utförd.)
- Stödja nuvarande och initiera nya projekt och åtgärder som syftar till energieffektiviseringar i större skala. (Utförd.)

NÄMNDMÅL:

1.3.12 MHN ska bidra till att staden uppnår mål och genomför åtgärder enligt Vattenprogrammet

◆ Uppfylls delvis

Slutförande av revideringen av dagvattenstrategin har senarelagts och flyttats fram till första halvåret 2012. En Vattendag om vattendirektivets genomförande har genomförts den 4 oktober 2011. Revidering av vattenprogrammets målstruktur enligt Kf:s uppdrag inleds under 2012, som en följd av att dagvattenstrategins revidering måste slutföras först

Aktiviteter som ingår i nämndmålet:

- Revidering av vattenprogrammets målstruktur mm. enligt KF:s beslut. (Slutförandet har försenats.)
- Ta fram Årsrapport 2010 - uppföljning av åtgärdsarbetet. (Utförd.)

- Projektledning och samordning av Vattenprogrammet. (Utförd.)
- Tillsammans med Länsstyrelsen anordna en vattendag med inriktning på vattendirektivets genomförande för politiker och tjänstemän. (Utförd.)
- Ta fram badvattenprofiler enligt EG-direktiv på uppdrag av SDF. (Utförd.)
- Delta vid översyn och revidering av stadens dagvattenstrategi. (Slutförandet har försenats.)

NÄMNDMÅL:**1.3.13 Miljö kvalitetsnormerna för omgivningsbuller ska uppfyllas.**

- Uppfylls helt

Upphandling av konsult för bullerkartläggning är genomförd men upphandlingen överklagades. Förvaltningsrätten har dömt till stadens förmån och det beslutet vann laga kraft 2 december 2011. Startdatum för projektet har därmed flyttades därför fram något.

Förvaltningen deltar fortlöpande i olika utvecklingsarbeten och genomför olika informationsinsatser. Bland annat har stadsbyggnadsnämndens stadsbyggnadsakademi informerats om samhällsbuller där förvaltningen föreläst.

Aktiviteter som ingår i nämndmålet:

- Delta i utvecklingsarbete för Stockholm samt medverka i seminarier och informationsinsatser om buller. (Utförd.)
- Medverka i nationell arbetsgrupp för genomförande av förordningen om omgivningsbuller. (Utförd.)
- Bullerkartläggning av Stockholm uppdateras. (Fördröjd.)
- Delta i samordningsgruppen för det regionala bullernätverket för Stockholms län. (Utförd.)
- Samverka med universitet och andra forskningsinstitutioner om buller. (Utförd.)
- Delta i EUROCITIES arbetsgrupp för bullerfrågor. (Utförd.)
- Delta i EU-projekten Hosanna och Cityhush. (Utförd.)

NÄMNDMÅL:**1.3.14 År 2014 ska 50 procent av nybilsförsäljningen i Stockholms län bestå av miljöbilar (gäller personbilar). Vidare ska 10 procent av nyregistrerade tunga fordon vara "miljölastbilsklassade". Försäljningen av förnyelsebara bränslen ska uppgå till 16 procent i Stockholms län vid utgången av 2014.**

- Uppfylls helt

Arbetet för att nå målet innebär att informera om miljöbilar och förnybara bränslen, att samarbeta med andra aktörer i dessa frågor, samt att verka för en gemensam svensk miljöbilspolitik.

Information sker kontinuerligt och viktiga sakfrågor har under året varit bilmodeller, tankmöjligheter, miljönytta och marknadsutveckling/statistik. Information har skett internt, vid större konferenser, vid studiebesök, inom EU-projekt, via hemsidor, media och nyhetsbrev. Huvudsakliga kanaler har varit www.stockholm.se/miljobilar, nyhetsbrevet Miljöbilar i Stockholm, samt medverkan på seminarier och konferenser i Sverige och utomlands. Informationsspridning har också skett genom projektspecifika kanaler.

Miljöförvaltningen har under året genomfört en nationell upphandling av elbilar i samarbete med Vattenfall. Totalt medverkar 296 organisationer med en uppskattad avropsvolym om 1 250 elfordon/år.

Samarbetet med andra aktörer har bland annat inneburit arbete med att utforma drivmedelskrav för den gemensamma drivmedelsupphandling som staden via serviceförvaltningen har deltagit i och som samordnas av SKL Kommentus Inköpscentral.

För att snabba på utvecklingen då det gäller att öka antalet tunga miljöfordon i drift genomförs det EU-finansierade projektet CleanTruck i samarbete med AGA Gas och OKQ8/IDS. Projektet har under 2011 vidareförmedlat merkostnadsbidrag för ett 25-tal tunga miljöfordon.

Den elbilsstrategi som tagits fram av miljöförvaltningen godkändes av KF i maj. Under året har förvaltningen också tagit fram en biogasstrategin som godkändes av MHN i november och kommer att behandlas i KF under 2012.

Aktiviteter som ingår i nämndmålet:

- Sammanställa fakta kring miljöaspekter av förnyelsebara bränslen. (Utförd.)
- Genomförande av den nationella elbilsupphandlingen. (Utförd.)
- Genomföra projektet CleanTruck. (Utförd.)
- Framtagande av en biogasstrategi och genomförandet av en elbilsstrategi. (Utförd.)
- Vara behjälplig och verka för att hållbarhetskriterier införs av Serviceförvaltningen i samband med kommande drivmedelupphandling under år 2011. (Utförd.)
- Vi ska aktivt verka för att hållbarhetsmärkta drivmedel saluförs i Stockholmsregionen. (Utförd.)
- Delta i Miljöstyrelsens arbete om uppdatering om miljökrav på drivmedel. (Utförd.)
- Verka för incitament och förmåner som gynnar (eller undanröjer missgynnande av) supermiljöbilar och miljöbränslen. (Utförd.)

NÄMNDMÅL:**1.3.15 MHN stödjer aktivt förvaltningar och bolag i deras arbete för att till 2014: Bibehålla 100 % miljöbilar i stadens flotta Tillse att 100 % av alla nya bilar som köps in till staden är miljöbilar. Stadens bilar ska till 85 % tankas/laddas med miljöbränsle.**

● Uppfylls helt

För att nå målet bistår Miljöbilar i Stockholm stadens förvaltningar och bolag med information om miljöbilar och förnybara bränslen. Vi erbjuder också stöd i samband med rapportering av fordonsinnehav och bränsleanvändning då statistik samlas in. Dessutom ger Miljöbilar i Stockholm stöd vid inköp av fordon och erbjuder merkostnadsersättning vid inköp av miljöfordon.

Statistik för första halvåret 2011 visar att alla bilar som staden köpte in var miljöbilar. Av stadens samtliga bilar (förutom specialfordon) utgjorde miljöbilarnas andel 96 procent. De bilar som kan tankas med etanol och biogas tankades med dessa bränslen till 82 respektive 73 procent.

Aktiviteter som ingår i nämndmålet:

- Statistisk uppföljning av stadens fordonsflotta. (Utförd.)
- Bistå upphandlingsansvariga i staden med fakta om miljöbilar och miljöbränslen. (Utförd.)
- Arrangera seminarier för fordonsansvariga. (Utförd.)
- Ge faktaunderlag om var information kring bränsleanvändning och fordonsinnehav kan hämtas. (Utförd.)
- Erbjuder hjälp vid framtagande av utbytesplaner. (Utförd.)
- Täcka merkostnad för miljöfordon. (Utförd.)
- Upphandling av elfordon i samarbete med Vattenfall. (Utförd.)

NÄMNDMÅL:**1.3.16 MHN ska verka för en skärpt nationell miljöbilsdefinition**

● Uppfylls helt

Insatser har under året gjorts både för en skärpt miljöbilsdefinition och för att få till stånd en definition för tunga miljöfordon.

Efter att ha diskuterat incitament, förmåner, miljöbilar och supermiljöbilar med en rad aktörer, miljöorganisationer, branschorganisationer, andra kommuner, statliga myndigheter och departement, tog miljöförvaltningen fram ett förslag på ny skärpt nationell miljöbilsdefinition som godkändes av MHN i april.

I arbetet för att ta fram en definition för tunga miljöfordon följer vi utvecklingen hos Göteborgs Stad som just tagit fram en definition, och vi för en dialog med andra aktörer i branschen för att få ett väl förankrat förslag. Miljöförvaltningen

avser presentera ett förslag på miljöbilsdefinition avseende tunga fordon för MHN i februari 2012.

NÄMNDMÅL:

1.3.17 MHN ska aktivt samarbeta med andra städer och aktörer i Europa för att stimulera utbudet av miljöfordon och miljöbränslen för stadens medborgare.

● Uppfylls helt

För att nå målet genomförs ett flertal EU-finansierade projekt. De pågående projekten CleanTruck, EVUE och Catalist har under året genomförts enligt plan. Dessutom har flera ansökningar om nya projekt lämnats in. De flesta av dem handlar om elbilar, men ett projekt, Smart Cities, rör energieffektiviseringsåtgärder i flerfamiljshus, och ett projekt som blivit beviljat handlar om EU:s nya upphandlingsdirektiv.

Miljöbilar i Stockholm talar ofta på konferenser och under 2011 har presentationer hållits på ca. 25 nationella och internationella konferenser. Dessutom har ca 30 studiebesök tagits emot, varav flera internationella.

I arbetet ingår också att samverka kring miljönyttebedömningar m.m. och i remissvar till finansdepartementet om upphandlingsdirektivet för rena och energieffektiva fordon, samt om den s.k. supermiljöbilspremierna, har förvaltningen föreslagit en beräkningsmodell för hur biobränslen och elbilars klimatnytta ska beräknas.

Aktiviteter som ingår i nämndmålet:

- Genomföra projekten Catalist, EVUE och CleanTruck. (Utförd.)
- Ta emot studiebesök. (Utförd.)
- Hålla presentationer på nationella och internationella konferenser. (Utförd.)
- Delta i minst en ny projektansökan under 2011. (Utförd.)
- Samverka kring miljömärkning, miljönyttebedömningar och harmonisering av miljöbilsdefinitioner och andra styrmedel på internationellt plan. (Utförd.)

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.4 Det ska byggas många bostäder i Stockholm

● Uppfylls helt

Målet är uppfyllt då nämnden har deltagit i den fysiska planeringen inkl. bostadsbyggandet alltifrån tidiga skeden i planeringen till handläggning av detaljplaner och remisser ang. bygglov. Nämnden har också deltagit vid utvecklingen av de nya miljöprofilområdena och har en mycket aktiv roll som huvudprojektledare för Hållbara Järva.

NÄMNDMÅL:**1.4.1 MHN ska medverka i arbetet med de tre av Kf beslutade miljöprofilområdena; Norra Djurgårdsstaden, NV Liljeholmen och miljonprogrammet**

- Uppfylls helt

Förvaltningen har projektlett fokusgrupp "Klimatanpassad och grönskande utomhusmiljö" där internationell lansering av grönytefaktor redan skett. Förvaltningen har tagit fram och utvecklat en Grönytefaktor för utbyggnadsområdena som ska fylla flera funktioner. Med grönska och vatten på gårdarna ska byggherren uppfylla funktioner som klimatanpassning, sociala värden och stärka ekologiska värden.

Förvaltningen har arbetat med ansökningar för att kvantifiera, värdera och kommunicera ekosystemtjänster (synliggöra ekosystemtjänster). Vinnova-ansökan, där förvaltningen är en projektpartner, har beviljats medel. Förvaltningen har i olika sammanhang berättat för andra om Grönytefaktorn, som väckt stort internationellt intresse. Andra kommuner har besökt miljöförvaltningen och en kommun från Fortaleza i Brasilien har själva börjat arbeta med att utveckla vår grönytefaktor för att passa i Fortaleza.

För övriga fokusområden är det fortfarande trafiklösningar och energianvändningen i området som bedöms svårast att klara. En fortsatt kommunikation inom staden för att betona vikten av att satsa på miljö- och klimatfrågan synes behövlig.

Arbetet med miljöprofilering av Västra Liljeholmen har inte startat p.g.a. att det inte är möjligt att bygga bostäder där förrän Cementa fabriken har förflyttats.

Förvaltningschefen ingår i styrgruppen för miljöprofilområdena.

Aktivitet som ingår i nämndmålet:

- Vara huvudprojektledare för "Hållbara Järva". (Utförd.)

Första renoverade huset i Husby var klart för inflyttning i april och invigdes med miljöaktiviteter och invigningstal från borgarråd, direktörer och boende. Renovering har påbörjats i Rinkeby och Akalla. Teknikupphandlingen genomförd men tyvärr utan godtagbara anbud, så ingen prefablösning klar ännu. Svenska Bostäder fortsätter med utvecklingsarbete ang. detta. Solceller och solfångare är projekterat och planeras för båda hus i Akalla och ett hus i Rinkeby. Metod för individuell mätning och debitering kommer att prövas i Akalla husen.

Under året har ansökan om planändring lämnats in till SBK ang. vindkraftverk. Tyvärr har planprocessen inte startat pga. att exploateringskontoret och trafikkontoret inte ännu har skrivit på ansökan om planändring, vilket SBK kräver. Svenska Bostäder har gjort en förstudie gällande två platser. Den ena ligger inom Bromma flygets hindersområde, vilket innebär att vindkraftverket inte kan vara större än 78 m. Då blir vindförhållandena inte tillräckligt goda för elproduktion.

Under året har ett förslag till ny Cykelplan för Järva tagits fram och varit på remiss. Åtgärder för att förbättra befintliga cykelbanor har genomförts bl.a. nya beläggningar och ny belysning. Två bilpoolsbilar har placerats i Kista och en i Husby. Projektet arbetar för att boende och verksamma ska börja utnyttja bilarna. Klimatvecka genomfördes i maj med bl.a. cykelkörkort, säkercykelmärkning och cykelkurs för vuxna. Ytterligare en cykelkurs arrangerades under hösten tack vare stort intresse. Klimatveckan avslutades med bl.a. politikerdebatt och BMX-cykelshow.

Sex utbildningar för cirkelledare med 120 deltagare har genomförts för föreningar. 45 studiecirkel har avslutats och fler pågår. Lekopricksaffären har renoverats och utvecklats och har används vid invigning, klimatveckan och sedan cirkulerat på förskolor i Järvaområdet. Studiematerial med övningar har tagits fram och förskolepersonal har fått utbildning i hur de kan använda utställningen. Bovårdarna som tillhör de renoverade husen får utbildning i december. Miljöförvaltningen har tagit emot sex elever från Rinkebyakademien.

För utvärdering och handboken som ska användas för att sprida erfarenheterna av projektet har fotodokumentation av Trondheimsgatan 28, Gärdebyplan och Sibeliusingången genomförts. Rapport om resultatet för medborgarenkäten har skrivits. KTH har tagit fram en plan för handboken och genomfört intervjuer med boende och påbörjat intervjuer med byggprojektledare och delprojektledare i Hållbara Järva.

NÄMNDMÅL:

1.4.2 MHN ska stödja SBN, Expl.N. och RHN med kompetens inom området hälsa, miljö och naturvård för att möjliggöra en attraktiv, trygg och växande stad

● Uppfylls helt

Under året har cirka 60 underlag inför för behovsbedömningar enligt Plan och bygglagen tagits fram för olika projekt och kommunicerats stadsbyggnadskontoret. För vissa av dessa projekt har förvaltningen deltagit mer aktivt i arbetet med framtagandet av planerna. Till exempel inom Förbifart Stockholm, Norra Djurgårdsstadens detaljplaner, Ulvsunda industriområde, Årstafältet, Brommaplan, Farsta-Högdalen, Järva begravningsplats.

Förvaltningen har initierat och genomfört ett cykelseminarium tillsammans med trafikkontoret.

Förvaltningen hjälper till med konkreta förslag för att bidra till genomförande av olika målområden i det nya miljöprogrammet. Förvaltningen ingår i arbetsgrupper för revidering av parkprogrammet och i fördjupningen av ÖP:s klimat och riskbilaga. Förvaltningen har fördjupat kunskapen om klimateffekter som havsnivåhöjningar och om höga sommartemperaturer. En sammanställning av temperaturmätningar har genomförts av SLB på vårt uppdrag som syftade till att

kunna bekräfta eller dementera behovet av gröna och blå ytor som temperatur-sänka i Stockholm. Preliminära slutsatser visar att omkringliggande vatten och parker/träd är ett viktigt inslag för att anpassa staden till kommande klimatförändring med varmare perioder. Resultatet kan ligga till grund för arbetet i ovan nämnda arbetsgrupper för park- och naturprogram, klimat- och riskhantering i fysisk planering samt arbetet i Trädrådet.

112 planremisser har handlagts. Mallar och rutiner har uppdaterats för att så långt möjligt effektivisera hanteringen av planremisser.

Hjälpredan har genomgått en större omarbetning och uppdatering under året. En ny version har lagts ut på intranätet. En halvdagsträff med stadsbyggnadskontorets planarkitekter har genomförts om nya Hjälpredan och våra planeringsunderlag.

Aktiviteter: som ingår i nämndmålet:

- Bereda planremisser enligt fastställd rutin. (Utförd.)
- Uppströms arbete i plan- och exploateringsarbetets tidiga skede sker utifrån fastställd aktivitetsplan. (Utförd.)
- Information om planrelaterade miljöfrågor i Hjälpredan hålls uppdaterad. (Utförd.)

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.7 Stockholmarna ska vara trygga och nöjda med städning samt renhållning

● Uppfylls helt

Här kan nämnas nämndens beredskap att bistå med expertkompetens vid olyckor med miljö- eller hälsoanknytning. Likaså finns flera områden inom hälso- och miljöskyddstillsynen som direkt bidrar till ökad trygghet och hälsa för invånarna. Livsmedelskontrollen bidrar till trygghet på ett mycket påtagligt sätt genom den omfattande kontrollen av livsmedelshygien och utredning av matförgiftningar.

Nämnden har två indikatorerna beträffande identifierade sårbarheter. Beträffande indikatorn som avser tydliggörande av rollen för expertpersonal i händelse av olycka och ersättare för dessa, kan nämnas att en lista över experter har uppdaterats och utökats. Den andra indikatorn gäller plan för samband och inledande åtgärder vid krissituation och olycka. Ambitionsnivån för planering och förberedelser anpassas till det förhållandet att nämnden inte hör till de med större operativa uppgifter och ett direkt ansvar för skydd och liv och hälsa. En mer konkret planering är svår att genomföra och insatserna anpassas efter vad som inträffar. Genom förvaltningsledningens resonemang runt risk- och sårbarhetsfrågor ges en insikt i möjligheterna att agera. En särskild arbetsgrupp är tillsatt för arbete med riskscenarios vilken är förankrad på ledningsnivå i förvaltningen.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal identifierade sårbarheter som nämnden/bolagsstyrelsen avser att arbeta förebyggande med under året	2 st	2 st	48 st	2011
Kommentar: KF:s årsmål om 48 incidenter avser staden som helhet.				
● Antal inträffade incidenter	0 st	0 st	minska	2011

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
● Alla verksamheter ska göra risk- och sårbarhetsanalyser	2011-01-01	2011-12-31	

NÄMNDMÅL:

1.7.1 Bistå stadens ledning och övriga förvaltningar med expertkunskap om hot mot miljö och hälsa

- Uppfylls helt

Vid miljörelaterade olyckor mm. har förvaltningen en särskild roll som expertorgan och har en viktig informativ roll. Under året har nämnden ansvarat för framtagande av uppgifter till stadens Styrelseprojekt vad avser den miljörelaterade delen. Styrelse är ett projekt som syftar till att el ska kunna styras med större precision än tidigare till de områden av samhället där behovet är som störst. Bland de faktorer som avgör angelägenhetsgraden finns även miljöfaktorer.

KF:s INRIKTNINGSMÅL 2:
2. Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

Nämnden ger bl.a. via stadens webbplats en mycket bra information vilket underlättar stockholmarnas val ang. miljö och hälsa. Servicen till allmänhet och företagare utvecklas allt mer, inte minst genom införandet av nya e-tjänster. Nämnden lever upp till målsättningen att vara en attraktiv arbetsgivare vilket bl.a. tar sig uttryck i ett ökat värde på Nöjd-Medarbetar-Index, låg sjukfrånvaro, en bra friskvård som är mycket uppskattad och bra möjligheter till internutbildning.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
2.4 Stockholms stad som arbetsgivare ska erbjuda spännande och utmanande arbeten

● Uppfylls helt

Förvaltningen bedömer att målet nås. NöjdMedarbetarIndex (NMI) ökade till 70 för förvaltningen totalt, vilket är en höjning med fyra enheter mot föregående år. Det område som utvecklats mest är Ledarskap och chefer, vilket sannolikt är en effekt av att det gemensamma ledarskapet på förvaltningen har utvecklats ytterligare och att en ökad samsyn råder kring ledarskapsfrågor. Två utbildnings-tillfällen i lönesättning och lönesamtal för chefer respektive medarbetare har genomförts. Under året gjorde förvaltningen en särskild lönesatsning utöver löneöversynen på ett antal medarbetare. Syftet vara att anpassa förvaltningens löneläge till löneutvecklingen i länet och justera lönestrukturen inom förvaltningen. Miljöförvaltningen utsågs i början av året till Sveriges mest jämställda arbetsplats 2010 när första pris i Nyckeltalsinstitutets jämixmätning gick till förvaltningen.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Nöjd medarbetarindex (NMI)	69	67	63	2011
● Sjukfrånvaro (alla nämnder/bolag)	2,3 %	3 %	4,8 %	2011

NÄMNDMÅL:
2.4.1 Miljöförvaltningen ska erbjuda meningsfulla arbetsuppgifter, en hälsosam arbetsmiljö, ett tydligt och inspirerande ledarskap och möjlighet till delaktighet och utveckling

● Uppfylls helt

Förvaltningen bedömer att målet uppfylls. Resultaten från 2011 års avgångsenkäter och medarbetarenkäten visar att medarbetarna ger ett gott betyg för arbetsförhållandena. Hälsöfrämjande satsningar och ett nära samarbete med företagshälsovården bidrar till en minskad och fortsatt mycket låg sjukfrånvaro. En viss ökning i korttidssjukfrånvaron har noterats och kommer att följas upp under 2012. Medarbetarna är mycket nöjda med de möjligheter till friskvård och flextid som erbjuds. Under året har medarbetare under 50 år erbjudits att genomgå en hälsoundersökning via företagshälsovården. Ledarskapet på förvaltningen har fortsatt att utvecklas och flera chefer har också under de senaste åren deltagit i stadens olika ledarskapsutvecklingsprogram. Under hösten har tre nya enhetschefer rekryterats internt och externt. Förvaltningens samverkansforum har utvärderats och fortsatt utvecklas för att nå ökad delaktighet. Att förvaltningen kan erbjuda kompetensutveckling, motiverande lönenivåer, trivsel och en fortsatt god arbetsmiljö är centrala områden för att förvaltningen ska fortsätta utvecklas och vara en attraktiv arbetsgivare. Ytterligare redovisning av arbetet inom medarbetarområdet finns i personalberättelsen, bilaga 1.4.

KF:s INRIKTNINGSMÅL 3:
3.Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en hög prioritering av effektivitet och översyn av kostnader och intäkter för att få mycket verksamhet ut av sina resurser. Lösningar söks därför som bidrar till ökad kostnadseffektivitet.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
3.1 Budgeten ska vara i balans

● Uppfylls helt

Miljö- och hälsoskyddsnämnden redovisar ett nettoutfall i nivå med budget för 2011.

Projektet Hållbara Järva innebär en ekonomisk osäkerhet för nämnden. Om det planerade vindkraftverket inte blir av erhåller staden inte hela det statliga bidraget på drygt 11 mnkr vilket innebär att nämnden inte erhåller ett belopp motsvarande 2,8 mnkr av totalt drygt 10 mnkr. För nämnden innebär det en minskad budget med 560 tkr/år samtidigt som arbetsbördan inte minskar i samma utsträckning eftersom resten av projektet måste slutföras för att det övriga bidraget ska kvarstå.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Nämndens budgetföljsamhet □ efter resultatöverföringar (alla nämnder)		100 %	100 %	Verksamhetsberättelse 2011
Nämndens budgetföljsamhet före ● resultatöverföringar (alla nämnder)	100 %		100 %	Verksamhetsberättelse 2011
Nämndens ● prognossäkerhet T2 (alla nämnder)	100 %		+/- 1 %	2011

NÄMNDMÅL:**3.1.1 Bibehålla en hög intäktsfinansieringsgrad**

● Uppfylls helt

Intäktsfinansieringsgraden har minskat något inom både miljöbalksområdet och livsmedelslagstiftningens område mellan åren 2010 och 2011, främst beroende på kostnadsökningar. Nämnden har dock fortfarande hög intäktsfinansieringsgrad.

Analys av resultaträkning – Uppföljning av driftbudget

Miljö- och hälsoskyddsnämnden redovisar ett nettoutfall i nivå med budget om 72,8 mnkr. Kostnaderna var 6,0 mnkr lägre än budget och intäkterna 6,0 mnkr lägre. Nettoresultatet före avsättningar och upplösningar av reservering från 2010, gav ett nettoutfall om 72,6 mnkr vilket ger ett överskott i förhållandet till budget på 0,2 mnkr. Därefter har avsättningen från 2010 upplösts för att finansiera omstrukturering av IT-personal samt ny avsättning som har gjorts för befarad bortfall av del av finansieringen av projektet Hållbara Järva och ytterligare omstrukturering av personalstyrkan.

Intäkterna för tillsyn enligt miljöbalken uppgick till 34,5 mnkr och var 3,3 mnkr lägre än budget. För livsmedelskontrollen uppgick intäkterna till 31,8 mnkr och var 0,7 mnkr lägre än budget främst pga. färre antal registreringar av livsmedelsverksamhet än budgeterat. Den negativa budgetavvikelsen av intäkter från miljöbalkstillsynen berodde på lägre intäkter från timdebiterad tillsyn, främst på grund av vakanser och personalomsättning på avdelning plan och miljö och hälsoskydd. Kundförlusterna är lägre än budgeterat och uppgår till 0,4 mnkr. N

Nettoutfall av avdelning Miljöanalys och avdelning SLB-analys inkl. avskrivningar var i nivå med budget.

Den positiva budgetavvikelsen för verksamhetsstöd beror på lägre personalkostnader samt lägre kostnader för konsult- och köpta tjänster. Den negativa budgetavvikelsen för förvaltningsledning beror enbart på avsättningen för befarade intäktsbortfall för projekt Hållbara Järva.

Kostnader för förvaltningens gemensamma IT var totalt ca 0,6 mnkr högre än budgeterat på grund av införandet av GS IT.

Intäkterna för miljöbilsprojekten var 2,6 mnkr lägre än budgeterat och kostnaderna 3,9 mnkr lägre. Nettobudgetavvikelsen om 1,2 mnkr berodde på lägre kostnader för konsulter och utbetalda bilbidrag.

Kostnaderna för Klimpprojektet Klimatneutrala stockholmare har år 2011 uppgått till 3,6 mnkr samtidigt som intäkterna var 2,5 mnkr. Kostnader och intäkter för utvecklande av e-tjänster påverkade omslutningen med 1,0 mnkr och projektet Hållbara Järva 1,0 mnkr.

Nedanstående tabell beskriver förvaltningens intäkts- och kostnadsutveckling åren 2006-2011.

Miljöförvaltningens intäkter och kostnader 2006-2011 (mnkr)

Intäkter	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Miljöbalktillsyn	20,2	20,9	32,0	35,6	34,5	34,5
Livsmedelskontroll	19,3	21,7	26,3	31,0	31,1	31,8
Summa tillsyn	39,5	42,6	58,3	66,5	65,7	66,3
Uppdragsverksamhet/SLB	5,8	6,0	6,2	7,2	7,2	7,5
Bygglövsgranskning	0,3	0,2	0,4	0,1	0,0	0,0
Miljöbilsprojekten	14,2	6,0	7,2	6,9	4,3	2,8
Kompetensfonden	10,9	-	-	-	-	-
Miljömiljarden	22,9	20,2	17,4	19,8	-	-
Övriga intäkter	2,8	3,1	5,3	7,6	14,2	13,2
Summa intäkter	96,4	78,1	94,8	108,1	91,4	90,0
Kostnader						
Personalkostnader	112,6	105,3	98,8	100,7	101,5	106,8
Konsult/köpta tjänster	39,5	26,8	26,8	32,4	18,4	20,5
Lokalkostnader	13,1	13,2	11,7	11,8	11,3	11,1
Övrigt	39,9	21,9	19,7	20,8	22,0	24,3
Kostnader	205,1	167,2	157,0	165,6	153,1	162,8
Netto	108,7	89,1	62,1	57,5	61,8	72,8

Kostnads- och intäktsutvecklingen

Jämfört med prognos

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beräknade kostnaderna i första tertialrapporten till 167,8 mnkr, i andra till 168,8 mnkr inkl. ökad budget (1,5 mnkr). Resultatet i bokslutet blev 162,8 mnkr vilket var 3,5 procent avvikelse från prognosen i andra tertialrapporten. Avvikelsen på 6,0 mnkr mellan andra tertialrapporten och bokslutet berodde på lägre kostnader än prognostiserat för avdelningen livsmedelskontroll samt plan och miljö, vars utfall präglas av projekten där kostnaderna är svåra att prognostisera. Inte minst tidigare nämnda avvikelser inom miljöbilsprojekten och för kundförluster påverkade kostnaderna nedåt.

Intäkterna beräknades i första tertialrapporten till 96,5 mnkr, i andra till 96,0 mnkr. Resultatet i bokslutet blev 90,0 mnkr vilket innebar 6,2 procent skillnad från prognosen i andra tertialrapporten. Den negativa avvikelsen på 6,0 mnkr mellan andra tertialrapporten och bokslutet beror på lägre intäkter (3,3 mnkr) för den

projektrelaterade verksamheten, samt lägre tillsynsintäkter (2,7 mnkr), framförallt lägre timdebiteringen för miljöbalkstillsyn (1,4 mnkr).

Jämfört med utfall 2010

Miljö- och hälsoskyddsnämndens kostnader år 2011 var 9,9 mnkr högre än år 2010. Intäkterna var år 2011 1,4 mnkr lägre än år 2010. Miljö- och hälsoskyddsnämndens nettoutfall ökade år 2011 med 11,0 mnkr jämfört med föregående år från 61,8 mnkr till 72,8 mnkr.

Kostnaderna för tillsynen uppgick år 2011 till 83,2 mnkr vilket var 3,0 mnkr högre än år 2010 samtidigt som tillsynsintäkterna ökade med 0,6 mnkr. Intäktsökning var helt hänförlig till fasta årliga avgifter för miljöbalkstillsynen.

Kostnaderna för enheten för miljöanalys minskade år 2011 med 0,9 mnkr jämfört med föregående period vilket främst förklarades av minskade kostnader för konsult- och köpta tjänster. Intäkterna minskade med 1,3 mnkr vilket förklarades av minskade intäkter från badvattenprofiler samt projekten.

Kostnaderna för SLB-analys ökade år 2011 jämfört med föregående år med 1,8 mnkr där differensen främst förklarades av årets inköp av mätutrustning, som Miljö- och hälsoskyddsnämndens fick ökad budget med 1,5 mnkr för i tertialrapport 2 . Samtidigt ökade intäkterna med 0,4 mnkr.

Den gemensamma verksamhetens kostnader var 0,8 mnkr högre än föregående år, exklusive avsättning om 0,5 mnkr på grund av omstrukturering av personal. De högre kostnaderna för 2011 berodde i huvudsak på högre IT kostnader.

Miljöbilsprojekten ökade kostnaderna år 2011 med 0,8 mnkr berodde på högre konsultkostnader än år 2010. Intäkterna minskade med 1,5 mnkr vilket sammantaget med de högre kostnaderna gav en negativ nettoavvikelse om 2,3 mnkr jämfört med år 2010. Detta är helt enligt den planerade utvecklingen men är ett något bättre resultat än budgeterat.

Personalkostnadsutvecklingen

Personalkostnaderna (lön och personalförsäkring) uppgick år 2011 till 106,8 mnkr och utgjorde 66 procent av Miljö- och hälsoskyddsnämndens kostnader. Jämfört med år 2010 innebar det en ökad kostnad med 5,3 mnkr. Ökningen berodde på löneökningar enligt avtal, personalomsättningen och ökad personalstyrka som avser tillfällig ökning på miljöbilsenheten samt ytterligare en tjänst för hantering av värmepumpsansökningar på avdelningen för hälsoskydd, .

Analys av intäktsutvecklingen

Tabellen nedan visar utvecklingen av Miljöförvaltningens finansiering under de senaste sex åren. Under perioden 2006 till 2011 har skattemedlens andel av finansieringen minskat från 53 procent till 45 procent. Intäktsökningen för tillsynen har varit kraftig, 26,8 mnkr dvs. 68 procent.

Miljöförvaltningens intäkter 2006-2011 (mnr)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Miljöbalkstillsyn	20,2	20,9	32,0	35,6	34,5	34,5
Livsmedelskontroll	19,3	21,7	26,3	31,0	31,1	31,8
Summa tillsyn	39,5	42,6	58,3	66,5	65,7	66,3
Uppdragsverksamhet/SLB	5,8	6,0	6,2	7,2	7,2	7,5
Bygglovsgranskning	0,3	0,2	0,4	0,1	0,0	0,0
Miljöbilsprojekten	14,2	6,0	7,2	6,9	4,3	2,8
Kompetensfonden	10,9	-	-	-	-	-
Miljömiljarden	22,9	20,2	17,4	19,8	-	-
Övriga intäkter	2,8	3,1	5,3	7,6	14,2	13,2
Summa intäkter	96,4	78,1	94,8	108,1	91,4	90,0
Budgettilldelning	108,7	89,1	62,1	57,5	61,8	72,8
Summa	205,1	167,3	157,0	165,6	153,1	162,8

Samtidigt som intäkterna ökat för tillsynen har också resurserna ökat, fram till och med år 2006. År 2007 minskade antalet årsarbetare för första gången under jämförelseperioden samtidigt som intäkterna ökade.

Årsarbetare inom Miljöbalks- och Livsmedelstillsynen

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Miljöbalkstillsyn	53,9	53,6	55,0	52,0	53,0	52,0
Livsmedel	42	38,4	38,5	39,0	39,0	40,5
Summa	95,9	92,0	93,5	91,0	92,0	92,5

Under perioden har intäkterna per årsarbetare inom miljöbalken ökat med 0,29 mnr (77 procent) och inom livsmedelstillsynen med 0,33 mnr (72 procent). Noteras bör att timtaxan för miljöbalkstillsynen år 2011 ökade från 900 kr till 930 kr och för livsmedelskontrollen från 1050 kr till 1 100 kr. År 2010 ändrades inte taxorna.

**Intäkt per årsarbetare
(mnr)**

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Miljöbalkstillsyn	0,37	0,39	0,58	0,68	0,65	0,66
Livsmedel	0,46	0,57	0,68	0,79	0,80	0,79

Sammanställningarna nedan visar hur stor andel av tillsynen som finansieras med intäkter under den senaste sexårsperioden. Under perioden som helhet har det skett en kraftig ökning, inom miljöbalken från 40 procent till 68 procent och inom livsmedelstillsynen från 47 procent till 84 procent. Att självfinansieringsgraden minskar något inom miljöbalksområdet mellan år 2010 och 2011 beror främst på kostnadsökningar samt lägre tillsynsintäkter än budgeterat, framförallt från timdebitering, som orsakats av minskad tillsynsinsats inom PCB-tillsynen pga regeländring samt hög personalomsättning inom avdelningen för Hälsoskydd.

Självfinansieringsgrad för tillsyn

År	MB %	Livs %
2006	40	47
2007	43	63
2008	69	72
2009	73	84
2010	70	85
2011	68	84

Nedan presenteras budgetutfallet per avdelning och totalt för nämnden där de större avvikelserna har beskrivits ovan.

Budgetutfall per avdelning och totalt för MHN år 2011

	Budget 2011			Bokslut 2011			Avvikelse mot budget		
	Kostn.	Intäkt	Netto	Kostn.	Intäkt	Netto	Kostn-	Intäkt	Netto
Nämnden	1,5	0,0	1,5	1,6	0,0	1,6	-0,1	0,0	-0,1
Förvaltningschef	5,6	1,1	4,5	6,5	1,2	5,2	-0,9 ¹	0,2	-0,7
Plan och Miljö	48,3	23,4	24,9	44,8	20,2	24,5	3,6	-3,2	0,4
<i>Varav Miljöbilsprojekt</i>	<i>15,0</i>	<i>4,8</i>	<i>10,2</i>	<i>11,1</i>	<i>2,8</i>	<i>8,3</i>	<i>3,9</i>	<i>-1,9</i>	<i>1,9</i>
Hälsoskydd	27,6	23,3	4,3	27,0	21,9	5,2	0,5	-1,5	-0,9
Livsmedelskontrollen	32,3	32,5	-0,2	31,2	31,9	-0,7	1,1	-0,6	0,5
Miljöanalys	9,4	0,5	8,9	9,3	0,5	8,9	0,1	0,0	0,0
SLB-analys	12,4	7,3	5,1	12,3	7,5	4,8	0,1	0,2	0,3
Verksamhetsstöd	16,5	0,0	16,5	15,3	0,3	15,0	1,3 ²	0,2	1,5
Gemensamma kostnader	5,8	0,0	5,8	6,8	0,0	6,8	-1,0 ³	0,0	-1,0
Summa kärnverksamhet	159,4	88,1	71,3	154,9	83,5	71,4	4,5	-4,6	-0,1
<i>Klimp, e-tjänster, Järva</i>	<i>9,4</i>	<i>7,9</i>	<i>1,5</i>	<i>7,6</i>	<i>6,5</i>	<i>1,1</i>	<i>1,8</i>	<i>-1,4</i>	<i>0,4</i>
Finansiella kostnader	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,3	-0,3	0,0	-0,3
Summa MHN	168,8	96,0	72,8	162,8	90,0	72,8	6,0	-6,0	0,0

1 Avsättning för befarade intäktsbortfall för projekt Hållbara Järva

2 lanspråktagande av balanserade medel för omstrukturering av personal

3 Högre IT kostnader än budgeterat samt avsättning för kommande omstrukturering av personal

Analys av balansräkning

Enligt stadens anvisningar ska balansräkningen (se bilaga 1.2) för år 2011 kommenteras i jämförelse med balansräkningen år 2010:

- Kundfordringarna var 5,6 mnkr år 2011, dvs. 1,4 mnkr lägre än 2010.
- Fordringar mot staten och EU var 1,7 mnkr lägre år 2011 jämfört med år 2010 Detta beror på inbetalningar på avslutade EU projekt och lite lägre projektaktiviteter.
- Övriga kortsiktiga fordringar ökade med 1,2 mnkr vilket förklaras av att fordran avseende e-tjänster föregående år gällde endast upparbetade kostnader i december, och nu hela 2011 (ändrad SLK's rutin).
- Förutbetalda kostnader, vilket främst består av hyra för första kvartalet år 2011, är år 2011 0,3 mnkr lägre än år 2010. Minskningen förklaras av kostnader för övergång till gemensam IT som fördelas över 36 månader delvis betalades under 2011.
- Upplupna intäkter år 2011 var 1,5 mnkr högre än år 2010 beroende på sen fakturering av tillsynsavgifter.
- Avsättningarna var 0,2 mnkr högre år 2011 än föregående år beroende på omstrukturering av personal inom förvaltningen samt risken för att Järva projektets vindkraftverk inte uppförs före år 2014 vilket skulle medföra återbetalning av bidraget.
- Leverantörsskulderna är 1,8 mnkr högre år 2011 än år 2010 vilket förklaras av att hyreskostnaderna föregående år var betalda före årsskiftet.
- Övriga kortfristiga skulder är hela 2,2 mnkr högre år 2011 än 2010 beroende på att det innevarande år har influtit förskott till förvaltningen för projekten som ännu inte har ianspråktagits.
- Upplupna kostnader är 0,4 mnkr lägre år 2011 jämfört med år 2010 vilket främst förklaras av fakturorna för gemensam IT hann komma in i bokföringen.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva

- Uppfylls helt

Miljö och hälsoskyddsnämnden arbetar systematiskt för att öka produktiviteten/effektiviteten i förvaltningens verksamhet. Ett flertal processkartläggningar har genomförts t.ex. av administrativa rutiner när medarbetare börjar, slutar, byter namn, enhet, går på längre föräldraledighet m.m. Tidredovisningen har utvecklats, styrningen har samordnats och formerna för uppföljning har förtydligats. Styrningen är fokuserad på resultat i form av miljö- och hälsonyttan för stadens medborgare och företagare.

Administrativa arbetsuppgifter har överförts från miljö- och hälsoskyddsinspektörer till administratörer. På det sättet har tid frigjorts till miljö och hälsoskyddsarbete och det administrativa arbetet har effektiviserats.

Förvaltningen har mycket goda erfarenheter när det gäller köp av ekonomiadministration, löneadministration och köp av kontaktcenter från serviceförvaltningen. Erfarenheterna när det gäller köp av gemensam växel och telefonitjänster från serviceförvaltningen samt köp av fastighetstjänster, reception och posthantering från fastighetskontoret är i huvudsak goda. Köp av enklare administrativa tjänster har frigjort tid till analyser och utveckling av verksamheten.

Köp av gemensam IT-service från Volvo IT genomfördes andra halvåret 2010. Införandet av gemensam IT har inneburit en övergång till lägre hastigheter i förvaltningens huvudsystem ECOS som nästan alla anställda arbetar i dagligen. De låga hastigheterna innebär ett betydande stressmoment för förvaltningens personal och en generell sänkning av förvaltningens effektivitet. Det är idag förvaltningens främsta arbetsmiljöproblem. Ett intensivt arbete har bedrivits i ett och ett halvt år för att lösa problemet, dock helt utan resultat.

En översyn av förvaltningens IT-funktion har genomförts när det gäller dimensionering och kompetensbehov. En tjänst som IT-tekniker har avvecklats. En översyn görs nu av arbetsprocesser.

Under 2011 har följande e-tjänster vidareutvecklats:

- Information om bullerutsatta områden.
- Inrapportering av köldmedia.
- Information om godkända restauranger.
- Arbetet med införandet av e-arkiv för värmepumpsärenden har påbörjats.

Förvaltningen har påbörjat en övergång till Smartphones och fler anställda har fått bärbara datorer vilket ökat flexibilitet och möjligheten att arbeta på olika platser.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Administrationens andel ● av de totala kostnaderna (alla nämnder)	18 %	19 %	minska	2011
Kommentar: Uträkning enligt stadens definition.				
Antal tävlande i ● kvalitetsutmärkelsen (alla nämnder)	0 st	0 st	tas fram av nämnden	2011

NÄMNDMÅL:**3.2.1 Effektivisera och höja kvaliteten på förvaltningens interna processer**

● Uppfylls helt

Förvaltningen har nu helt gått över till en elektronisk ärendehantering och ett intensivt arbete pågår med att övergå till e-arkiv. Det är ett sätt att effektivisera interna processer, bidra till bättre miljö samtidigt som servicen till medborgarna förbättras.

Med stöd av förvaltningens journalistutbildade informatör och en språkkonsult har en systematisk genomgång av förvaltningens texter på webb, intranät och broschyrer påbörjats. Målet är texter som är korrekta och enkla att förstå. Det är bra service och minskar administrationen då färre behöver ringa och maila för att fråga.

Om fler anställda gör färre fel minskar behovet av att rätta. Därför har ett stort antal internutbildningar genomförts. Bl.a. 40 vidareutbildningar i ECOS, utbildningar i ekonomirutiner, utbildningar i massmediehantering, utbildningar i registrering och arkivering.

Betydande insatser görs för att höja den juridiska kompetensen inom förvaltningen. Kurser har genomförts med följande inriktningar; Verksamhetsutövarbegreppet enligt miljöbalken med inriktning för hälsoskydd”, ”Verksamhetsutövarbegreppet enligt miljöbalken med inriktning för plan- och miljö”, ”Att skriva förelägganden och förbud”, ”Offentlighet och sekretess”, ”Miljökvalitetsnormer”, ”Föredragningsteknik”, ”Delgivning”. Dessutom håller juristerna regelmässigt en grundläggande genomgång av förvaltningsrätt, offentlighet- och sekretess och allmänna handläggningstekniska frågor för nyanställda inspektörer.

Synpunkter och klagomål

Nämnden har sedan flera år en utarbetad rutin för att ta emot anmärkningar och synpunkter på det egna arbetet, så kallade serviceanmärkningar. Under året har endast två serviceanmärkningar inkommit. En avsåg svårigheter att få kontakt med förvaltningen vilket redde ut sig vid förklaring av orsaken (sjuk handläggare). Den andra serviceanmärkningen avser bristande partsinsyn och kommunikering i ett pågående tillsynsärende. Denne serviceanmärkning är inte färdigbehandlad.

Övrigt**Nämndens deltagande i Järvalyftet**

Hållbara Järva som beskrivs under 1.4.1 ang. miljöprofilområden, är en del av Järvalyftet. Nämndens del i Järvalyftet är att föra in miljöaspekterna och är representerad i Järvalyftets arbetsgrupp. Samtliga aktiviteter nämnden gör i Järvaområdet kan sägas vara en del av Järvalyftet, t.ex. arbetet med att utveckla kulturresevat, planhandläggning och tillsynsinsatser angående kemikalier där affärerna i Järva har besökts.

Nämndbeslut, ärendebalans och överklaganden

Nämnden har sammanträtt 11 gånger under året och behandlat 234 ärenden. Tabellen nedan visas ärendestatistiken för de senaste 10 åren vilka då inkluderar alla de ärenden där miljöförvaltningen har delegation. Ärendebalansen kan utläsas genom att jämföra antalet nya och avslutade ärenden inom samma år. Lika många ärenden som inkommer måste avslutas inom samma period för att obalans inte ska uppstå. För 2011 ligger balansen på 99 %, alltså mycket nära idealet 100 %. År 2011 upprättades 21 856 ärenden vilket är 6727 fler än 2010. Den huvudsakliga anledningen till den mycket stora ökningen är omklassning av samtliga livsmedelsanläggningar enligt Livsmedelsverkets nya vägledning som började gälla 1 januari 2012. Resten av ökningen följer den trend med ökande antal tillsynsärenden sedan många år tillbaka. Av ärendena som avsåg tillsyn inkom 2 312 via e-tjänsterna vilket är 511 fler än 2010. 6 368 ärenden är öppna vilket är 339 fler än vid förra årsskiftet. 21 594 ärenden avslutades vilket är 6120 fler än 2010.

Period	Nya ärenden	Avslutade ärenden	Öppna ärenden (1)
2001	6169	4009	3987
2002	6454	3656	6489
2003	5749	7021	5219
2004	7061	5992	6290
2005	7260	7514	6039
2006	8466	8275	6393
2007	8436	8393	6127
2008	12537	11680	7525
2009	14 756	18 737	6 174
2010	15 129	15 474	6 029
2011	21856	21594	6368

Det har under året kommit in 250 beslut och domar från överinstanser i överklagade ärenden. Många av dessa domar och beslut härrör från ärenden som överklagats före år 2011. Nämndens beslut har fastställts i 204 fall, vilket utgör

81,6 procent av besluten. Motsvarande siffra för 2010 var 80 procent. Nämndens beslut har under 2011 ändrats/upphävts helt i 29 fall och delvis i 14 fall, vilket utgör 11,6 respektive 5,6 procent av besluten. För 2010 var den sammanlagda siffran för de sistnämnda två typerna av utfall 17 procent. De återstående 1,2 procenten av avgörandena för 2011 utgörs av frågor om prövningstillstånd.

Beslut från överinstanser i överklagade ärenden år 2011					
Instans	Totalt antal	Varav MHN fått rätt	Varav MHN:s beslut delvis ändrats	Varav MHN fått fel	Fråga om prövningstillstånd
Miljööverdomstolen	8	4	1		3
Miljödomstolen	31	21	2	8	
Länsstyrelsen	211	179	11	21	
Förvaltningsdomstolen					
Högsta domstolen					
Kammarrätten					
Regeringsrätten (Högsta förvaltningsdomstolen)					
Nacka TR					
Svea hovrätt					
Totalt	250	204	14	29	3

Uppföljning av E-tjänster

Enligt anvisningarna ska uppföljning göras av de e-tjänster där projekten avslutades året innan det år verksamhetsberättelsen avser, dvs. 2010 i detta fall. För miljöförvaltningen gäller detta e-tjänsten avseende missförhållanden. E-tjänsten gör det möjligt för stadens invånare att via stadens webbplats anmäla en rad missförhållanden såsom misstänkta matförgiftningar och olika problem i boendet, dvs. buller, fukt/mögel, lukter, ventilation och temperatur/drag.

Anmälan om misstänkta matförgiftningar

På årsbasis har under år 2011 totalt 500 anmälningar inkommit angående misstänkta matförgiftningar varav 400 via e-tjänst (80 %) dvs. 35 per månad. En marginell tidsbesparing kan skönjas per ärende genom att ärendet upprättas i systemet. Samtidigt finns en markant ökning av antalet ärenden då de anmälda misstänkta matförgiftningarna år 2009 uppgick till 260 stycken. Tidsåtgången för utredning var 468 timmar år 2009 att jämföra med 620 timmar år 2011.

E-tjänsten har effektiviserat delar av diarieföring och dokumenthantering av det enskilda ärendet. En uppskattning är att besparingen är i storleksordningen fem minuter per ärende. På helår motsvarar det drygt 30 timmar.

Själva handläggnings- och utredningsdelen av varje ärende måste dock, precis som tidigare göras av en inspektör. I den delen innebär tjänsten ingen tidsbesparing.

Den mest tydliga effekten av e-tjänsten är dock en markant ökning av servicegraden gentemot allmänheten. Det är tydligt att antalet inkomna ärenden i princip har fördubblats efter införande av e-tjänsten. Att fler anmälningar görs betyder inte att fler personer än tidigare insjuknar. Det är allmänt känt att underrapporteringen är omfattande. Genom ökad tillgänglighet underlättas anmälan. Samtidigt ökar sannolikheten att precisionen i anmälningarna minskar och att därmed flera anmälningar inte bedöms behöva utredas. Sammantaget är det ändå positivt att fler misstänkta fall kommer till kontrollmyndighetens kännedom så att erforderliga utredningar kan göras. På sikt bidrar det till livsmedelskontrollens förebyggande arbete för säkra livsmedel.

Anmälan om missförhållanden inom boendet

På årsbasis har under år 2011 totalt 602 anmälningar inkommit angående olika olägenheter i boende varav 282 stycken via e-tjänsten (47 %) dvs. 24 per månad. Genom e-tjänsten beräknas avdelningen spara 0,75 timma per ärende pga. man inte behöver skicka ut olägenhetsblankett och inte behöver registrera uppgifter i Ecos. Tidsbesparingen gäller dock endast de ärenden där olägenhetsanmälningar bedöms som relevanta. Besparingen i tid innebär ingen kostnadsbesparing för förvaltningen utan medför istället lägre kostnader för tillsynsobjekten pga debitering. Den stora vinsten med e-tjänsten är att den ökar tillgängligheten och servicen gentemot stadens invånare.

Statusen för projekt med särskild finansiering

Hållbara Järva

Projekt Hållbara Järva finansieras med statliga bidrag från delegationen för hållbara städer, pågår 2010 – 2014 och projektleds av miljöförvaltningen. För beskrivning av verksamheten under 2011 se nämndmål 1.4.1.

KLIMP - Klimatneutrala stockholmare

Finansieringen av Klimatneutrala stockholmare via KLIMP upphörde i maj 2011. Perioden juni till december har arbetet finansierats via förvaltningens budget efter utökning av budget för 2011. I budget 2012 tillskötts ytterligare finansiering så att kommunikationsarbetet nu helt har gått över till att vara finansierat inom ram.

Under 2011 har följande aktiviteter genomförts:

Samarbete med Stockholms Stadsmuseum med två vandringar: Vandringarna gjordes på temat Gröna stråk och blåa vattenvägar och genomfördes under Kulturfestivalen.

Appen Upptäck Stockholm Har tagits fram i samarbetet med idrottsförvaltningen, kulturförvaltningen, stadsmuseum, stadsdelsförvaltningarna och

stadsledningskontoret. Appen är en guide till det klimatsmarta Stockholm som uppmuntrar till att konsumera lokala upplevelser och ta sig dit på ett klimatsmart vis.

Stockholms miljöhjälte 2011 En tävling där vem som helst kan nominera en stockholmare som man tycker har gjort något bra och inspirerande för klimatet och vår miljö. En jury utser 4 finalister och stockholmarna röstar sedan fram en vinnare. Ca 60 nomineringar och 3000 röster har kommit in.

Klimpkampanj i T-banan, SL-bussar, pendeltåg och Stortavlorna på stan. Kampanjen kommunicerade Stockholms stads mest lyckade Klimp-projekt ur ett energi- och klimatperspektiv. *Samarbete med Stockholm grönt:* planering av medverkan i Kungsträdgården 1-6 juni 2011. Bemannat informationstält under evenemangsdagarna. I tältet fanns verktyget Klimatvågen samt tryckt informationsmaterial så som informationshäftet Klimatsmart i, klimatsmart på kontoret, cykelkartan mm. .

Samarbete med Kulturförvaltningen: planering av medverkan vid Kulturfestivalen 16-21 aug. 2011. Medverkade på torgplatsen vid Beridarebangatan med Klimatvågen – ett verktyg där individens klimatpåverkan åskådliggörs. 550 personer testade eller engagerades i samtalet kring klimatvågen. På plats fanns även ett laddningsbord för appen upptäck Stockholm. Där kunde man ladda sin telefon med el och samtidigt få information om appen. *Samarbete*

COMBAT - Covenant of Mayors in the Central Baltic Capitals (EU-projekt)

Projektet avslutades i december 2011. Slutresultatet från projektet är en vägledning till kommuner som skriver på borgmästaravtalet Covenant of Mayors. I vägledningen redovisas deltagande städers (Stockholm, Helsingfors, Tallin och Riga) erfarenheter från att ta fram åtgärdsplaner för att minska energianvändning och utsläpp av växthusgaser samt hur man kan genomföra s.k. energidagar. Att ta fram åtgärdsplaner och genomföra energidagar för att involvera invånarna i städers arbete med att minska klimatpåverkan är två åtaganden inom Covenant of Mayors. Vägledningen är ett komplement till Covenant of Mayors tekniska vägledning för att ta fram åtgärdsplaner.

Vägledningen finns på Covenant of Mayors hemsida och kan laddas ner via http://www.eumayors.eu/news_en.html?id_news=295.

Cityhush

Akronymen står för ”Acoustically Green Road Vehicles and City Areas”. Det är ett eu-finansierat projekt inom sjunde ramprogrammet. Syftet är att ta fram fler och utvecklade metoder att hantera buller från i första hand vägtrafik. En metod är skapandet av tysta områden, där endast fordon med goda bulleregenskaper får färdas. Olika typer av vägbeläggningar och åtgärder på fordon ingår också.

Projektet har nu pågått i två år. Stockholm har huvudsakligen arbetat med frågan om buller från miljöbilar vilket kan appliceras på miljöbilar i allmänhet och på de krav som ska ställas på de fordon som ska tillåtas trafikera de tysta områden som

projektet utreder. Under projektets sista år kommer arbetet fortsatt att handla om bullerprestanda för fordon i tysta områden och om validering av de förslag som kommer fram i projektet.

HOSANNA

“Holistic and sustainable abatement of noise by optimized combinations of natural and artificial means”. Även detta är ett EU-finansierat projekt inom sjunde ramprogrammet. Projektet koordineras av Chalmers och fokuserar på bulleråtgärder längs ljudets utbredningsväg i utomhusmiljön, som är svårare att bullerskydda än inomhusmiljön. De naturliga åtgärderna handlar om att skapa gröna ytor på byggnader, bullerskärmar och grönytor i stadsmiljön. Detta ska kombineras med konstgjorda åtgärder som innovativa låga bullerskärmar av återvinningsmaterial och ytor av återvinningsmaterial på byggnader. Projektets startmöte hölls i november 2009 och projekttiden är tre år. Miljöförvaltningens huvudsakliga arbete kommer att göras när forskningsresultaten ska sammanställas, göras begripliga för och spridas till myndigheter och andra intressenter i Europa. Projektets resultat ska sammanställas i en bok, i mindre häften och spridas i seminarier. Ett seminarium ska ordnas i Stockholm, förhoppningsvis tillsammans med Cityhush.

Catalist

Projektet syftar till att fler städer ska ta efter föregångsstäder som Stockholm, Nantes, Bremen, Rom etc. och själva introducera exempelvis trängselskatter, miljözoner eller miljöbilar. Projektet finansierar många studiebesök till Stockholm och förutom att göra Stockholm mer känt, bygger det också upp en kritisk massa och ökar förståelsen och beredskapen för gemensamma krav på t.ex. biltillverkare och bränslebolag att leverera mer hållbara produkter - detta är branscher som endast kan förmås ändras om ett stort antal kunder över hela Europa ställer liknande krav. Catalist går nu in på sitt avslutande halvår som främst kommer att handla om sammanställning och rapportering.

Cleantruck

Projektet Cleantruck syftar till att öka andelen miljölastbilar på gatorna i Stockholms Stad, och därmed bidra till bättre luftkvalitet och till stadens klimatarbete. Cleantruck inleddes i januari 2010 och planeras fortgå till sista december 2013. Projektet drivs av tre parter: AGA Gas, OKQ8 och Miljöförvaltningen i Stockholms Stad, som är samordnande för projektgruppen. Cleantruck finansieras med stöd av EU LIFE+, Vinnova och Energimyndigheten. Projektet möjliggör upphandling av 30 etanol ED95-lastbilar, 30 dual-fuel-lastbilar (diesel/biometan) samt 20 elhybridlastbilar. Projektet har tagit fart efter att fordonsleverantörerna nu har haft säljstart på samtliga fordonstyper som omfattas av projektet. 24 lastbilar finns nu i drift och ytterligare 4 fordon har

beställts. Åkerier, speditörer och transportköpare visar stort intresse för projektet. Seminariet som CleanTruck arrangerade i november hade runt 150 deltagare och över 20 lastbilar fanns på plats och visades upp. Samarbetet med Business Region Göteborg och projekten BiMe Trucks och Smart citylogistik fungerar bra och fortsätter. Erfarenheter från projektet har använts i förvaltningens svar på remissen 'Miljökrav i upphandling av entreprenader', i arbetet med att ta fram en miljölastbilsdefinition, i framtagandet av Stockholms stads miljöprogram 2012-2015 och stadens Åtgärdsplan för Klimat och Energi. CleanTruck har också bidragit till arbetet inom nätverket Nationell Satsning för Citylogistik som drivs av bl.a. Trafikverket, Malmö, Göteborg och Stockholm.

EVUE

Projektet EVUE (Electric Vehicles in Urban Europe) handlar om informationsspridning och kunskapsöverföring mellan 10 Europeiska städer. Projektet, som startades 2010, kommer att pågå i drygt två år och koordineras av London. Arbetet har under året inkluderat att ta fram en "Local Action Plan", dvs. en strategi som listar vilka åtgärder som behöver vidtas och vem som ansvarar för att de genomförs. I Stockholm bygger planen på stadens elbilsstrategi, som antogs våren 2011. Den lokala gruppen innefattar nyckelaktörer från såväl staden, energibolag, stora bilflottägare och företrädare för oljebranschen. Tre workshops har hållits om olika sätt att skapa marknad för elbilar och att få lönsamhet i detta.

Elbilsupphandling

Vattenfall AB och Stockholms stad samarbetar för att genomföra en gemensam teknikupphandling av elbilar och laddhybrider. Målet är att underlätta övergången till eldrivna fordon i Sverige. Genom att öka intresset och kanalisera en tidig efterfrågan ska marknadsintroduktionen av elbilar snabbas på. Satsningen omfattar både rena elfordon och laddhybrider. Upphandlingsinitiativet har ekonomiskt stöd från Energimyndigheten. Med start år 2010 har en mindre testflotta etablerats, fristående från den stora upphandlingen. I testflottan ingår 50 elbilar och i Elbilsupphandlingen siktar vi mot 5 000 elbilar. Testflottan består av 50 elbilar och laddhybrider, där köparna får ersättning för 25 procent av merkostnaden, dock max 100 000 kronor per fordon. Själva elbilsupphandlingen har slutförts. Ramavtalen började gälla från den 1 oktober 2011. De sex utvalda leverantörerna har idag sex personbilar och tre transportbilar att erbjuda. Leverantörerna kan inkludera nya fordonsmodeller under avtalstiden. Avtalstiden är på två år men kan förlängas med ett år vid två tillfällen och blir då totalt på fyra år. Avtalen innebär förnyad konkurrensutsättning. Instruktioner för detta har tagits fram och finns tillgängliga på www.elbilsupphandling.se. Totalt medverkar 296 organisationer med en uppskattad avropsvolym om 1 250 elfordon/år (850 personbilar och 400 transportbilar). Just nu inriktas arbetet om information om ramavtalen så att så många som möjligt gör sina avrop snabbt. Rutiner för utvärdering samt merkostnadsersättningsutbetalningar är under framtagande. Merkostnadsersättning om 25 % av fordonens merkostnad dock max 50 000 kr/fordon finns för totalt 1 000 elfordon i upphandlingen. Samtliga merkostnadsersättningar är medel som

vidarebefordras från Energimyndigheten. Mer information finns på www.elbilsupphandling.se

SAFE

SAFE Urban Logistict – Scandinavian Analysis of urban Freight logistics using Electric vehicles – är ett samarbetsprojekt där alla medverkande studerar och utbyter erfarenheter om elfordon och citylogistik med avseende på klimat- och miljöpåverkan, emissioner och buller. Projektet ska visa på goda exempel och underlätta användandet av elfordon för citylogistik genom att tillhandahålla information om tekniska lösningar, affärsmodeller och översikt av mätbar miljöpåverkan. Projektet drivs av Insero Mobility i Danmark och har totalt sju partners från Danmark, Norge och Sverige med stöd av Nordiska Ministerrådet.

RekkeVidde

RekkeVidde syftar till att producera realistiska prestandasiffror för elbilar under nordiska kör- och väderförhållanden, dels för att få fram realistisk kundinformation, dels för att bistå industrin med lämpliga testmetoder för nordiska förhållanden. De finska och norska statliga testinstituten VTT och Transportøkonomisk institutt svarar tillsammans med Testsite Sweden i Göteborg och Arvidsjaur för själva testen, medan Stockholm och Reykjavik bistår med data om typiska körmönster – bl.a. baserat på de testbilar som utvärderas inom ramen för elbilsupphandlingen. Projektet är fortfarande i förberedelsefas då bilarna just levererats och inte hunnit köra tillräckligt länge ännu.

ScorePP (EU-projekt)

Miljöförvaltningen medverkade under perioden oktober 2006 till april 2010 som partner och med Stockholm som case-city i det EU-finansierade projektet ScorePP (Source control options for reducing emissions of Priority Pollutants). Projektets mål var att ta fram kostnadseffektiva strategier för att minska utsläpp av vattendirektivets 33 prioriterade miljöfarliga ämnen. Projektet har gett underlag för prioritering av insatser mot utsläpp av miljöfarliga ämnen inom förvaltningens tillsyns- och programarbete. Projektet avslutades år 2010 men den formella slutrapporten kommer att levereras under våren 2012.

COHIBA

Miljöförvaltningen medverkar sedan februari 2009 som en av 22 deltagare i projektet COHIBA (Control Of Hazardous substances In the Baltic sea region). Projektet kommer att pågå fram till februari 2012 och finansieras som ett regionalt projekt inom ”EU Baltic Sea Region Programme”. I projektet deltar nio länder med kust mot Östersjön och från Sverige deltar Miljöförvaltningen, Kemikalieinspektionen och IVL. Syftet med projektet är att stödja Östersjöländerna i att genomföra Baltic Sea Action Plan, Helsingforskommissionens aktionsplan för Östersjön när det gäller farliga ämnen, med målet att Östersjön ska ha god ekologisk status år 2021. Detta mål ska nås genom nationella åtgärdsprogram inom fyra prioriterade områden, varav farliga ämnen är ett. Substansflödesanalyser har under året gjorts för ett flertal ämnen på

Sverigenivå och för tre ämnesgrupper på Stockholmsnivå. Övriga Östersjöländer har fått stöd i arbetet med att göra substansflödesanalyser för sina respektive länder. Tjänsteutlåtande COHIBA årsrapport för år 2 (1 feb 2010 - 31 jan 2011) presenterades för MHN under våren. Den 11-12 oktober hade projektet slutseminarium. Rapporter som redovisar projektets resultat har skrivits och kommer att publiceras i samband med projektets slut i början av 2012.

Miljösamverkan i Stockholms län – MSL

MSL är en samverkan mellan KSL, länsstyrelsen och länets kommuner. Projektledaren för Miljösamverkan Stockholms Län, MSL, har sin placering på miljöförvaltningen. Finansiering av MSL sker genom avgifter från länets 26 kommuner, länsstyrelsen samt KSL. Projektledaren samordnar och ger stöd till de enskilda samverkansprojekten, informationsinsatser, hantering av miljösamverkanstockholm.se samt administration. Tretton samverkansprojekt har pågått under 2012 varav fem är nystartade. Ett nytt avtal mellan kommunerna i länet, KSL och länsstyrelsen har tagits fram för åren 2012-2014.

Utveckling av miljöbilsförsäljningen

Diagrammet nedan visar att miljöbilarnas andel av försäljningen av nya bilar i länet (staplarna) och i riket (linjerna) har varit relativt konstant under de senaste fyra åren. Åren dessförinnan skedde en mycket kraftig ökning av andelen miljöfordon. Målsättningen för försäljningen 2011, dvs. 35 % i länet, uppnåddes redan 2008. Under 2011 var andelen miljöbilar i nybilsförsäljningen knappt 40 procent i länet och 41 procent i Stockholms stad. Dessa siffror avser perioden januari-november. Trenden har under senare år varit att andelen snåla bensin- och dieselbilar ökar, medan andelen etanolbilar minskar. Observera att snåla bensin- och dieselbilar redovisas tillsammans till och med 2010 men separat för 2011.

